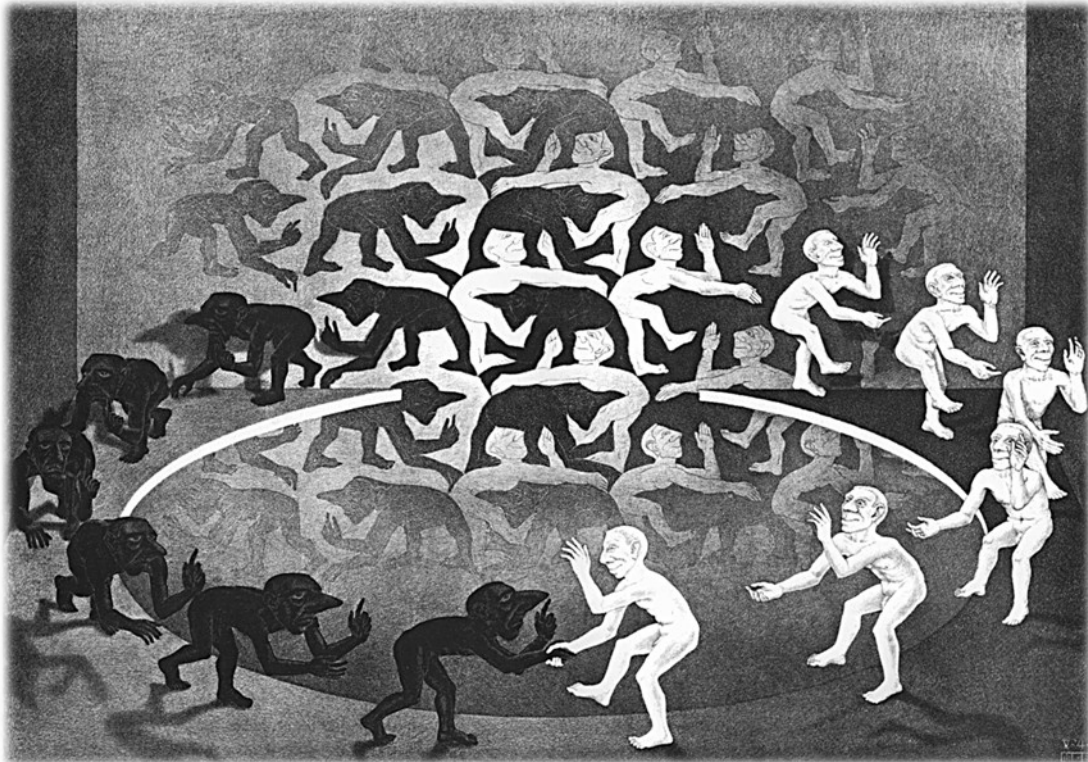

CONFLICTS INVOLVING STREET YOUTHS IN THE PUBLIC SPACE

understood and addressed through the concept of habitus

Name: Koen Wortmann

UvA ID: 0413682

Program: University of Amsterdam, ISHSS, Conflict Resolution & Governance

First Supervisor: Dr. David Laws

Second Supervisor: Drs. Mara Schoots

Date and place: 25-09-2009, Amsterdam

CONFLICTS INVOLVING STREET YOUTHS IN THE PUBLIC SPACE
understood and addressed through the concept of habitus

Title page image derived from:
http://picasaweb.google.com/lh/photo/qr7Vl-twVpmKHgKSy_XpCg
©M.C. Escher, Encounter, 1944

Table of content

Table of content	4
Acknowledgements	5
Introduction: The problem of street youths in Amsterdam	6
Chapter 1: Theory and method	10
A conflict situation in the street	10
Conventional theories of conflict	10
Habitus	13
Bourdieu in a nutshell	18
Methodology	24
Participant observation and interviews with ‘street youths’	25
Research population for role plays and interviews	26
Handling the research data	27
Programs to deal with street youths	28
Handling the research data	29
Background information	29
Chapter 2: Understanding the logic of the street	30
Chapter 3: Role plays and interviews analyzed	40
Role plays	40
Interviews	44
R1	44
R2	53
R3	56
R4	60
R5	62
Moving forward	66
Chapter 4: Two different programs analyzed	69
Streetwise	70
Alternatives to Violence Project (AVP)	75
Workshop structure and important features	80
Known effects and effectiveness of AVP	85
The implications for this thesis	87
Conclusion	89
References	93
Websites	94
Appendices	95

Acknowledgements

After half a year of hard work, I finally finished my thesis. I worked hard and am glad to have been able to complete it. I could not have done this without the help of a lot of people however, who all deserve credit for their effort. First, I would like to thank my two supervisors for their useful feedback and for putting me in the right direction. I would like to give a special thanks to Ouarda, Jeroen and the rest of ROC ASA, for allowing me and helping me do research at their school, it was a wonderful experience. Next I would like to thank Hans Kaldenbach, for letting me attend and analyze his workshop. Léon from Divesrity Joy also receives special thanks for allowing me to participate in the workshops (at short notice). The rest of the Diversity Joy group, and the people from AVP that I met also deserve credit for their openness.

For assisting me with the transcription of the interviews I would like to thank Mindy. Of course I would also like to thank my girlfriend Lotte for her support in general, and more specifically her help with the design of the Title page. Last but not least, I would like to thank my parents, because I would never have been in a position to write this thesis without their encouragement and support.

Introduction: The problem of street youths in Amsterdam

What would it mean if the public space in the city of Amsterdam and the rest of the Netherlands would not be safe? People would lose their sense of security and it would affect everybody's daily life. Fortunately, the public space in the Netherlands can be considered safe enough for people to be part of on a daily basis. The safety of the public space is threatened however, by a number of phenomena. The most important threat to people's sense of security are 'street youths' (*hangjongeren*), who are the number one cause of disturbance of the public space in the Netherlands (CBS Website).¹ According to the Central Bureau for Statistics in the Netherlands, fifteen per cent of the people in the Netherlands reported to have felt unsafe because of street youths in 2008 (*ibid*). Ten per cent of the people in the Netherlands report to "often be bothered" by street youths. In the city of Amsterdam, this is even 16,3 per cent (*ibid*). Although the majority of people do not feel threatened, this problem is very important because it has such a large impact on people's sense of security. Moreover, it is important that the problems associated with street youths do not get any worse, because they are likely to affect a lot of people; public space has to stay a safe space.

The problems associated with street youths have not gone unnoticed by politicians. The mayor of Amsterdam is practicing discourse of toughness on street gangs, delinquent youths and high school drop-outs since 2004 (Hajer & Uitermark, 2008). In fact, youths that are causing disturbance have the highest priority in Amsterdam's city districts, the city government, the police, and the District Attorney (*Openbaar Ministerie*) since 2007 (The city of Amsterdam website). There are many actors related to the issue of street youths: parents, people living in the neighborhood, schools, youth workers, the city government, police, HALT, the District Attorney, and the housing corporations (De Vroege, 2008). In addition to these general actors, the city of Amsterdam has some specific actors assigned to the street youths as part of their policy. Among the actors who try to address the problems associated with street youths are: Foundation for Tackling Disturbance Amsterdam (*Stichting Aanpak Overlas Amsterdam*); Street Coaches who are permanently present in the street and address street youths immediately; Family Visitors who make parents share the responsibility for their children's behavior; Mediation Amsterdam (*Bemiddeling*

¹ Other categories were, Being harrassed in the street, Neighbors, Drunk people in the street, and Drug users and dealers

Amsterdam), that can mediate in conflicts with street youths (City of Amsterdam website). Box 1 provides a list of all the types of actions that are taken by the city to address issues concerning street youths:

Box 1. (City of Amsterdam website, 2)

<p>Actions in relation to disturbance (<i>overlast</i>) of (specific) people:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perpetrator/victim talks - Mediation - Civil Law restraining order (<i>straat- of contactverbod</i>) - Tackling the parents; eviction - Putting under surveillance/replacement from home <p>Actions in relation to disturbance in the public space in general:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prohibition to come together - Order to move - Prohibition to use or trade drugs - Prohibition of knives - Prohibition of alcohol or marihuana consumption - Prohibition of troublesome behavior in or near buildings - Rights of the Mayor - Personal prohibition to a street or square - Camera observation - Emergency orders - Suspension of temporary imprisonment - Criminal law restraining order - Co-committing criminal offences - Taking part in a criminal organizations - Court order to keeping the public order - <i>Patsersproject</i> - Flat- Swimming pool prohibition - Public service - Intervention team 18-/18+ - Linking program for Moroccan youths with behavioral problems
--

Unfortunately, the problems associated with street youths are very persistent; while the city of Amsterdam has made the problems with street youths their priority, the percentage of people who were bothered by street youths has not changed since 2005 (CBS Website). Obviously, this does not mean all of the actions and actors mentioned above are unhelpful; it could very well be that the problem would be even bigger if it had not received all of the attention that it did. It does however raise the question why the problems associated with street youths seem to be of such persistent nature. In this thesis, I will try to address this problem by focusing on the conflicts that involve street youths in the public space.

The main research question in this thesis is: how can the conflicts in public space that involve street youths be understood thoroughly, and what are the

implications of this understanding for possible interventions? This question will be answered through the course of four chapters that address different aspects of the main research question.

The first chapter will address the question of how to understand the conflicts that involve street youths. This will provide the theoretical approach of this thesis. This chapter will show why it is difficult to bring the conventional conflict resolution theory into practice through Bourdieu's concept of habitus. The concept of habitus is useful to illustrate why it is difficult to change the behavior of the street youths. In the last section of the first chapter, I will discuss the implications of my theoretical approach for my research methodology. The methodology will consist of in-depth interviews, observations of behavioral simulations, and participant observations. These qualitative approaches are necessary to get a rich data set that is essential to make full use of the concept of habitus.

The second chapter will relate Bourdieu's concepts to the work of De Jong (2007), who has described "street culture" through an ethnographic study in the city of Amsterdam. One of the virtues of the concept of habitus, is its ability to bring together, the social world of the street and its influence on the behavior of street youths during conflicts. This chapter will show how the concept of habitus can help to understand the logic of the street. It will furthermore show several aspects of this logic that will be used as background information for the next chapter, which discusses my observations and interview data.

The third chapter will make use of the implications of the first two chapters to make sense of simulated situations and in-depth interviews with a number of 'street youths'. The specific accounts allow for an analysis of street youths that is both rich and detailed. Through the concept of habitus, it will become possible to explain the persistent nature of the conflicts involving street youths. I will be able to analyze these conflicts in relation to the logic of the street. This enables me to answer the first part of the research question. In addition to this, I will be able to show how my understanding of the problem leads to implications for possible interventions.

These interventions are the subject of the fourth chapter, in which I will look at two different programs. The first program tries to use the knowledge about the way in which the street youths function during conflict situations, to help people deal with them. This program can empower the people who seem to be threatened by street youths. The second program could help to change the behavior of the street youths.

The implications of my thesis for the persistence of the problems associated with street youths, could be addressed by this program. It tries to change people at the level of behavior and increases reflexivity, which is necessary to change behavior that is shaped at the level of habitus. The two programs are practical examples that form an answer to the second part of my research question.

Finally, I will end this thesis with a general conclusion in which I will summarize my findings and answer the research question. Before being able to do all of the above, I want to provide the lens through which I will look at the conflicts involving street youths in the public space. This will be done in the following chapter, by discussing the conventional conflict theories in relation to Bourdieu's concept of habitus.

Chapter 1: Theory and method

A conflict situation in the street

During a meeting of the workshop called *Streetwise*², a woman related a story about an evening that had happened not long before the workshop, which had quite some impact on her. On her way home she passed a small square in her neighborhood. As she approached the square, she saw a group of young men (boys) hanging around. She described her feelings as uncomfortable as she got closer to the group. She also mentioned that she was trying to anticipate what might happen and how she would respond if there would be some hostility from the group or one or more of its members. When she was just about to pass the group, a number of youngsters started to swear and call her names. The words offended her and yet she did not really know how to react to them. She tried to ignore the group and picked up her pace. When she was finally at home, she could not relax; she felt powerless. This woman told this story at the workshop because she regularly feels uncomfortable with the youths. Moreover, she was frustrated with her inability to change the situation and her feelings of helplessness.

Although this specific episode did not escalate into violence, it illustrates the types of situations that people find threatening in the public space of Dutch cities. Other men and women at the workshop confirmed having experienced similar situations. The *Streetwise* workshops are provided regularly in different parts of Amsterdam and other cities. Many people are interested in participating in the workshop, which shows once more how relevant the issue of conflicts in the public space involving street youths really is. Understanding this issue is important to find ways to deal with it. In the next section I will show how the conventional conflict theories and Bourdieu's theoretical approach can be combined to get a thorough understanding of the situation that was described here.

Conventional theories of conflict

A common way to think about social conflicts is in terms of different people or groups of people who have different goals and positions. Kriesberg (2007, 2), for instance, writes that "a social conflict arises when two or more persons or groups manifest the

---

² "Streetwise": a workshop in dealing with youth on the street given to a group of about 20 interested people by Hans Kaldenbach on April the 20th 2009 in community center Factoryzz, Amsterdam.

belief that they have incompatible objectives”. This basically means that people engaged in conflict with one another perceive each other as adversaries in trying to achieve one or more goals. The actions of the conflicting parties are shaped by their perceived incompatible goals and their intention is to change the other party in ways it resists (Kriesberg 2007, 3). The different goals of conflicting parties will lead them to take different positions. The goals and positions of the conflicting parties can be analyzed to understand the conflict. One classical idea in conflict resolution is to distinguish between the positions taken by the parties and their interests. Interests are often easier to reconcile than positions; while positions may be irreconcilable, there are often more possible positions that satisfy different interests. Representative of this ‘interests based view’ of conflicts is the book *Getting to Yes* by Fischer, Ury and Patton (1991). This book describes in common language the approach that conventional theories of conflict resolution take:

“The more you clarify your position and defend it against attack, the more committed you become to it. The more you try to convince the other side of the impossibility of changing your opening position, the more difficult it becomes to do so. Your ego becomes identified with your position. You now have a new interest in “saving face”. (Fischer et al. 1991, 5)

Next to this Fisher et al. (ibid.) write that “Arguing over positions endangers an ongoing relationship”. They argue that people often engage in ‘positional bargaining’, adopting either a ‘soft’ or ‘hard’ bargaining style. Hard bargaining could lead to a situation where both parties lose and do not come to an agreement. A soft bargaining style would lead to a compromise or one of the parties to be exploited by the other. This is why Fisher et al. (ibid.) propose that instead of thinking about positional bargaining styles, one should ‘change the game’ and focus on interests. (Fisher et al., 1991, 7-10). A focus on interests will be better to resolve a conflict, than a focus on positions. In addition to this approach, one might even take it a step further and try to find the basic human needs that are behind the interests of the different parties, to create even more possibilities to get to a common ground (Ramsbotham, Woodhouse, & Miall, 2005, 18).

The concepts of positions, interests, and needs, can be used to analyze the

situation described by the woman in the workshop. There are two parties involved in this situation: the woman and the group of young men. It seems the goal of the woman in this situation is to get home without being hurt or feeling threatened. The goal of the group seems directly opposed to that of the woman; the youths are deliberately insulting her. A focus on the positions of the parties shows that the youths are not planning to back off; they adopt a 'hard' tactic. The woman can only come up with a position that does not change anything about 'the game', adopting a 'soft' approach to the conflict. The conventional theory explains that this is a common mistake and the woman would have to change her 'soft' approach to try to 'change the game' by finding a different way to satisfy both her goal and that of the group. This could be done by finding out what interests lay behind the positions that both parties take. The interest behind the woman's position would probably be: to feel safe in her neighborhood. This in turn would reflect her need for security. The woman would have to find out what the interests of the youths in the street are, in order to address them.

The conventional approach is valuable because it allows conflicting parties to think about the conflict in a structured way. The focus on goals, positions, interests, and needs helps to find a positive outcome. It can provide a basis for research into what drives the different parties that are in a (potential) conflict (Fischer et al., 1991, 41-42). In addition to this, the conventional approach teaches conflicting parties to separate the people from the problem. This is something that the woman who told the story, and many other people at the workshop, found hard to do. It seems that they were just blaming the youths, which is a logical response, but does not easily lead to a solution of the problem. In order to come to any conflict resolution, it is more useful to view the conflict as a problem, not some inherent nature of the adversary.

Despite the usefulness of the conventional approach to conflict resolution, it is not always easy to bring this interest based view into practice. I will try to show this difficulty through relating the woman's story to the work of Galtung, who stresses the importance of other aspects of conflicts. He suggests that all conflicts can be viewed as consisting of three components: (1) a *contradiction*, which underlies the conflict situation and includes the actual or perceived incompatibility of goals between the conflicting parties, this is the basic aspect of conflicts that the interest based approach tries to address; (2) the *attitude* of the conflicting parties, which refers to the perceptions and misperceptions of themselves and of one another, consisting of

emotive, cognitive and conative aspects; and (3) *behavior*, which can be more or less conciliatory or hostile. Each of these three components are constantly changing and influencing each other through a dynamic process that structures a conflict. (Galtung 1996, 72)

Galtung points out that next to understanding the contradiction in terms of positions and interests, it is important to understand the attitudes and behavior that the different conflicting parties display. The attitude of the woman seems to be shaped by fear (emotive), an assessment of what might happen (cognitive), and trying to get home safely (conative). Her behavior seems to be a little more conciliatory than hostile, but could best be described as withdrawal. It is clear that the woman does not feel comfortable in the situation. She is trying to think of a way to act, but she can not figure out how to deal with the situation. The attitudes of the youths are harder to determine because it was the woman who told the story. However, the youths seem to experience excitement (emotive), they seem to aim at insulting the woman (conative), and it is hard to assess their cognitive attitude towards the woman. The behavior of the youths is clearly hostile. Important to note here, is that the youths seem to be very comfortable in this situation. At the same time, they act intuitively; they do not seem to think very much about their actions.

Looking at the attitudes and behavior of the conflicting parties has shown one important thing: one party (the woman) is not comfortable in the conflict situation and is consciously thinking about possible actions she can take, while the other party (the street youths) is very comfortable in the situation and seems to be acting largely on an intuitive level. In the next section, I will try to explain why one party seems to be more comfortable than the other. I will furthermore discuss what this means for the parties' ability to use the conventional approach to conflict resolution. I will address both of these issues through the concept of habitus, which will be explained first.

Habitus

To understand the situation that was described by the woman in the workshop, and to show why it can be difficult to come to the rational approach to conflicts that is suggested by the conventional conflict resolution approach, I will use the concept of habitus. This is one of the core concepts from Bourdieu's work. He defines it as: "a set of historical relations 'deposited' within individual bodies in the form of mental

and corporeal schemata of perception, appreciation and action” (Bourdieu and Wacquant, 1992, 16). It is “a *structuring mechanism* that operates from within agents, though it is neither strictly individual, nor in itself fully determinative of conduct” (Bourdieu and Wacquant, 1992, 19). As a tool that can be used to study interactions between people, using the concept of habitus to analyze a conflict situation can lead to insights that can be of added value to the conventional approaches.

Habitus is a practical sense of the social world; it is based on the one hand on the idea that objects of knowledge are constructed, while on the other hand, this construction is based on “the dispositions that are acquired through practice and [that are] constantly aiming at practical functions” (Bourdieu and Wacquant 1992, 121). Since this practical knowledge is embodied in all human beings, it will always play a role in shaping behavior and attitudes. Because of this, habitus can help to understand the attitudes and behaviors that shape conflicts like the one described by the woman in the workshop. The purpose here is to illustrate the usefulness of the concept of habitus as a way to explain why using the conventional approaches to conflict resolution can be difficult, *not* to do a full analysis of this particular episode.

I will use the concept of habitus to analyze the different parties involved in the conflict discussed earlier. First, it is interesting to relate the notion of habitus to the street youths in the story of the woman. It is important to remember that the situation happened rather quick. The youths were presumably acting ‘at the speed of thought’³. This is interesting if we relate it to the following idea that Bourdieu poses:

“The coincidence between dispositions and position, between the ‘sense of the game’ and the game, explains that the agent does what he or she ‘has to do’ without posing it explicitly as a goal, below the level of calculation and even of consciousness, beneath discourse and representation.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 128)

This could apply to the young men on the street as the conflict could be perceived as their ‘game’⁴, with their actions being based on ‘their sense of the game’.

As the woman and many others at the workshop said that these youths hang

³ This means they act immediately and intuitively, like experienced athletes who can anticipate the movement of a ball in play and a defender in a sequence of action that does not require conscious deliberation. (Laws and Forester 2007, 531)

⁴ ‘Game’ basically meaning ‘social world’ in this context

around on the street quite a lot, it is fair to assume that the street is the natural world for these young men. This is a place that they understand and that forms their mental schemata of perception and action. Based on this assumption, it is possible to make some sense of their actions with Bourdieu's ideas. The youths appreciate the situation of the approaching woman as one in which they should swear at her. This all happens naturally, "below the level of calculation and even of consciousness" (Bourdieu and Wacquant, 1992, 128). The young men feel 'like a fish in water' during the episode, because it takes place in a setting that they naturally endow with meaning and in which they function competently. This example shows what the notion of habitus allows one to focus on. Where the conventional theories let one look for rational strategies to optimize outcomes, habitus shows how action can be shaped on a more intuitive level, which seems to be the level at which the behavior of the street youths occurs.

The notion of habitus has some interesting implications for understanding, and dealing with, the street youths' behavior. Because these youths act 'at the speed of thought', in a situation that they naturally endow with meaning, they perform well (as they obviously end up as 'victors' of this little conflict). Unfortunately, they lose their ability to think about their actions. Bourdieu explains this as follows:

"Failing an analysis of such subtle determinations that work themselves out through dispositions, one becomes accessory to the unconsciousness of the action of dispositions, which is itself the accomplice of determinism." (Bourdieu and Wacquant 1992, 137)

What this means is that the youths are comfortable in this situation because their actions are shaped at the level of. This limits their ability to think rationally about their actions however. Thus making it difficult for them to bring the interest based approach to conflict resolution into practice.

The notion of habitus can also be used to analyze the behavior of the woman during the situation. In contrast to the youths, the woman encountered a situation that her habitus did not fit. In other words: she did not understand what was happening. What is important here is that her understanding does not mean an understanding on a somewhat intellectual level, because habitus functions in and through practice. Bourdieu explains how habitus is "a theory of practice as the product of a practical

sense, of a socially constituted sense of the game” (Bourdieu and Wacquant 1992, 120). The woman’s inability to ‘understand’ the situation lies in her perceptions, appreciations and actions that are continuously shaping her position in relation to the situation. She does not automatically know what to do. She does not feel comfortable in this situation because she is not experienced in these types of situations; her ‘sense of the game’ is not as well developed as that of the youths. This does however allow her to be more ‘rational’ than the youths in this situation. Bourdieu suggests how this is possible:

“Times of crises, in which the routine adjustment of subjective and objective structures is brutally disrupted, constitute a class of circumstances when indeed ‘rational choice’ may take over, at least among those agents who are in a position to be rational.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 131)

In this case, the woman’s subjective structures were so far apart from the objective structures of the situation, that the routine adjustment of the subjective structures was brutally disrupted. This means that she encountered a social world with a logic that she did not feel comfortable in because she has developed dispositions (or subjective structures) in a social world with a different logic. Precisely because she was *not* ‘like a fish in water’ explains why the woman started to think about what she should do if the group would harass her during the episode she described. The problem for the woman was that because she did not feel at home in this situation, she could not figure out how to act. The solution she came up with, to walk a little bit quicker, worked to get her through the situation, but she was not at all pleased with how it went.

The notion of habitus can help to explain how it can be difficult to use the conventional approaches to conflict resolution based on interests and positions. It allows for a focus on the more intuitive aspect of behavior, which is relevant to the situation that has been discussed here. It seems that the habitus of one party (the street youths) is very well developed to deal with the situation that occurred. This makes it likely that this party will be able to come out ‘on top’. At the same time, it becomes difficult for these youths to become ‘rational agents’ who consciously try to satisfy interests, precisely because their actions are shaped at the intuitive level of habitus and they do not have to think about their actions.

The woman's habitus did not allow her to act comfortably in the encounter with the youths. Exactly because she was not used to these types of situations, she was inclined to *think* about her actions, making her more likely to become rational. However, because she was not comfortable, she could not think of a way to deal with the youths, it is not entirely clear if the conventional approach would help her deal with this situation when her actions are largely shaped by fear and she has to act quickly.

The concept of habitus gives a new perspective on conflicts. It shows the importance of the personal experience of the parties involved. Bourdieu stresses that this is important to understand any social situation:

“Human action is not an instantaneous reaction to immediate stimuli, and the slightest ‘reaction’ of an individual to another is pregnant with the whole history of these persons and of their relationship.(...) [K]nowledge of stimuli does not enable us to understand much of the resonances and echoes they elicit unless one has some idea of the habitus that selects and amplifies them with the whole history with which it is itself pregnant.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 124)

In conflict situations, the personal history of people shapes their understanding of what is happening. Habitus can be a way to bring this aspect of conflicts into consideration, which will hopefully lead to a better understanding not only of the day to day conflicts like the one described here, but also other conflicts in general. Using the concept of habitus to make sense of conflicts could furthermore lead to a different way to ‘change the game’ in the words of Fischer et al. (1991), by using the knowledge of habitus to change the situation.

I have tried to show how the concept of habitus can lead to valuable insights into conflicts and the conventional interest based approach to conflict resolution. To understand the concept of habitus properly, it is essential to know its place within the broader theoretical approach of Bourdieu. In the next section I will discuss how habitus can be understood more thoroughly, and how it will be used in this thesis to understand the conflicts involving street youths.

Bourdieu in a nutshell

Before discussing any of Bourdieu's theoretical concepts it is very important to stress one thing: Bourdieu's work consists for a large part of overcoming the distinction between theory and practice, he argues that it is impossible to have one without the other. Habitus is a theory *of* practice and is most useful in relation to an actual practice, like the situation described in the previous paragraph. Nevertheless, I will try to give a more thorough, somewhat theoretical, description of the concept of habitus. In order to be able to discuss this concept in more depth, it is important to see its position within Bourdieu's broader theory of sociology. In this broader theory, habitus is related to two other concepts: field and capital. Only in the light of these other concepts, will it be possible to get a proper understanding of what Bourdieu meant to do with the notion of habitus and how it will be possible to use it in this thesis.

As described above, habitus is a concept to account for practice. Bourdieu describes what he intends to achieve with the notion of practice, posing it as:

“a theory of practice as the product of a practical sense, of a socially constituted sense of the game. I wanted initially to account for practice in its humblest forms (...) by escaping both the objectivism of action understood as a mechanical reaction ‘without an agent’ and subjectivism which portrays action as the deliberate pursuit of a conscious intention, the free project of a conscience positing its own ends and maximizing its utility through rational computation”
(Bourdieu and Wacquant 1992, 120-121).

This practical sense shapes behavior at all times: also during the type of conflicts that this thesis addresses. Bourdieu shows that habitus allows for a view of behavior as being shaped by the agent's practical ‘sense of the game’, which is shaped by the agent's position in the social structure. The position is not entirely deterministic however, as habitus leaves room for creativity and agency, but this is limited by the social structure, as Bourdieu explains:

“the human mind is socially bounded, socially structured. The individual is always, whether he likes it or not, trapped –save to the

extent that he becomes aware of it—‘within the limits of his brain’ as Marx said, that is, within the limits of the systems of categories he owes to his upbringing and training.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 126)

This is why Bourdieu suggests that “social divisions and mental schemata are structurally homologous because they are *genetically linked*: the latter are nothing other than the embodiment of the former” (Bourdieu and Wacquant 1992, 13). The social structure is what Bourdieu's understands through the concept of *field*, which he considers to be the main unit of analysis in sociological research (Emirbayer and Williams, 2005). Although it is hard to define the concept, Bourdieu writes that a field can be considered as:

“a network, or a configuration, of objective relations between positions. These positions are objectively defined, in their existence and in the determinations they impose upon their occupants, agents or institutions, by their present and potential situation (situs) in the structure of distribution of species of power (or capital) whose possession commands access to these specific profits that are at stake in the field, as well as by their objective relation to other positions (domination, subordination, homology, etc.)” (Bourdieu and Wacquant, 1992, 97)

These networks of objective relations between positions are “relatively autonomous microcosms” (Emirbayer and Williams, 2005) that function according to their own set of rules, or logic. Important to note is that Bourdieu's thinking is very relational, it focuses not on actors or structures, but on *objective relations between positions*. The relations between positions depend on the distribution of species of power or capital, which is contributing to the structure of the field.

The concepts of field and capital are intimately linked, the distribution of species of capital give structure to the field. Bourdieu and Wacquant (1992, 101) write:

“A capital does not exist and function except in relation to a field. It

confers a power over the field, over the materialized or embodied instruments of production or reproduction whose distribution constitutes the very structure of the field, and over the regularities and the rules which define the ordinary functioning of the field, and thereby over the profits engendered in it.”

Capital does not just entail material resources, but refers to any resource that can enable occupants of a field to climb to a position of relative privilege within this field (Emirbayer and Williams, 2005). Every field, or relatively autonomous social space, has its own unique logic that is shaped by its specific types of capital that are important. Capital can be an ability, position, or material resource: basically anything that has value to the occupants of a field. Because of this, capital is a means as well as an end to the occupants of a field’s struggle for a dominant position within that field.

To get a sense of what different forms of capital in the social world, I will briefly discuss Bourdieu’s most important species of capital in the social world. There are three fundamental species of capital (each with its own subtypes): economic capital, cultural capital, and social capital. Economic capital generally can be recognized in society in the form of money, but it could also be institutionalized in the form of property rights. Cultural capital can be viewed as knowledge in general and the knowledge of ‘high culture’ more specifically. Cultural capital can be embodied (in the form of knowledge possessed by an agent), objectified (in the form of media like books etc.), and institutionalized (in the form of a university degree). (Bourdieu, 1983) Social capital is described as “the sum of resources, actual or virtual, that accrue to an individual or group by relationships of mutual acquaintance and recognition” (Bourdieu and Wacquant 1992, 119). In addition to this, Bourdieu uses the concept of symbolic capital (or symbolic power) to describe how categories of perception misrecognize the arbitrariness of a species of capital. What this more or less means is that a type of capital is taken for granted as a valid capital by the occupants of a field. Examples of this type of capital are: honor, prestige, or recognition.

Although these general forms of capital exist within society, every specific subfield may have more specific forms of capital that allow one to gain a dominant position within it. This is how the concept of capital is essential to understanding the specific internal logic of a field, or relatively autonomous social space.

The main concepts from Bourdieu's work have been explained. It is important however, to elaborate on the intimate relation between them all, for the value of Bourdieu's work lies in the interplay between habitus, field and capital. Bourdieu describes the 'double and obscure' relation between habitus and field as follows:

*“The relation between habitus and field operates in two ways. On one side, it is a relation of conditioning: the field structures the habitus, which is the product of the embodiment of the immanent necessity of a field (or a set of intersecting fields, the extent of their intersection or discrepancy being at the root of a divided or even torn habitus). On the other side, it is a relation of knowledge or cognitive construction. Habitus contributes to constituting the field as a meaningful world, a world endowed with sense and value, in which it is worth investing one's energy.”*⁵ (Bourdieu and Wacquant 1992, 127)

In other words: the position that a social agent occupies in a field shapes her or his mental schemata of perception, appreciation and action, which in turn shape the structure of the field, giving it meaning by acknowledging and using different forms of capital that make sense within the logic of this field. In order to be able to understand how habitus works, it is therefore essential to know the field that helped to produce this habitus and the forms of capital that are at stake in this field. The concepts of habitus, field and capital enable one to analyze behavioral strategies adopted by different agents in a way that moves beyond rational choices, towards a logic that can be understood by the interplay between these three concepts. As was mentioned before, when a habitus encounters the field it inhabits, it is 'at home' and will perceive it immediately as endowed with meaning. In this case, an agent will act based on a habitus, below the level of calculation and even consciousness (Bourdieu and Wacquant, 128). However, making strategic choices can itself be part of one's habitus. This is stressed by Bourdieu as he argues:

---

⁵ Bourdieu elaborates on this idea even more: “Two things follow. First, the relation of knowledge depends on the relation of conditioning that precedes it and fashions the structures of habitus. Second, social science is necessarily a ‘knowledge of a knowledge’ and must make room for a sociologically grounded phenomenology of primary experience of the field or, to be more precise, of the invariants and variations of the relation between different types of fields and different types of habitus.” For an ever more elaborate explanation, referring to some of Pascale's ideas, it is useful to read Bourdieu and Wacquant (1992, 127-128).

“The immediate fit between habitus and field is only one modality of action, if the most prevalent one (...). The lines of social action suggested by habitus may very well be accompanied by a strategic calculation of costs and benefits, which tends to carry out at a conscious level the operations that habitus carries out in its own way. (Bourdieu and Wacquant 1992, 131)

In other words: rational calculation can be one modality of action that is suggested by one's habitus, but this does not mean that social agents function at all time as rationally calculating individuals. In fact, even the most rational of people will probably often find themselves engaging in action at the speed of thought, which is suggested by their ‘sense of the game’.

Habitus is not fully deterministic and is therefore open to change. “Being the product of history, it is an *open system of dispositions* that is constantly subjected to experiences, and therefore constantly affected by them in a way that either reinforces or modifies its structures” (Bourdieu and Wacquant 1992, 133). Because of this, it is possible to learn, and to (re)shape one's habitus. The habitus of agents is to some extent irreversible however, since “all the external stimuli and conditioning experiences are, at every moment, perceived through categories already constructed by prior experiences” (Bourdieu and Wacquant 1992, 133). It is thus impossible to disregard the influence of habitus. It is possible to become aware of the influence of habitus according to Bourdieu:

“It is difficult to control the first inclination of habitus, but reflexive analysis, which teaches that we are the ones who endow the situation with part of the potency it has over us, allows us to alter our perception of the situation and thereby our reaction to it. It enables us to monitor, up to a certain point, some of the determinisms that operate through the relation of immediate complicity between position and dispositions.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 136)⁶

---

⁶ The conventional conflict theories try to help people to reflect on their inclination towards positional bargaining, which could be understood as a habitus that seems to deliver acceptable benefits in many cases.

Being aware of, and reflexive about one's habitus is essential if people want to be something like a 'rational subject'; Bourdieu suggests that "agents become something like "subjects" only to the extent that they consciously master the relation they entertain with their dispositions" (Bourdieu and Wacquant 1992, 137).

The use of Bourdieu's theoretical approach has some important implications for the rest of this thesis. First, I want to discuss the importance of my approach to the people who get into conflicts with street youths, of which the woman who told the story at the workshop is an example. This woman needs to learn how to deal with street youths. She was not comfortable in the situation because her habitus was not fit to deal with a conflict with street youths. She is already in a position where she can rationally think about the conflict situation that she encountered. What this woman needs, is knowledge about the habitus of the street youths. This can help her deal with the situation in a way that allows her to feel more comfortable and less threatened and helpless. To be able to do this, it is necessary to get a more detailed account of the logic of the street (the field in which the street youths occupy a position) that produces, while it is being (re)produced through, the habitus of the youths. The actions of street youths during conflicts can only be understood fully by understanding the role of conflicts within their social world. Once this has become clear, it will be possible to think of ways to change the conflict situations involving street youths.

Second, I want to address the behavior of the street youths. In order to change their behavior, it is important to know *how* their habitus functions. This could be realized through a more detailed account of the logic of the street. It is important how this logic is embodied in street youths and how this relates to conflict situations. Because of the relative irreversibility of habitus, it will be difficult to change the behavior of the street youths. Reflexivity is essential in here, probably even more important than acknowledging or learning of 'rational' strategies to deal with conflicts. This is the most important valuable addition that the use of the concept of habitus can make to the conventional approaches to conflict: It is essential to understand one's own habitus and how this relates to the situation of conflicts, in order to learn how to become better at dealing with them.

The questions remain of course: How can the interactions of these conflicting parties best be studied through the concept of habitus, and; how can this reflexivity be realized and utilized in a practical way? I will try to answer the first question in the

next section that deals with my methodological approach. This will automatically lead to the following two chapters. In the next chapter, the logic of the street will be discussed by relating the work of De Jong (2007) to the theoretical approach of Bourdieu. This will provide background information for my analysis of the interaction between habitus of street youths and conflict situations. My analysis will help to find an answer to the second question.

I will try to find out how reflexivity can be realized and utilized in the final chapter, which will discuss two programs that could each be helpful to address the conflicts that involve street youths in a different way. One program can help the people who get into conflicts with street youths, to handle these conflicts. The other program could change the street youths themselves through reflexive learning.

Methodology

Since I will mainly be using Bourdieu's concepts it is useful to discuss his approach to methodology, which is eclectic as well as pragmatic. He stresses the importance of acknowledging:

“how artificial the ordinary opposition between theory and research, between quantitative and qualitative methods, between statistical recordings and ethnographic observation, between the grasping of structures and the construction of individuals can be.” (Bourdieu and de Saint Martin 1978, 7 in; Bourdieu and Wacquant 1992, 27-28)

He furthermore states his “absolute rejection of the sectarian rejection of this or that method of research” (Bourdieu 1996, 395n3). Bourdieu does not believe in the separation of method, theory and research.⁷ This does not mean however, that just anything goes:

“the array of methods used must fit the problem at hand and must constantly be reflected upon in actu, in the very movement whereby they are deployed to resolve particular questions.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 30)

⁷ He even refers to the separate discipline of methodology as “the science of jack-asses.” (Bourdieu and Wacquant, 1992, 244).

In this thesis, I believe the methodology should stem from my theoretical approach, instead of building my theory around the methods of research that are available to me.⁸ This leads to the question which method of research can be used best in relation to the concept of habitus. The answer to this question has to account for the following:

“Habitus reveals itself –remember that it consists of a system of dispositions, that is, of virtualities, potentialities, eventualities– only in reference to a definite situation. It is only in the relation to certain structures that habitus produces given discourses or practices. (...) We must think of it as a sort of spring that needs a trigger and, depending upon stimuli and structure of the field, the very same habitus will generate different, even opposite, outcomes” (Bourdieu and Wacquant 1992, 135)

Habitus can therefore only be studied through practice, as it interacts with a specific situation. It has to be deduced from the richness of practice, which needs to be interpreted. This automatically leads to a qualitative approach to research, which could provide detailed descriptions that can be analyzed through the concept of habitus. Habitus is a concept alike Geertz’s notion of culture, of which the analysis is “not an experimental design in search of law but rather an interpretive one in search of meaning” (Geertz 1973, 5).

Participant observation and interviews with ‘street youths’

I am trying to make sense of the conflicts involving street youths through the concept of habitus. Practically, it will not be possible to observe these conflicts directly as they unfold; it is very unpredictable when and where these might happen. This is why this type of conflict has to be studied in a more indirect way. I will do this through *participant observations* and *open ended interviews*. Participant observation is useful here because it is based on an interest for human meaning and interaction. It is

---

⁸ Or, as Schutz put it: “Methodology is not the preceptor or tutor of the scientist” but “always his pupil” (Schutz 1970, 315)

interpretative and open-ended inquiry, and based on direct observations. “Ultimately, the methodology of participant observation aims to generate practical and theoretical truths about human life grounded in the realities of daily existence.” (Jorgensen 1989, 14). The observations I use are based on two role plays that were performed by a number of youths who have a lot of experience in the street. These role plays were part of an exercise I designed for the students of a school in Amsterdam.⁹ The actions and perceptions of the youths during the role plays and the reflection on these plays afterward, will be analyzed through the concept of habitus to get a better understanding of the conflicts involving street youths in the public space.

To get a more thorough understanding of how the habitus of specific street youths develop through the course of their lives, and how this relates to their actions in a conflict situation, I will make use of open ended interviews. These interviews can be useful because I want to develop detailed descriptions of conflicts involving street youths that I could not observe myself. I also want to understand the process by which these conflicts occur and develop a holistic description of these specific events. Finally, I want to learn about the perceptions and (re)actions of the street youths themselves. All of these aspects can be covered by qualitative interviews (Weiss 1994, 9-10). By tailoring the interview to each respondent, I will “gain in the coherence, depth, and density of the material each respondent provides” (Weiss 1994, 3).¹⁰ This will be essential to make full use of the subtle concept of habitus.

Research population for role plays and interviews

The data I gathered is provided by the students from one particular school in Amsterdam. The students I worked with all studied at the Amsterdamse Plusschool, which is part of ROC ASA. It is a school that offers education to youths who do not fit in the regular educational system at ROC's and high schools (anymore). The students at ROC ASA are between 15 and 23 years old and 90 percent are from a non-Dutch origin. Both genders are about equally represented among the students. These are mainly youths who get little or no guidance or care at home, teenage mothers, youths that have been in trouble with the law, that have no proper home and move from one place to the other, youths with behavioral problems and youths that have had

⁹ The outline of the exercise can be found in the appendix (in Dutch)

¹⁰ The interview techniques used are based on the work of Forester, Peters and Hittleman (2005), using a lot of *how* questions to get a thick description of specific situations and to prevent interviewees from presenting ‘their theory’.

problems at their high school and can no longer finish their education there. A number of these youths are under the guidance of regular social work programs for a long time already. (Bohenn, 2006, 11)

These youths are referred to by the term “risk-youths” (*“risicojongeren”*). This word refers to two sides of the same coin: the youths are at risk of dropping out of school, and there is chance that they will engage in criminal acts (ibid). The youths have in common that they all have “multiple problems”: a combination of behavioral problems, psychosocial problems, motivational problems and problems with choosing direction, emotional problems, and problems learning. The school tries to offer a kind of education that might stimulate the students and help them get their lives back on track. They do not just learn for a profession or further education, but they also learn about life in general. Personal development receives just as much attention as acquiring knowledge and skills (ibid, 13).

Although the youths I worked with may not be representative of all street youths, they do all have experience in the street. The data they provided shows they know the logic of the street that I am trying to uncover. The role plays were attended by 8 students, 5 of whom also participated in the interviews. A total of 3 role plays were performed with up to 4 students participating in the play. The entire class that covered the role plays lasted about 70 minutes and took place in one of the classrooms in ROC ASA.

I conducted a total of 13 interviews with different students from ROC ASA. These interviews lasted between 25 and 105 minutes. The interviews were conducted in the privacy of one of the teachers' offices at ROC ASA. The age of my interviewees ranged from 17 to 22. Of these 13 interviewees, 11 agreed to use their stories for this thesis, under the condition that they remained anonymous (2 students did not agree to let their stories be used). All the stories used in this thesis show the experience of the interviewees on the street. All the interviewees provide examples of episodes that are illustrative of street youths' encounter with conflicts. Their experience in the street makes them suitable for this research.

Handling the research data

The role plays are described in detail, based on the notes I made during these role plays. I made these descriptions immediately after the role plays were over, to get as much detail as possible. During the role plays and afterward, I analyzed what I

perceived through Bourdieu's concept of habitus. The result of this process is part of Chapter 3.

The interviews have all been recorded digitally. I transcribed the entire interviews in Dutch¹¹ and translated in English what I thought was useful. During the process of transcribing, I started to get to know my data more intimately. This process made it more transparent and accessible for analysis (Forester, Peters and Hittleman, 2005). I analyzed the data through the concept of habitus, filtering what seemed irrelevant and interpreting what seemed to reveal the working of habitus and the logic of the street. The result of the interpretation of the interview data are also discussed in Chapter 3.

Both of these data sets show how the logic of the street and the concept of habitus can be used to understand conflicts involving street youths. The insights that are provided, will lead me to analyze two programs that could help to deal with conflicts involving street youths.

Programs to deal with street youths

In the final chapter I analyze two possible interventions that could be useful to the topic of this thesis. One program could help to teach people how to deal with street youths. My account of what is happening in conflicts involving street youths is largely in line with what is taught at this program. Another program aims to change conflict behavior at a level that could be addressing habitus. This program could be used to change the street youths themselves.

Again, I studied both of these programs through participant observation. This is necessary because both programs are aimed at learning through experience. They make use of exercises and role plays, which can only be understood fully through participating in them. Next to the notes I made during and after the workshops, I will refer to other literature aimed at researching the programs. I will also use stories that were told at the programs and one short interview I conducted with a teacher at a high school as data that I will analyze through the concept of habitus.

The first program, called Streetwise, is a workshop provided by Hans Kaldenbach, which I participated in twice: in Zeeburg and in Oud-West¹². The workshop was attended by approximately 30 people and it lasted about 2 hours.

¹¹ See appendix

¹² Districts in the city of Amsterdam

The second program I attended is called Diversity Joy. This workshop takes two working days (from 9am until 5pm). I took part in an advanced workshop attended by 12 people, and a basic workshop attended by 16 people. My analysis of the workshops will be described in more detail in Chapter 4.

Handling the research data

Through my personal notes from during and after the workshops, and additional data about these two programs, I will be able to provide a rich description of what happens in both of them. I will analyze the programs through my theoretical concepts and the outcomes of the analysis of the other data I acquired. The implications of the concept of habitus, and my interpretation of the conflicts involving street youths could be addressed in different ways by each of the two programs. This will be discussed in more detail in Chapter 4.

Background information

Before discussing my own empirical research, I will provide some general background information on the logic of the street. I will base this on De Jong (2007) who provides an account of street behavior that has a lot of similarities to the work of Bourdieu. I will discuss the relation between the two, and the implications that Bourdieu's approach has for the work of De Jong. This can provide an idea about the logic of the street, which can serve as a tool through which the observations of, and interviews with the 'street youths' can be understood. De Jong's (2007) account provides insights into the logic of the field that has shaped the habitus of street youths. In the interviews with the street youths, it becomes clear how this logic can interact with the specific situation of a conflict in the street, and how street youths develop their habitus within this logic.

Chapter 2: Understanding the logic of the street

In this chapter I will provide the background information that will help to make sense of the participant observation and interview data that I will discuss in the next chapter. I will use the work of De Jong (2007)¹³ as an account of street behavior compatible with the framework of Bourdieu. De Jong's (2007) ethnographic account of the delinquent group behavior of "Moroccan" youths can help to describe the logic of the street that is shaping the habitus of the street youths. At the same time, Bourdieu's ideas allow for an analytical commentary on De Jong's (2007) work.

De Jong uses the term "street culture" to capture "all shared experiences, knowledge, meanings, and symbols that are relevant in the daily life of street boys that spend their free time together in the public space of their (...) neighborhood." (De Jong, 2007, 149). In other words, he tries to define "the rules by which young men live on the street". He argues that:

"The meanings and moral beliefs that the boys collectively attribute to their being together form their shared street values. This means that boys come to an agreement [about] what good (group) behavior in the street is, through processes of group-formation, and they learn this from one another. Behavioral expectations are connected to these street values. Sometimes, behavioral expectations are explicitly discussed. At other times, the positive and negative reactions to each others' behavior and other collective sanctions will show which norms are appropriate for that moment. The (re)production of their street values and -norms offers the boys a social identity." (De Jong, 2007, 149)

While De Jong (2007) makes no reference to Bourdieu's work, his analysis of street culture is rather consistent with Bourdieu's view of practice. Both authors have similar ideas about the way a specific social field functions. An important illustration of this similarity is shown in De Jong's (2007, 150) observation that: "[W]hat the boys find good or bad deviates from the conventional ideas in society" and "streetculture is in a constant state of development". If the youths in the street have

---

¹³ Note that this book is written in Dutch and all quotes are translated by this author

different ideas about good and bad from conventional society, this fits with Bourdieu's idea that semi-autonomous fields have an internal logic; the street could be considered a semi-autonomous field. Street culture being in constant development is in line with Bourdieu's notion of habitus, which is constantly structuring the structure that structures it, leaving room for creativity and contestation of the norms and values that are considered legitimate at a certain point in time.

Both De Jong and Bourdieu are interested in understanding the logic of a specific social world. They try to make sense of the reproduction of social behavior. De Jong (2007, 151) explains that collective norms and values are formed and reformed through the evaluation of certain behavior. He illustrates this through the following example:

"We had such a bucks. Such a hail-thing, you know. We were really loco (crazy) at that time. We just went to the park behind here shooting people from [the back of] a moped. You know right? That crazy (leipe) shit. So one day, we are walking in that park. A Dutch man is walking his dog. So we approach him, in the middle of the path. First purposely bumping into him, you know. And then threatening: "What do you want, dirty Dutchman (kanker-kaas)? What are you walking into me?" You know right, like that? So Adelaar, he pulls that one hail-gun from his pants to threaten that old guy. What do you think? That Dutchman pulls a real one! A real one, mate (ouwe)! Wullah (I swear)! Well, what are you going to do, you know?"

Another youth (Knebbes) reacted:

"You keep on threatening of course! You know? [Don't give a] shit, mate (ouwe)."

The third youth disapproves of this view:

"Are you crazy or something? He has a real one, and you've got a fake. Do you think he won't see that? You're gonna run, friend. Run you will. And pray that he won't shoot."

The other youths agree with this, one of them saying:

“Well, do not mind Knebbes, ashabi (friend). He is sick in his head, he.”

This example shows how the youths in the street react to each others behavior and evaluate it. One difference between De Jong and Bourdieu is that the former explains the reproduction of behavioral norms through the explicit evaluation of behavior, as is illustrated by the example above. Bourdieu's notion of habitus on the other hand, suggests that behavioral tendencies and norms are reproduced through the mere execution of certain behavior. The fact that the boys were shooting at people with a hail-gun made total sense to them. None of the youths seemed to question this behavior. The notion of habitus explains that the norms of the street (shooting a hail-gun is ‘acceptable behavior’) are embodied to such an extent that they appear as self-evident and are not open to reflection or questioning. The reproduction of the rules of the street at the level of habitus functions below the level of discourse; De Jong's (2007) interviews are reflective moments that do not usually happen.

De Jong (2007, 167) discusses how youths who function well within the logic of the street, can start “making a name in the street”. The youths are constantly trying to show their competence within the norms and values that are part of the street culture. This can lead to big reputations and on a more collective level to neighborhood myths of certain events (ibid, 167-177). This struggle for a dominant position is similar to Bourdieu's ideas about the social world. Bourdieu suggests that agents who possess a capital that is relevant to the specific logic of a social field, will be able to occupy a dominant position within this field. Youths who are in De Jong's words ‘making a name in the street’, can be viewed as embodying a habitus that is adjusted to the logic of the street, allowing them to be comfortable and dominant. The more comfortable a youth becomes within the setting of the street, the more likely it is that this youth will be able to ‘make a name’, or in Bourdieu's words occupy a dominant position within this field. When this is the case, the youths will become invested in the ‘game of the street’, meaning that they will hold the values and norms of the street to be meaningful and valuable.

De Jong and Bourdieu are both trying to make sense of the reproduction of the logic of a social space (or field). Therefore, using the concept of habitus for the

interpretation of some of the examples of the ‘norms and values’ of the street that De Jong (2007) describes, can lead to interesting insights. This example shows how deeply rooted the norms and values of the street can be:

“I have had to lodge a complaint recently. Do you know how difficult it was to me? You have no idea, Dirk [the interviewer]. I was very ashamed, you know? Even though everybody... you know? Everybody said that in this case: “You are right.” Even Appie said that it could not be done differently this time. But even than... There are those. I am sure. Who think very differently about me.” [interviewer]: Why? Do they perceive you as cheese (Dutchman) or something, that you did that? “No man! It is much more than that. You are a real traitor. Lodging a complaint in this neighborhood? That is something you do not do. Period. Does not have anything to do with cheese. You understand?” (ibid, 156)

The street youth knows on a conscious level that lodging a complaint was a reasonable action. Others in the neighborhood seemed to agree. Still he experienced a conflict with his intuitive response, which seems to be shaped by his habitus. Habitus, as the embodied logic of the street, tells this boy that lodging a complaint is wrong; even though consciously (one might even call it rationally) he knows that this is the right thing to do. Here, Bourdieu's understanding of practice and his concept of habitus, prove to be useful to make sense of De Jong's example. The following example can show how the notion of habitus can provide additional insights into the reproduction of the norms and values of the street that De Jong addresses:

“We were playing a game of pool there. A group of those Dutchmen were standing nearby. And we had Fouad with us, my little brother. He was really young back then. He still had to prove that he had balls. You know? So we were like: “Be a man. Go over to that guy and hit him in his face.” He did not have to win or anything. I mean, we would help him of course. No doubt. But he just had to show that he dared to go and challenge them alone. We were like: “And if you don't dare [to do it]? Then all of us will beat you up, outside!” You should have seen

him ashabi! He did not know how fast, how hard he had to punch that guy! That is how afraid he was of us!” (ibid., 159)

De Jong used this example to show how older boys ‘teach’ the younger ones the logic of the street; the older boy tell the younger one what appropriate behavior is and threaten him to act accordingly. The fact that the boy had to *act* according to the norms and values of the street might not be the most important aspect of this example to De Jong's argument, but it is essential if this example is viewed through Bourdieu's concept of habitus. The boy will start to embody the logic of the street through taking action in accordance with this logic; habitus is a *practical logic* acquired *through practice*. The experience of this fight will shape the habitus of the boy experiencing it. The more fights these youths get involved in, the more natural these fights will feel; this is how their habitus develops. Once again Bourdieu points out that although discourse is important in shaping the logic of a field, it is through *action in practice* that each occupant of this field starts to embody its logic. Therefore, every time a youth on the street acts in a way that is in line with the rules of the street, he or she is reproducing these rules even if there is no acknowledgment of the appropriateness of the behavior at all. Youths act in a way that fits with the logic of the field of the street, and these actions are at the same time structuring the logic of the street. In time, this logic becomes *embodied* in the youths in what could be called habitus. The way this works is acknowledged by a 25-year old African American in an endnote that De Jong (ibid, 183 n9) included in his book:

“Most ‘white’ people, like yourself, always expect good things to happen to them. Because, you know, that’s how they get treated most of the time: good. So basically they learn to trust people. Feel me? And that’s when you become vulnerable. Because in the end? People will take advantage of you. They will steal from you, rob you, try to fuck your girlfriend, hurt you... some shit like that. Do whatever, you know. And where I come from, well... Let’s just say we a little different like that. First thing I expect from you is that you want to fuck me over. Know what I’m saying? I don’t trust a motherfucker, except myself and maybe two or three other people. But they have given me a real reason to trust them over the years, you see? They more like family, than my

own. I mean, damn. My own uncle tries to get me shot over some bullshit. So, you know. I'm always on prepared for shit to go down on these here streets. That's how you stay up."

What the interviewee expresses can be understood through Bourdieu's notions field and habitus. As the interviewee occupies a position in a certain field, his mental schemata of perception, appreciation and action are formed within the logic of this field. He mistrusts others because he has experienced that "people *will* take advantage of you", and he even acknowledges that others ('white people'), who grew up in a different field with a different logic, will have a different category of perception (e.g. always expect good things to happen to them).

The way experiences influence the habitus of people that, in turn, influences their behavior in future situations, goes beyond conscious learning. Peoples' habitus are constantly developing as they occupy a position in the social structure through which they make sense of this structure. This is how Bourdieu's ideas differ from De Jong; the latter explains the (re)production of the norms and values through the discussion of behavioral expectations, based on the evaluation of each others behavior, the former acknowledges these processes but adds the importance of *action*. The youths in the street will only start to embody the logic of the street through their experience in practice. This means that the logic of the street is reproduced immediately in practice through the actions of the youths of the street, even if these actions are not evaluated.

While De Jong and Bourdieu have slightly different ideas about the logic of practice, I think it is useful to review De Jong's (2007) account of, what he calls, 'streetculture'. This can give some insights into important features of the logic of the street. According to De Jong (2007, 152), "streetculture can be explained through seven values, these are: 1) not giving a shit and standing up for oneself; 2) being loyal to other boys in the neighborhood; 3) being rock hard (*bikkelhard zijn*); 4) showing balls (*ballen tonen*); 5) being sharp (*scherp zijn*); 6) turning (*draaien*); and 7) being chill." The importance of each value changes through different circumstances, but all of them reveal important features of logic of the street. A short discussion of each of these values will help to get a sense of this logic.

The first street value, of not giving a shit, refers to autonomy, which is valued highly by all the youths in the street. "The importance of independence relates to the

belief that a boy has to learn how to stand up for himself. He can not count on somebody else to do this for him” (ibid, 153). The youths have to defend themselves against outsiders but also against one another, and if one stands up for himself there is a bigger chance that the others will respect him and will be on his side. This defending of oneself mainly lies in credibly threatening with violence or actually using violence. On the street, this is an accepted and functional way to stand up for yourself. (ibid, 154)

The second street value, being loyal to the boys in the neighborhood, satisfies some needs that the youths have; they need one another to have fun, experience excitement, recognize status, and develop a feeling of belonging. The boys in the street learn to help each other (through violence) if there is a conflict with an outside party, and they can never betray one another to outsiders, especially the police. Whoever does not comply with these expectations will get a bad name and will be sanctioned through ridicule, exclusion, or even beating. (ibid, 154-155)

“In a conflict with other guys or older civilians, the boys are expected to threaten and possibly fight. When the police are involved, usually nothing more happens than threats and challenges (there are some exceptions to this rule). Even boys that are not very familiar [with one another] or are in a fight, are expected to work together against a common enemy.” (ibid, 155)

The third street value is being rock hard; this means a boy has to learn to deal with physical pain in order to show that he is a ‘real man’. This is important because of the big role of violence in the daily lives of the youths on the street. To be able to stand up for oneself effectively through violence, it is necessary for the youths in the streets to develop their tolerance of pain. They develop this through violent games and fake fights. In a violent confrontation on the street, winning is not the most important thing; it is more important to show one's toughness, both in terms of handling physical and emotional pain. The street youths do not show regret over hurting someone else and emotions are generally considered to be a sign of weakness. Interestingly, youths do show their emotions rather quickly when they are excited about something or feel insecure, but this is condemned when it leads to losing self control (ibid, 157-158).

The fourth street value is showing balls, which refers to being confrontational,

taking risks, or addressing challenges of other boys. Important with this value is that the risk can not be too large, if one takes a risk that does not make sense, it is considered to be stupid. It is important that the youths show that they are able to handle the risk and that they do not just take risks to please their friends (which refers back to the need for autonomy). (ibid, 159-160).

Being sharp is the fifth street value identified by De Jong, and this value refers to being aware of what is going on with all the people in the street, staying cautious, and reacting immediately. It basically means that youths have to be able to judge situations in the street correctly; they have to react correctly to different situations in terms of timing attack and defense. A youth has to be sharp to prevent people from taking him by surprise, but he also has to be able to take others by surprise if the opportunity presents itself. One aspect of being sharp is saying the right things at the right time, but it can also mean cheating during a card game. (ibid, 160-162)

The youths want to enjoy life and seek for instant pleasure. The sixth street value, turning, refers to youths having the money to create the preconditions for the enjoyment of life. The youths want to get money quickly in a smart way; they acquire this and other valuable goods with little effort through (semi)criminal acts. Even though most youths do not have a lot of money to spend, they want to give the impression of being wealthy. “*Owning* valuable goods, is seen as *being* a valuable person” (ibid, 164 italics in original).

The seventh and last street value is being chill, which means being relaxed in the interaction with others and doing well according to the logic of the street. This can be done by entertaining others with jokes, but also by sharing goods like cigarettes and candy. Sharing may be in conflict with some other street values (like being able to stand up for oneself and being sharp), but it also shows that you have the money (or are ‘turning’ referring back to the sixth value). Furthermore, the youths do not want other people to think that they hang around with poor people, so they share to make their group look wealthier. In general being chill reflects the youths need to be able to laugh with one another.

These seven street values that De Jong describe, help to give an idea of the values that shape the logic of the street. “The borders of what constitutes proper and improper behavior are constantly (and sometimes literally) fought out among the boys” (ibid, 151). In action, youths in the street learn that these values lead to enjoyment, status, and security in situations where conventional norms do not seem to

provide a proper alternative. The street values get more meaning than conventional values to the youths on the street. This relates to Bourdieu's concept of *illusio*, which is “to be invested, taken in and by the game. To be interested is to accord a given social game that what happens in it matters, that its stakes are important (...) and worth pursuing” (Bourdieu and Wacquant 1992, 116). The youths do not even always have to speak about innocent or necessary violations of conventional norms. Delinquent behavior is considered good or wise to achieve the goals that make sense within their circumstances. (ibid, 150).

In short, De Jong (2007) proposes that street culture can be described in terms of seven street values that show the shared experiences, knowledge, meanings, and symbols that are relevant in the daily life on the street. Autonomy is greatly valued in the street, which means that the youths have to learn to stand up for themselves. At the same time, loyalty to others in the neighborhood is important; youths have to have each others back and can not betray one another (especially to the police). Youths are furthermore expected to be able to deal with physical and emotional pain, and they are expected to show that they are willing to take chances and risks. Finally, showing off with valuable goods, and being relaxed and entertaining are highly appreciated by the youths in the street. These values are essential to ‘make a name in the street’. This shows the similarity of these values to Bourdieu's concept of capital, which is a means and an end in the struggle for a dominant position within a field. The street values help to define the logic of the street; the extent to which an agent *embodies* the values that are described by De Jong (2007) relates to the dominance of this agent. All street youths recognize these values and (re)produce the logic of the street through their actions based on this recognition.

I have tried to show some important features of the logic of the field of the street by relating De Jong's (2007) work to that of Bourdieu. First, De Jong (2007) provides an example of an account of street behavior that is compatible with Bourdieu's approach. The difference between the two lies in the importance of practical experience that the notion of habitus stresses. It is not just through discourse and evaluation of behavior that the logic of the street is reproduced; it is in the very action that is in accordance with this logic that it becomes durable in the habitus of the occupants of this field. Second, the work of De Jong will serve as background information that I will use in the next chapter to analyze my data.

The next chapter consists of observations of, and interviews with ‘street

youths'. Through the notion of habitus, and the logic of the street that is provided here, it will be possible to make sense of how this logic operates in a number of specific cases that will be discussed. The goal is to get an understanding how the logic of the street shapes a conflict situation through the habitus of the street youths. Because behavior of street youths during conflicts seems to be determined largely by their habitus, it is essential to understand the logic that shapes this habitus. Different accounts of conflicts will be provided to show how the logic of the street embodied by street youths influences specific conflict situations. Another important thing that will be addressed through the interviews, is how habitus can be shaped through occupying a position within the field of the street and how this contributes to the reproduction of the logic of the street. This will lead to insights into what could help people to deal with street youths who are bothering them, and how the behavior of the street youths themselves could be changed. These insights will be used in the discussion of two different programs that could be useful to deal with conflicts involving street youths in public space in chapter 4.

Chapter 3: Role plays and interviews analyzed

It is not easy to get direct data that is detailed enough to understand how the concepts of habitus and field of the street can help to understand conflict dynamics in the public space in Amsterdam involving street youths. There are two different types of data that I will use: observations and interviews. All the students that participated in this study have occupied (or still occupy) a position in the field of the street. In the previous chapters I discussed the implications of the notion of habitus, and the work of De Jong (2007). This provides the background information for the analysis of the observations and interviews that will be discussed. I will make sense of specific conflict situations by trying to unveil how the logic of the street is shaping the behavior of the youths in these situations through their habitus.

The role plays will be able to show how this use of habitus and the logic of the street can help to understand the conflict. These role plays are examples of the interaction of a habitus shaped by the logic of the street and a specific conflict situation. The function of conflict situations within the logic of the street will be made clear through the analysis of the role plays. The interviews will provide an illustration of how specific youths develop their habitus within the logic of the street. The specific role that conflict situations play within the (re)production of the logic of the street will also become visible through the episodes described in the interviews. They will furthermore show how the development of the street youths' habitus leads them to become more invested in 'the game' of the street, which makes it very difficult for them to change their behavior. The relation these youths entertain with their habitus, and the reflexive moments that are crucial to changing their behavior, are one more important aspect that will be discussed.

Finally, the observations of the role plays and the interview data will have implications for possible interventions. In the last part of the chapter I will look forward to the two different programs that could prove to be useful interventions. These programs will be discussed in more detail in the final chapter.

Role plays

First, I would like to discuss some observations I did during two role plays that were performed by a group of eight students and two teachers from ROC ASA. I organized

a class in which I asked the students to play some conflict situations that ‘street youths’ are involved in. I perceived the overall atmosphere of this class as quite chaotic, even though there were two teachers participating. When the students played the situations that they had thought up however, they did this with determination and seemingly little inhibitions.¹⁴ These role plays can provide some insights into how the concept of habitus and the knowledge of the logic of the street can help to understand specific conflict situations that street youths are involved in.

The first situation I would like to discuss was thought up by one of the students and involved a situation of a youth listening to loud music in a tram. The other participants acknowledged that this was a typical conflict situation involving street youths. Box 2 describes the situation based on my notes during observation.

Box 2.

A boy (played by one of the students) is sitting in the tram with loud music on. His body language is relaxed, he is leaning backward, seemingly in control of the situation. A woman (played by the teacher) sits down right next to him and asks him to switch off his music. When he does not respond, she starts screaming at him and poking him in the arm, saying he should put it down. The boy remains relaxed and cool, and he does not respond. The woman points at the sign saying you are not allowed to play music here or eat and drink. The boy remains relaxed, although slightly agitated, and he responds by saying it is not her I-pod, he paid for it, so he can do what he wants. When the woman takes the earplug out of his ear, he pushes her lightly, telling her to go away. She walks to the front of the tram to get the tram conductor (played by another student), who walks up to the boy. He asks him friendly whether he would like to turn down the music. The boy says “okay” and he turns down the music.

During the reflection after this episode, a number of interesting things are mentioned. On the one hand none of the students condemned the behavior of the boy, while there seemed to be consensus that the woman’s behavior was wrong. This could be an indication that the students identified more with the boy, which seems reasonable because of their age and experiences. The behavior of the tram conductor was praised, the youths liked his friendly approach.

This situation can be analyzed through the concept of habitus while taking into account values that are important within the logic of the street. The behavior of the boy listening to the music reflects several street values. First, he shows his sense of

¹⁴ The students all agreed with the exercise on the condition that they would remain anonymous.

autonomy by *not giving a shit and standing up for himself* (playing music very loud and not listening to the threats of the woman). The behavior also shows he is *chill* (his body posture is relaxed and he speaks slowly) and to a lesser extent he shows he is *sharp* (shown in his verbal reply to the woman). All of these aspects of his behavior are valued by the occupants of the field of the street; they make him look good within the logic of the street.

The boy does not have to think about his behavior and he remains calm during the entire episode. This could be explained by his habitus that is shaped by much more threatening situations in the street.¹⁵ The boy feels completely comfortable while he acts in a way that makes sense to the street: keeping his sense of autonomy and staying relaxed. This leads him to be able to dominate the situation in relation to the woman. Important here is that the situation to the boy has a double meaning: he is in conflict with the woman in which he wants to come out on top, but more importantly: it is a situation in which he can show his competence according to the logic of the street. The boy can use this situation of conflict as an opportunity to ‘make a name for himself’ by acting in a way that is valued by other street youths. This conflict situation is thus also a possibility for occupants of the field of the street to increase their status (or symbolic capital in the words of Bourdieu).

The approach of the conductor shows which behavior could prove to work well in dealing with the street youths. He did not let the situation be shaped as one about dominance, in which street youths’ habitus could incline them to show their toughness. He did not even use his relative authority as the driver of the vehicle. Instead, the conductor asked the boy friendly, and the boy turned down his music. It is not certain however, if this reflects what would happen in reality since the students are well aware that this is a class and they know what kind of behavior is socially acceptable.

This example does show how comfortable street youths can be in an escalating conflict because of their habitus, and how they can use a conflict to show their abilities to other street youths. This is not necessarily a conscious decision, it is important to note that this behavior shaped by habitus takes place in action according

---

¹⁵ This idea is fueled by one of my observations of a student of ROC ASA Amsterdamsse Plusschool in an episode of *Rondom 10* a debating show on Dutch television. The debate was rather noisy and chaotic, with many people talking and even shouting through one another's remarks. The student was the only “street youth” present and was clearly the calmest person during the debate. His teacher explained to me that he had experienced much more tensed situations. The debate was nothing compared to that, leading the student to remain calmer than the other debaters.

to the logic that the street youths have embodied.

A second episode that I would like to discuss is a situation that the students described, which two of them had actually experienced. This situation had happened at one of the squares near the school and is described in Box 3.

Box 3.

Three youths are hanging around on a little square “chilling” when a white man walks up to them. The man starts to get closer and closer, almost touching one of the group members while he tells them, quite aggressively, to leave. He is swearing at them, calling them all kinds of racist names. One of the youths jumps up and walks towards the man in masculine manner saying: “What? What!”. The youth looks like he is ready to fight. Another youth (played by the teacher) pulls him away saying “that man is crazy”. The man keeps on shouting, but as the first youth is pulled away by the second, and the third comes along with them, the situation gets to an end. The youths have left the square and the one who reacted most aggressively, still seemed a bit agitated.

In the reflection, when I asked how the man could have been convinced of his wrongdoing, two of the boys said: “By beating him up”. It seemed like the first boy, who was responding so aggressively, even in this “play” was also inclined to do this.¹⁶ This play shows how fast this reaction is: as soon as the “white man” started to swear, the boy jumped up. This provides some insight into the level below conscious calculation at which habitus functions. The initial response of the youths makes sense within the logic of the street; De Jong (2007) has shown how violence can be a way to show several of the street values (being rock hard, not giving a shit and standing up for oneself, and being sharp). The first reaction of the youth was very violent, and as the first reaction is shaped at the level of habitus, this violent tendency can be understood as the embodied logic of the street. Responding this aggressively, does not seem to bother the youth himself. Just like the other student in the other situation, this student is comfortable in this situation; he knows what he can expect and must feel like a fish in water. The logic of the street is thus likely to incline street youths to

¹⁶ Another interesting aspect of this particular play, was the ease with which the youth used offensive swearwords. When I personally had to play a street youth in a *Streetwise* workshop, I could not get myself to say these horrible words to the other “actors” even though I knew it was a play. These youths however, had no problem saying the most horrible things to each other. This could mean that they are better actors than I am (which is probably true), it may as well mean that they are more used to using this violent language, i.e. that the use of these words is part of their habitus. This is something that I also noticed during the interviews and my observations at the school.

behave violently, because this is valued by the occupants of the street *and* because the youths who have embodied this logic feel comfortable to act this way. The fact that these youths are comfortable with (potential) violence, gives the street youths an advantage in conflicts that happen in the street; as long as the conflict can be dealt with according to the logic of the street, the youths will be able to function well in the situation because their habitus is adjusted to this logic.

These examples show how conflict situations involving street youths can be understood through a habitus that is defined by the logic of the street. Different aspects of the logic of the street can be perceived to be shaping the situations. More importantly, the habitus that is shaped by the logic of the street allows the youths to be comfortable in a situation of conflict that is structured by this logic. The examples furthermore show that conflict situations can be possibilities for street youths to show their competence within the logic of the street. These conflicts are not just about animosity with another party, but also about increasing the forms of capital that are needed to acquire a dominant position within the field of the street.

Interviews

The examples have shown how the logic of the street can help to understand specific conflict situations through the concept of habitus. The work of De Jong (2007) will be used in combination with the concepts of Bourdieu to unveil from the interviews how street youths embody the logic of the street. The interviews can illustrate how this ‘embodied logic’ has developed for an interviewee and how it relates to their behavior during a conflict situation. This could lead to insights into the conflicts in public space involving street youths. The interviews are furthermore aimed at showing the difficulty of changing behavior because of the influence of this embodied logic of the street. It is important to note that the students of this school are *not* representative of all street youth. There are a lot of differences among my interviewees, making it impossible to treat them as a coherent sample. However, the story of each interviewee reveals valuable insights into the relation between agents, the logic of the street, and behavior in conflict situations.

R1

The first interview I want to discuss, can reveal aspects of the relation between habitus, the logic of a field, and behavior in conflict situations. This is an interview

with a 17 year old girl, who I will refer to as R1.¹⁷ She told me she had problems in dealing with her aggression. She had been arrested for assaulting a girl in her (former) class. After this, she had to follow a trajectory to learn how to deal with her violent tendencies and she had to do community service. She described the events that had lead to this fight in quite some detail:

“Well it actually went like this: That girl I hung out with, I was not there one day... I was sick or something and eh... all kinds of little stories were told. On that day I was in school. I hear, all kinds of things, you understand? I hear: “Yes, R1 (incomprehensible) your father does not live with you anymore.” And I’m thinking “Huh? They do not know that...” At a certain moment they said: “[X]¹⁸ said that” you understand? And I looked at her like... and she began to laugh, like this is really funny. And then eh... at a certain moment I said to her like: “I don’t know what you find so funny about this? You can’t start about me. Then I will start about you.” That is how it started. She also started a little, started to call my mother names. I totally flew. Then I wanted, so to speak... I did not want to talk, I wanted to hit immediately, that is how I was. Well, then we were taken apart, then I had to sit in the hall and she sat in the classroom. Then we had a conversation and eh... after that conversation yes, we went another time. [It] was scheduled the very next day. Like: “Talk it over or both of you will not get back into this school again.” And she was already looking like eh... “I will never, I will never talk anything over with her” because she gave me such a look. And eh, that made me angry, because I just know; there is something wrong with you. So you have to work it out. I believe that if you are wrong you also have to be brave enough to say like “Yes, sorry R1, I was wrong.” I do not mind at all, I would not mind at all. But if you give an impression like “I don’t give a shit”, then I think “Yes, I don’t give a shit either” So she gave such an impression. By looking like... she is looking in a way that is really dirty

¹⁷ The interviewees all wished to remain anonymous and are therefore referred to by a code consisting of one letter and one number.

¹⁸ The girl she referred to hanging out with

and eh... When there is something, yes [not giving a] shit, like when something happens or the teacher asked her “Why did you say that about R1?” “Yes, I [don’t give a] shit” Just saying that, if you talk like that... she does not explain that she was wrong. And I on the other hand do, do that. If I am wrong, I will just say that I am wrong. And then I can apologize, if I know I am wrong. But as soon as I know that you are wrong and you will not do anything about it, then I can do nothing about it but punch and kick.”

One interesting aspect of this story is reflected in the sentence “I wanted to hit immediately, that is how I was”. This means that her intuitive response, at the level of habitus, was to react with violence. Her action at that point seemed to be instantaneous, below the level of rational calculation. Her violent reaction is in line with the logic of the street, to stand up for herself and show she is rock hard. The last sentence of the quote furthermore shows that R1 has not completely rid herself of her violent tendencies; this is an example of the hold that her habitus has on her; even though she has been to a trajectory, she still like she should ‘punch and kick’. A number of other things that R1 mentioned during the interview, can show how she developed her violent tendencies within the logic of the street. For example; she described that she had developed a tendency to let her threats be followed by actions:

“I was someone like... If I would boast (grote mond had). I would prove it too, you understand? And most of the time when someone is boasting, they will go further and further and at a certain moment you will end with a couple of punches and such, that is how it usually goes.”

The fact that she took action is important for the development of her habitus, because *through action* she could start to embody the specific (violent) logic of the street. R1 attributes this behavior to trying to be cool for the other students. She describes how she was able to occupy a dominant position among her peers, through acting sharp and not giving a shit (in line with the logic of the street):

“If you are in class and you talk back to others, you are cool. If you

keep your mouth shut when the teacher says something to you, then you are not cool. They will all laugh at you. When you are in the hallway [ordered out of class] you are cool. When you are in the hall, after talking back [at the teacher], you are really cool. "Hey R1, you were really funny in class man." But those people are just relaxing in class. And you are outside, with a bad name as well."

"You do not realize at that moment... that you are ruining your diploma and your future. You do not realize that. You think "people think I am cool, I do not care what the school thinks of me." As long as people around me just think "she is cool..." (...) That is how I thought back then."

The second quote shows that she is able to reflect on her previous behavior. This is essential to change her behavior according to Bourdieu. Reflection is only the first step, however; more is needed to be able to change the behavioral tendencies that are shaped at the level of habitus. The question remains if she would always be able to control her habitus in a situation of conflict that demands a quick response. Any program that aims to change the behavior of street youths would have to account for this.

R1 described in more detail how important the specific logic of the field in which she occupied a position was. She was respected by her peers, which was the only important thing to her. This shows how she was invested in the field:

"It just happened, and I think that I started to find it a little cool. That people just, others in class just: "Yes, she really is the bomb you know, she was swearing at the teacher, she punched a kid a couple of times. She is really cool now" That is how they are thinking then.

In the interview, it seems like all of her actions at the time were shaped by a logic alike the logic of the street. Her habitus developed to fit with this logic. As she started to be more comfortable in a the position that she occupied (one in which she showed balls, autonomy, and being sharp), she experienced how she was rewarded by her peers in the form of respect (or symbolic capital in Bourdieu's words). Through her

actions, she started to embody and (re)produce the logic that was getting a hold on her. R1 explains how this works:

“As soon as you are in such a group, and you are with them in the same class. You have to be cool... you, you have the idea that people find you cool, but you also have to stay cool. You have to boast and talk back (grote mond hebben).”

Koen:

“That happens automatically?”

R1:

“Yes that happens, automatically and you get something like eh... You get those aggression problems.”

R1 described how she wanted to be considered ‘cool’. She achieved this by effectively behaving according to the logic of the street. There is a constant struggle among occupants of this field for a dominant position, which is referred to by De Jong (2007) by ‘making a name for oneself’. R1 experienced this very competitive world that was shaped by the logic of the street. Violence is thus not necessarily about the conflict between two parties. It is also an expression of the logic of the street (being sharp, showing balls, standing up for oneself and not giving a shit, and being rock hard). Through using violence, youths can show how well they embody the dispositions that are valuable within the logic of the street. This is how being violent helps to gain a dominant position within this field. R1 explains the behavior of other girls through this mechanism:

“It is just look, it is only about attention with her. Look, if she knows eh, yes she is sitting in class and she has to get some attention like eh “Hey [X], you are really tough man.” That is how it went at that time. Yes and eh, I think that she did it all to be tough and to get a little higher. To be involved with a certain group. That is what I think, that she did it because of that.”

This competition among the occupants of her field is also in line to the logic of the street, where the different youths are ‘making a name for themselves’ in the words of De Jong. R1 explains how this works in practice:

“For example, I am in a fight with you. And you say all these ugly things to me and I walk away. Then you say “Yes walk away fag.” And the rest will stand around laughing. That is what happens most of the times. The rest will laugh. I have seen it multiple times. And those are regarded little nerds or eh, like people who can not stand up for themselves. And then they will do that more often with you. Because they know you will not respond anyway. And then you will get bullying.”

This shows the tragic effect of the logic of the street; once it is known that you are a ‘nerd’ and you do not possess the forms of capital that are relevant to acquire a dominant position within this field, it becomes more likely that you are attacked by other youths in the street. Because of this, it is useful for youths to act according to this logic, which will ensure its reproduction. R1 describes that there was a lot of group pressure to act in a way that fits with the logic of the field. It has a large impact on the behavior of R1:

“Because you will start to think eh... I used to think like that. With people around me I would always rage, always talk back (grote mond). That always went, most of the times went with a group. You think like “If I don’t reply now, they will laugh at me.” And that also is the truth, you know, or you have to say something, or they will laugh at you.”

This shows how a conflict situation was not just about animosity with somebody else to R1. These type of situations are very important because they are critical to show how well she could act according to the logic of the street. When there are others around, it becomes more important to act according to this logic because it will have an influence your position within the field of the street. R1 describes that this explains the behavior of a lot of street youths:

“There were quite, were quite a lot of people who acted like that. Were really a lot. But... then you are part of a certain group. You saw it happen. Because you also saw that those people, who are, so called,

cool. If somebody does something like that, they immediately approach you: "Hey you man, why did you? Hey box dude (ouwe), you are cool man, come, come, we'll go hang out (gaan chillen). They are exactly like that. Little nerd here has received a beating, you should actually say "Come, hey yo, that's bad (faya) man, what happened? Come here." They will not do that, they only go to the one that gave the beating."

"Well it feels actually, it feels just like you are heavily offended. That is how it feels. Like you... and if you do not respond it feels like you are a fag or something, if you walk away or something. But I have... nowadays I would walk away. I would even talk to you for a little bit, "I do not want this, period". But if you will fight, it will lead to nothing, the problems will only become bigger."

At the time of the interview, she realizes that her actions were actually hurting herself. This reflexivity is also shown in the following quote about violent behavior:

"No, you do not think about it, you, you go home with a happy feeling, you know. I have just shouted at the teacher, beaten up a student. I am cool. Exactly like that, you go home. You are not going to think like eh... how would that kid feel? You will not do that. Or eh... I am actually fucking up my future; you are not going to do that. As soon as you make a big mistake and you are locked up, you start to realize that. Only then you realize what you have done. And you can find out sooner or later. I also know people who only found out later. It is not cool, it is really not cool. You do not have to be part of some group... to ruin yourself. Because you are ruining yourself really, officially. You talk back at the teacher, you destroy everybody that you encounter, little nerds. That is not cool. But that is how they think"

This example shows that R1 had developed a habitus that was fit for the field in which she occupied a position; she was *like a fish in water*. She did not have to think about the logic of the field, she *embodied* it. After she was sentenced to jail, experiencing a

different social structure, R1 was able to become reflexive about her own behavior. This is in accordance with Bourdieu's ideas about rationality and becoming a subject:

Times of crises, in which the routine adjustment of subjective and objective structures is brutally disrupted, constitute a class of circumstances when indeed "rational choice" may take over, at least among those agents who are in a position to be rational." (Bourdieu and Wacquant 1992, 131)

R1 shows that she can reflect on her behavior several times during the interview. She also says that she has changed because of the trajectory that she has been through. She watched videos that showed her the perspective of the ones who are bullied, allowing her to identify with the victims of violent behavior. Moreover, she mentions her punishment has made her see that she was ruining her future. She says she is better at dealing with potential fights, which is probably true. At the same time, there are a number of things she said during the interview that suggest she can still engage in violent and confrontational behavior:

"I treat people differently now. I find now, you can say anything about me, but if you touch me, I will hit back. I do not care what you say, I will not ruin my future. I have made a mistake already. I do not want to make it again. If some girl wants to call me names, I will not care. That is how I think about it now. But really it, it does not happen here. And if it would happen, then they would not say it in front of the group. They would remain calm. "Hey R1 this, that", they talk calmly with you. Then you can just talk it over a little bit but... in front of a group is fucked up, is just dirty. Everybody laughs at you. It is just, and I think that you will be influenced, that you will start to fight. Because there is a group, you think like "If I do not say something back, they will laugh at me."

Touching, or humiliation in front of a group still seem to trigger aggression for R1. This illustrates that she has not changed completely, at the level of habitus. The reflexive moments during the interview do not mean that R1 is able to be reflexive

during conflict situations. A program that aims to change her behavior should somehow teach her this reflexivity during the setting of a conflict situation.

Whether or not there are others around when a conflict arises seems to be important to R1's behavior during a conflict. This supports the idea that her behavior is largely shaped by her relation to other street youths, not necessarily by her relation to the adversary in the conflict. When I asked her if she has experienced getting angry and how this felt, she replied:

“Yes, I still feel it most of the time. I just feel how I become more and more angry and at a certain point you will... you just feel different. Your fist will go a little... Yes and then you can just as well walk away”

After I asked for some elaboration, she added:

“Yes, you do have a tendency now and then, but... It comes, and goes away quite quickly. It does start, really look, it just itches. It itches in your head like, “Now I have to punch, now I have to do that.” That starts to itch here (points at her head) at a certain point.

She attributes this to her own previous experiences:

“I think because of the beginning, then it starts. I think that at the start you... have such a eh... you have such a start so, like this, this, that is approximately going to happen. I think that because of that you still have feelings. Because of your past, you have experienced that before, then it does dawn on you, but not totally.”

R1 furthermore explains that she is able to control her violent tendencies by walking away and taking time to think when she feels aggressive. Her habitus nevertheless seems to incline her towards the behavior that she used to engage in before she was arrested and realized that it was not only hurting others, but herself as well.

The interview with R1 shows how the notion of habitus and the logic of the street can be used to understand R1's behavior in conflict situations. Through practice, she discovered that her violent behaviors lead her to a dominant position within this

field; she became popular. Because she continuously engaged in the deviant way that fitted with the logic of the field, she started to *embody* this very logic. By behaving in a way that fitted the logic of the street, she started to reproduce this logic. The conflicts she described were essential moments in which she could gain or lose a dominant position within the field that she occupied. This seemed to influence a lot of her actions, possibly even more than her relation to the opposing party in the conflict. This is important for possible ways to deal with street youths in general.

The fact that she still feels violent tendencies, even though she realizes on a conscious and rational level that her previous behavior was bad for her and her environment, shows the working of habitus; it is still shaping her thoughts and actions as she says she would still punch people if they would touch her. Furthermore, she generally distrusts others. Habitus explains how R1 can act in ways that she herself does not deem rational because she has embodied the logic of the street. Because her habitus is shaped by the position within the field of the street that she has occupied for a long time, it is not possible to change this just through the “enlightenment of the mystified consciousness” (Bourdieu, 1998, p. 42). A program that aims to change the street youths' behavior, should account for this persistence of behavior that is shaped by habitus. Again, reflexivity is key in trying to change R1's behavior.

R2

In the second interview I would like to discuss, R2 explains how she learned to behave in a way that made sense to the logic of the street. Just like the previous interview, this shows how one's habitus can gradually be structured according to the logic of the street. She recalled the first time she had been in a fight:

“Yes, was at the McDonalds... Three Dutch girls, and we were just sitting there and they were looking at us all of the time and then one [of my friends] said “watch how she is looking.” “How do you say she is looking?” “Yes, you have to watch, she is looking at you really strange.” Yes that girl looked at me for just a moment. But I am sure that she did not have any bad intentions.”

Koen:

“Now you know, did you know it at that time or was it?”

R2:

“Yes... No at that moment I believed them. They are your friend, you think, so yes I did believe it. And eh, that girl went, I was like: “what is up with you all and why are you looking at me like that” and such. And then she said “No, we are not looking at you” you know. And then we went down the escalator. A friend of mine said “she showed you the middle finger” How she said that to me, you know... “Who are you pointing the middle finger at?” Well yes, and then we had a fight. Just first a fight.

Koen:

“And then?”

R2:

*“Then I was not caught or anything. I kind of yes, I had kind of beaten her up. Kind of fun. (...) Yes, violence is one of the things that are fun to street youths (*hangjongeren*), I just think so, theft is also kind of fun.*

Koen:

“Yes (...)How did it feel after the beating [you gave]?”

R2:

“Happy”

This episode shows how R2 learned to behave in a way that was in line with the logic of the street. Her friends pushed her to be in a fight, while she did not look for it herself. Getting in a fight showed that she did not give a shit and stood up for herself, which is an example of the autonomy that is highly valued by street youths. She furthermore showed that she was rock hard and had balls. All of these aspects lead her to be valued by her friends because it fitted with the logic of the street. Not surprisingly, after the fight she felt happy.

She described how it became easier to act violently a second and third time. Only after a while, she got in trouble with the police. By this time however, she was already ‘in’ as she called it. She told me she spent about three years in the club scene, doing all kinds of things like beating people up and stealing. This shows how she developed her habitus within this field. Because she engaged in the violent behavior more often, it started to become natural to her; she started to *embody* the logic of the street. She considers these normal things for street youths (*hangjongeren*). Her acts in these conflict situations can thus be understood as the expression of her habitus that is

shaped by the logic of the street; she experienced that by fighting, she acquired a privileged position within the field in which she occupied a position. By behaving in a way that fits with the logic of the street, she also reproduces this very logic. She described how street youths have to be loyal towards each other and she explicitly acknowledges the big role that violence plays within the logic of the street:

“Yes, yes. Street youths (hangjongeren) think that most of the time. If one will fight and the other does not join, than the other will be punished. Like yes: “what kind of friend are you, and eh... we share everything. And you this and that,” you know. And you are no longer with us. They will just say such things. I experienced it myself.”

“And they really like violence. Violence is amazing to them. Yes, really, they really like [it]. To see people and hurt people and scream. And, so much fun. Because you, well, get some kind of... which is normal to them. And then they will [find] you normal too. And then you will try to be like that.”

This is both in line with the logic of the street (being loyal and not being afraid of violence). It also helps to explain why R2 was likely to engage in violent behavior, as she will become more comfortable with violence, once she experiences it more often. Moreover, R2 also describes aspects of the struggle for dominance among street youths:

“Yes at a certain point I thought yes, I am better than you, you know. Haha. Then you will feel even better. Because you think like “I have got what it takes. (...) Yes to do things that you all do, I can even do it better. You know.”

Koen:

“Is that something that. How people... eh, get higher up, so to speak? Become more important so to speak?”

R2:

Yes that is what they are actually doing, but at the same time not. But if you will do that better, at a certain point, better than them. Then they

do not like it, because then you will start to tell them what to do and why we are, we are hanging [around]. You know right. Then you will start to tell them. While they were telling you before, like “you are this and you are this, fuck off (rot op)” Yes at a certain point you are just good, it will go up. You also become, how do I say it... crazy because of it.

This story by R2 illustrates the logic of the field. It also shows how she developed her habitus within this field. Because she engaged in the violent behavior more often, it started to become natural to her; she started to *embody* the logic of the street. By developing her habitus, she also gained the capital to acquire a more dominant position within the field, as she would be able to tell others what to do. These two aspects (becoming comfortable and dominant within the field) explain how her mental schemata of perception, appreciation and action start to be shaped more and more by the logic of the street. In turn this deepens commitment to the field of the street because R2 function best within this field. Moreover, through her own behavior she starts to reproduce the setting in which she feels competent.

This story shows again how occupants in the field of the street will develop a habitus that fits this logic. This allows them to become more dominant and comfortable within the setting of the street. It is important for people who get into conflict with street youths, to realize that the habitus of street youths allows them to be comfortable with the use of violence. If the habitus of street youths shapes the dynamic of a conflict situation, these youths will be able to dominate the situation through their ability to use (or threaten with) violence. If people want to deal with street youths, it is therefore important to avoid a conflict to be shaped by the logic of the street.

If one wants to change the behavior of the street youths, it is important to realize the extent of the hold that the embodied logic of the street can have over the street youths. It will be very hard to change their behavior during conflicts once their first inclination, at the level of habitus, inclines them to act through violence.

R3

The third interview I would like to discuss can give a different illustration of the struggle for dominance that is important to the street youths. It shows once more, the

important role of ‘making a name for oneself’ in the behavior of street youths during conflicts. This interview also provides insights into the way an agent can reflect on the influence of the logic of the field on his own behavior. This will be important for the program that aims to change behavior of street youths. When I asked R3 under which conditions conflicts are likely to happen, he replied:

“Yes. Often at parties. Or before going out, when you are a little drunk or something. Yes that has been at that period in time [before he came to ROC ASA Amstermse Plusschool]. (...) At that period I had drunk a lot, and then you are just standing with your friends you know. And other boys, because they can not stand it, just hating. That you just, just [pap] [pap] (slams the table) Young Boy. I am little and not that wide (strong). You know, yes I do not know how to call it. Turning, you know, they see you right. As a small boy they see you. Just, you have money; you can do things, just whatever you want actually. You know.”

R3 attributes a lot of fights to the constant struggle for dominance within the field of the street. This struggle takes place within the logic of the street; as R3 was ‘turning’, which let him acquire a dominant position, others would try to undermine his position by threatening with violence (showing balls and being rock hard). R3 explains how he experienced this struggle for dominance:

“And that is why you get a lot of fights in the street. There are a lot of boys with dreads, who are dark, you know. And who look dirty at you when you are walking in the street. And I had a lot of conflicts because of that, like: “What are they looking?” Or: “What are you looking at my girl (wijffe)?” for example. Something stupid like that. Just stupid things actually. If you want to look, you will look. But previously, the looking would not stop. You would not look away. Or you just look and walk towards them. That kind of shit. It is actually really dumb. Because you are carrying things. And if you get caught by the police, then you are really dumb. Even caught in action (op heterdaad nog wel). Haha..”

Here, R3 assesses his own behavior as stupid and dumb, because he knows rationally that there are serious risks to it. He might have known this as well during the episode he described, but still acted the way he did. This can be explained because he is acting based on his habitus, within the logic of the street. This phenomenon becomes clearer as he describes one episode where the role of looking at one another becomes clear:

“Yes I had that. Like for instance I am at the Central [Station] in The Hague one time. At line 15, right in the back, downstairs. In front of the Albert Heijn. And sometimes there are Negroes you know, or eh, dark boys.”

(...)

“And I walk off the stairs. And then all of them are looking like uh, you know like... (makes an angry face) and then I am looking. But then I keep my eye on one person. And then I walk down that stairway. I walk towards him and then I say: “What's up?” You know, and then I say: “What are you looking [at me] like that for?” And then he says: “Yes. You are always looking tough (stoer). I see you more often. You can not look at me like that.” I say: “Friend, I look like this at whoever I want” you know. “That is my expression. You are looking too. Do not come and tell me to change my ‘look’ for you.” And then they start to get involved you know. A little pushing, pushing, hanging and pulling. But finally nothing, though. I am telling you.”

(...)

“It is more Bla, bla, talks. Than that there will be action. But as soon as action has to be taken, they run away like rats. Or something happens that can end wrongly. But we will first push. Get back at you, then I have to get back at you. It is better to just avoid it you know.”

Once again, he acknowledges that it is better to avoid the situations he described above. However, R3 seems to have embodied the street value of showing balls, by looking and challenging a group of others. In the setting of the interview R3 is able to reflect on his behavior rationally. The setting of the street, in which he gets challenged, does not allow him to be reflexive however. The episodes like the one described above happen quickly, and R3 has to respond immediately. This immediate

response is shaped by his habitus, which he developed within the logic of the street. A program that aims to change behavior, should therefore enable street youths to be reflexive *during* a conflict situation. Next to this, the youths should learn alternative behaviors, that they can deploy once they are able to be reflexive. The importance of accounting for the social field of the street during this process became clear when I asked R3 where this ‘looking’ comes from:

Yes, that is something you, the more you hang out with people on the street. You will see like “hey”, you know, “that one is looking”. You will just look like a chicken (bangerik) and then I do not want to like... if I see that that person is looking at me like I have to turn [my head] for him. You know. But at that time that I was involved with that... I used to think “no, I have to be higher up, you have to turn your head. Not me.” Just these kind of things. That is more like the street culture he, like that heh. Looking for a long time in the street or something. Do you never have that?”

*“That somebody is looking at you, that he is looking at you like...”
(makes an angry face again)*

Koen:

[laughs] *“I am eh, If I have that, I just look away, I am just a chicken.”*

R3:

“Yes, of course. You are right. Because nowadays, you never know what that person might be carrying. What if he says to you: “What are you looking, I will stab you.” You know those people will go, those are crazy boy, believe me. I know guys”

The constant struggle for dominance that defines the logic of the street is shaping the behavior of R3 in all these situations. Just as R1 described that she wanted to be part of the ‘cool’ group of youths, so does this story show how youths are fighting to see who is on top. Here, it becomes obviously clear how much R3 is ‘bounded’ by the habitus that he has developed in the street; rationally he dismisses his own behavior as stupid or dumb. But when he encounters a situation in which he has to act at the speed of thought, he can only act according to the logic of the street. How deeply invested

R3 is in ‘the game’ of the street, is shown in his following remark:

“Yes right, I can be like that when needed. But I am not going to let them walk all over me, you know right. Like eh: “Oh, this boy has become a schoolboy again or something. We will just take him.” That can still not happen, of course not. When they want to come dirty, I will come dirty. But I have seen my serious things now. And those other things, that can still, you know. It is just still possible. Just first papers in the pocket (finished school), and then look what happens”

After having stated several times how stupid it is to behave aggressively, R3 still says he will ‘come dirty’ if the situation requires this of him. It shows how difficult it is to change behavior when it is shaped by habitus that is shaped by occupying a position within a field. If his behavior needs to be changed, reflexivity alone is not enough. R3 has to learn how to be reflexive and act differently in a conflict situation. It is hopeful to see that R3 can be reflexive, a program that has to change his behavior can use this reflexivity to teach him different ways to act during a conflict. The story of R3 also shows that although behavior might not be rational, it can certainly be logical, because according to the logic of the street, his behavior does make sense.

R4

The fourth interview provides another example of how the embodied logic of the street can explain why someone would behave differently from how she thinks she ought to behave. R4 told me how she had spent a lot of time in the street and how she had experienced several fights. R4 herself attributes here previous violent outbursts to her ADHD¹⁹. She says she has changed the way she deals with conflicts since she met here boyfriend:

“Yes previously it was not really... I am yes, I also have ADHD. Now I got rid of it, or let me put it this way: it does not bother me anymore. But when I did not have the medicines for that yet, I was really just like a bomb or something that could explode. If you would say something to

---

¹⁹ She is diagnosed and receives treatment. There is probably an effect of her ADHD on her behavior in the episode that she describes, but her reasoning about the episode is still interesting in relation to this thesis.

me, I could explode. Now it irritates me when people are like that, I am of the opinion that you can solve it in a normal way. I deal differently with conflicts nowadays. Just relaxed, talking and stuff, you know.”

However, when I asked about a time when she did “explode”, she described an episode that happened recently in school (while she was already taking her medicine):

“A while ago at school, in class. I saw a chair and I went to sit in it. A guy was like: “Get of my chair” you know. So I [replied]: “What, this is your chair? You are not sitting in it, your name is not on it, you can’t talk like that” you know. He was like: “[I] bet you will get out of it” I was like: “[I] bet I will not [get of the chair]”. I sat in this chair many times and nobody has ever gotten me out of it. Well, at a certain point he wanted to throw the chair at me and nah... the chair fell over me and he pushed me against the corner of a table. And then I went crazy, I wanted to throw a chair at him and stuff. Teachers came between [us]. Yes, and that is when I just become angry. Lately, at this school, I have never been angry. Never a fight or anything, I always interact well with people. But I also have limit... (...) And also perhaps the persistence of him, he kept on going. Shouting things afterward and stuff. And at a certain point you will get that [anger].”

Koen:

“And how was this get resolved eventually?”

R4:

“Yes eventually, teachers came in between and he was taken out of the class. Yes they understood, I was just right. Yes and in the end he is back in class and we act normal. It is how ever you look at it just a class, you just have to do your work you know. So I just act normal and so does he, so yes. That is how it ended.”

A number of interesting things can be derived from this story by using the concept of habitus and the knowledge of the logic of the street. First, R4 says that she does not explode in anger anymore like she used to do, but when I asked for an example she immediately tells me how she recently got in a fight in which she got really angry.

There is thus a contradiction between her conscious ideas about her actions during a conflict and her *actual* actions. This contradiction could be explained through the concept of habitus. On a conscious level it seems that R4 is of the opinion that she should deal with conflicts in a certain way, as she mentions she stays calm and tries to solve a conflict through words. However, her account of the fight over the chair shows that her behavior is not completely in line with her conscious ideas. R4 is defending her right to sit on the chair, without asking for help from the teachers. In other words: she is standing up for oneself. R4 also shows she does not fear physical pain when the boy wanted to throw the chair at her (she is rock hard). Her intention to throw a chair at the boy shows that she is confrontational (showing balls) and she is not afraid of violence (rock hard). Her instantaneous reaction to the challenges of the boy is thus in line with the logic of the street. This embodied logic functioned below the level of consciousness when R4 encountered this situation of conflict.

R4 might not say she uses violence, or might not *want* to use violence, in a situation where she has to act at the speed of thought, her actions are shaped by the habitus that she developed from her position in the field of the street. R4, like R3, shows she can be reflexive about her own behavior in a conflict situation. The problem is that she is only reflexive in the interview setting; she has to learn how to reflect upon her own impulses *during* a conflict situation. This is hard because conflict situations would usually lead her to act instinctively, in a way that her habitus suggests. Changing her behavior in a conflict situation can only be done through addressing the hold that the embodied logic of the street has on the behavior of R4.

R5

The last interview I will discuss is one with a seventeen year old boy. He described an episode that had happened about a year ago where someone had called his mother some offending things:

“I was at a friend[’s place]. I was at a guy’s [place], I won’t call it a friend. I was at his home, who was... chilling or something, I was there also with another boy. At a certain moment we went away, he came down the stairs. His girlfriend arrives, together with another friend of her. And at a certain moment it went like “What are you looking at, prick?” “Asshole (klootzak) this, that”, that’s how it went on. So at a

certain moment [I was] like: “What are you talking about? What are you suddenly acting like this [for]? Just a minute ago we were upstairs and now you are acting like this because there are other people around” And then yes, [he was] cursing in Moroccan, swearing. And then I had, had enough, then I thought uh... Suddenly he had changed because other people were there, I can’t stand that. Because those people who joined are not going to give you anything, boy. They are not going to help you. And he has seen that; when I punched him they all remained quiet. And that’s why I say friends (matties), friends don’t exist. You can say it’s your friend, it’s your friend. But when push comes to shove... they will all stab you in the back, I swear.”

Later, he elaborated on the fight a bit more:

“Really fighting, what kind of smashes I have received, it does not matter. I also countered with some smashes man (ouwe). No joke, nobody is better than you, they can not start to do tough (stoer) for nothing.”

R5's story reveals how the logic of the street can be perceived in his actions; he is showing balls, being rock hard, and he stands up for himself through violence. Again, his conflict with the other boy does not just seem to be between the two of them; it was also about showing the other people around, how well they could both function according to the logic of the street. The other boy showed balls and was sharp, by calling R5's mother some swearwords. R5 responded by fighting, which is an action that makes sense within the logic of the street. The different actions of R5 and the boy he had a fight with, could each help them to acquire a dominant position within the field of the street. It does not seem like the boys are rationally pursuing this through their actions. However, through the notion of habitus it is possible to understand the behavior of these boys within the logic of the street. I asked him whether he felt like he did what he *had to do* in the situation of such a fight:

“No I never really had the feeling I had to do it. During a fight you don’t think anyway, if it is too much for you, then you have to (punches

the table) “You’d better stop”. And yes... if someone swears at you, or swears, those words still hurt. “You start to talk about my mother, do you know my mother? Why do you have to call my mother cancer-mom? Why do you have to say this to my mother? You don’t even know her, leave the woman alone man” And that is really the reason I... punched him.”

As R5 punched the table he revealed how aggressive he still becomes over the situation that he described. This gives an impression of the hold that his habitus has on his behavior, especially because he describes how he does not *want* to be aggressive anymore:

“So to speak, if I would tell him that, you’ll see he won’t like it either. Get it? You say that to me, are you crazy. I mean it really, they all know me as a calm guy, you know, chill nice, just relaxed, laughing... But once the switch is made. Hehe. Then I become a beast man. I never want to be like that at this school, I don’t want people to view me as an aggressive guy. A few students, a few teachers here, used to teach me. Back then I was not normal. Back then everybody wanted to kick me off that school. I don’t want that anymore you know. That is why I started thinking like: “My life boy, hey come on. What do I have to do, what? How can I do it, what do I want? What would stimulate me in that shit, what, what.” And then I arrived at myself. Who I have become, with whom I used to be. In such a short time if you [are] with... they managed to get to me. Let’s see whether I can do this for others as well, I sure hope so yes.

Here it becomes visible how R5's need for autonomy, that makes total sense within the logic of the street, could actually lead him to want to get out of this field. This could prove to be useful to change behavior. At the same time, he has a very hard time to rid himself of the embodied logic of the street, as he explains how he “becomes a beast” when he acts on impulse. He defends an idea of self control when I ask him about the switch he made:

R5:

“And that switch, I let that switch turn myself. I, what I want myself, this body, I do it all myself. If I do not want something, I really don’t do it either.”

Koen:

“But it happens really quick of course”

R5:

“It certainly happens quick. Hup, boom, action reaction, they say. They really go, I don’t like it man. I’m getting Goosebumps because of it, really. People talking about people they don’t even know...”

R5’s story illustrates once more how the logic of the street influences conflicts. He feels like the challenges from others through offensive words have to be addressed. Although he does not like these challenges for dominance, he still reacts to these challenges according to the logic of this field; the only means he can think of is through violence. This case is a very good illustration of the working of habitus; while R5 says that fighting is bad and it gets you in trouble, he also acknowledges that his reaction to looks or swearing has been violent in the past. He furthermore describes how, in the past, a lot of people considered him a trouble maker, illustrating that he often got into fights. His tendency to fight has been developed within the logic of the street where this is an accepted form of behavior. During the interview it becomes clear that he has embodied this logic of acting through physical violence: He slams the table a couple of times while he talks about his fight, and he tells how he still gets Goosebumps when he thinks about his mother being disrespected. In addition to this, it is interesting that R5 also acted aggressively in the second role play I described.

All in all, R5 rejects the hold that his habitus has on him. His sense of autonomy and control are on the one hand helpful because they allow him to be critical of the street; on the other hand, he does not consciously acknowledge the hold that his habitus has on him because he tries to keep his sense of autonomy. This makes it difficult for him to be truly reflexive. While this reflexivity is essential to Bourdieu’s idea of being in control:

“It is difficult to control the first inclination of habitus, but reflexive analysis, which teaches that we are the ones who endow the situation

with part of the potency it has over us, allows us to alter our perception of the situation and thereby our reaction to it. It enables us to monitor, up to a certain point, some of the determinisms that operate through the relation of immediate complicity between position and dispositions.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 136)

Although R5 shows that he is aware of his violent tendencies, he tries to keep a self image of being in control. He is contradicting himself in this sense. This contradiction can be understood through the logic of the street; his sense of autonomy allows him to keep an idea of not wanting to get into fights anymore, while his habitus is shaped in a way that will incline him to fight in certain situations. It will make changing R5's behavior quite difficult even though he wants to change himself.

Moving forward

The goal of this chapter was to use habitus and the logic of the street to understand conflicts in the public space in Amsterdam involving street youths. The observations and interviews of students at ROC ASA serve as the main source of data. The students have all occupied a position within the field of the street, although they are not representative of all street youths. The observations and interviews do allow for a detailed understanding of a number of things.

First, I showed how habitus is shaped through the experiences of a street youth. As R1 acknowledged how the logic of the street worked and how she acquired a dominant position within this field through acting in ways that were in line with, and (re)producing, this logic. She also showed how she started to become comfortable within the street, as she became better at acting according to its logic.

Second, I tried to show through my interviews as well as my observations, how the use of violence can have a double meaning for street youths. On the one hand, it can be a way to deal with conflict, but more importantly it is a way to increase one's forms capital that are relevant within the field of the street. Conflicts are thus moments for street youths in which they can use the forms of capital that are relevant to the field of the street, to gain a dominant position within this field. Street youths' behavior is not just shaped by the conflict itself, but also by this possibility to 'make a name for themselves'. This aspect of street youths' behavior will be very important for

the program that tries to teach people how to handle conflicts with street youths.

Third, I have tried to show how the street youths get more invested in ‘the game of street’ while they occupy a position within this field. Their habitus will be shaped more and more by the logic of the street, which will lead the youths to be more comfortable in this field. It will become more and more difficult for the youths to change their behavior as their habitus becomes more attuned to the street.

The youths show, to different extents, awareness of the hold that the embodied logic of the street has on them. The reflections that I described occur in an interview setting, but the youths do not seem to be able to act on them when they are in a situation of conflict. R1 who could possibly be the best at dealing with conflicts of all the interviewees, shows that she is aware of her tendency to become violent. She deals with it by just walking away until this violent feelings go away. R3 on the other hand, seems still more invested in the game; he describes violent and confrontational behavior as ‘stupid’, but also states that he can and will still act like that if he thinks this is necessary. He is thus less aware of this hold on him, although he does consciously dismiss the logic of the street. R4 also dismisses violent behavior and even claims to have changed from how she used to be in the street. While she also describes a situation where she got in a fight that proves otherwise. R4 is thus consciously aware that the logic of the street is wrong (from moral or pragmatic view), but her actions are not in line with her reasoning.

This shows how difficult it is to change behavior that is shaped by habitus: it is not just through a conscious decision that it can be changed. The interview with R5 shows that it could be possible to change behavior by using the sense of autonomy that fits within the logic of the street. R5 acknowledges like the others that he does not want to get into fights. At the same time, he does not seem to know different ways to deal with conflict, than through violence. His sense of autonomy leads him to be able to “choose” to get away from the field of the street, but his need to keep a sense of self control does not allow him to admit the hold that his habitus has on him. The many fights that he has engaged in have shaped his habitus and are thereby still shaping his behavior when he encounters conflict situations. This became visible during the interview and the role plays.

The value of autonomy that is part of the logic of the street could possibly be used to increase reflexivity of the youths about their own habitus. As all the interviewees acknowledged the negative effects of the logic of the street, they will be

interested to get rid of the hold that this logic has on them. By tying this to their *not giving a shit and standing up for themselves*, the youths behavior could be opened to change. They would have to be confronted with their own tendencies to act in ways that are shaped by the logic of the street and they would have to become aware of the contradictions within their own ideas about their actions during conflicts. Reflexivity about their habitus is key, because Bourdieu suggests:

“Failing an analysis of such subtle determinations that work themselves out through dispositions, one becomes accessory to the unconsciousness of the action of dispositions, which is itself the accomplice of determinism.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 137)

The youths will be victims of their own habitus if they fail to see the hold that it has on their actions.

In the next chapter I will look at two programs through the concepts and ideas that have been discussed in this, and the previous chapters. These programs provide possible ways to address the issue of conflicts in the public space involving street youths, and could be able to take into account the important aspects of these conflicts that have been discussed here. As I have stated many times before, it is very hard to change the behavior of street youths whose habitus is attuned to the logic of the street. However, one of the programs that will be discussed might be able to help the interviewees to change their behavior in conflict situations to be in line with what the street youths consciously acknowledge to be the best for them and for others.

Chapter 4: Two different programs analyzed

In the previous two chapters, I have shown how the concept of habitus can lead to valuable insights into conflicts in the public space in Amsterdam involving street youths. Habitus is the way that agents make sense of the world and it functions below the level of consciousness or rational calculation. It helps to explain why it is difficult to use the conventional approach to conflict resolution for different reasons. The people who get in conflict with street youths are not comfortable in this situation as their habitus is not fit to deal with it. When people's habitus are not fit to deal with the conflict situations with street youths, these situations "constitute a class of circumstances when indeed 'rational choice' may take over" (Bourdieu and Wacquant, 131); meaning that people will start to think about their actions. However, it is hard for people to think of different ways to act during these conflicts, *because* they are not comfortable and they have to act quickly.

The street youths are comfortable in the situation of conflict with other people. The actions of these youths are shaped at the level of habitus, allowing them to function naturally, like a fish in water. Since the street youths are comfortable and skilled to deal with the conflicts, they are likely to end up as victors. At the same time, because the actions of these youths are shaped by their habitus, it is unlikely that they will rationally think about the conflict in a way that the conventional approach would suggest. This also makes it difficult to change the behavior of the street youths.

I have tried to show the relation between the logic of the street, the habitus of the street youths, and their behavior during conflict situations. This has led to insights that are essential to address both the difficulty of helping people to deal with conflicts involving street youths, and of changing the behavior of the street youths themselves. I will briefly summarize the most important findings that possible interventions will have to take into account. First, I showed how the field of the street has a very different logic from that of conventional society. There is a constant struggle for dominant positions among the occupants of this field. This struggle is structured through the logic of the street that I described through relating De Jong's (2007) and Bourdieu's work.

The street youths embody the logic of the street through their experiences within the street and reproduce this logic through their actions. This affects their behavior in conflict situations. Because their violent and confrontational behavior are part of their embodied logic of the street, it is likely that the youths in the street will engage in these type of behaviors when they get into conflict with somebody. The behavior of street

youths in conflicts is not just about a animosity towards the opposing party; it is also about functioning well within the specific logic of the street and acquiring a dominant position within this field.

The interviews I conducted showed that it is hard to change behavior that is based on the embodied logic of a street. While the several of the interviewees consciously acknowledged that violent and confrontational behavior is bad, they did not (always) manage to change their behavior. This can be understood because habitus functions below the level of rational calculation and can even shape behavior in a way that the youths do not deem correct themselves.

In this chapter I will focus on two programs that will prove to be relevant to the problem of conflicts in the public space involving street youths. One program aims to teach people how to deal with the street youths. This program acknowledges the logic of the street and the habitus of the street youths. The people who take part in this workshop should learn how to work *with* the habitus of street youths. This program is *not* aimed at changing the street youths themselves. I will show the relation of this program to the insights that I have provided into the working of the logic of the street, the habitus of street youths, and their behavior during conflict situations.

Another program I will discuss could be used to address the street youths themselves. This program tries to change peoples' behavior in a way that might be able to address behavior at the level of habitus. Through reflexivity and action based learning, the youths could possibly learn how to change their behavior in conflict situations. I will analyze and compare these programs through the concept of habitus and the implications of the previous chapters. This will show how the programs can contribute to dealing with the problems associated with street youths.

Streetwise

The first workshop I would like to discuss is called Streetwise. In this workshop, Hans Kaldenbach tries to teach people what to do in a situation of conflict with street youths. One of the core things that Kaldenbach mentions is that he wants to ‘understand behavior without approving it’. Two things become clear during the workshop; it is important *not* to challenge the youths' autonomy, and it is important to prevent a situation from being about dominance.

During the workshop, the people attending have to play a situation that they have experienced in real life. The role of the street youths is played by an actor (and

occasionally some participants of the workshop). One example was a situation where youths were spitting on the street and someone tried to say something about that. The person was commanding the youths to clean it up, which did not work. In a second attempt the person started with the sentence “Can I ask you something?” After this good start however, the person started to walk more and more towards the youths and thereby challenging their sense of autonomy. This caused the street youths (played by the actor), to become aggressive towards the person. Kaldenbach lets the people feel how these different approaches work out. Some concrete advice he gives, involves: do not stay around to watch the youths do what you want them to do, and create an equal relationship by first acknowledging the youths' behavior, after asking them to do something. He describes how he addressed a youth in a train who was listening to very loud music and sitting with his wet feet on the bench, Kaldenbach first put his thumb up about the music and later asked the youth to put a free newspaper under his feet. He did not stay to watch whether the youth did what he asked, to avoid a situation about dominance. When Kaldenbach left the train, he saw that the youth had his feet on the newspaper.

Kaldenbach tries to show people how the logic of the street functions, to let them use this and work *with* the habitus of the youths. It is important to know how the street functions. In the encounters that the participants of the workshop described, it was often the logic of the street that structured the situation. When this is the case, the youths' habitus fits the situation much better than that of people who are not occupants of this field; the youths are comfortable making (violent) threats and being sharp, and using these means to acquire a dominant position in the situation. Their habitus has developed to deal with situations through these means and the youths are therefore more likely to come out on top than other people are.

Kaldenbach suggests strategies for dealing with these youths that aim at structuring the situation in a way that is different from the street logic. He stresses that the youths are much better than regular people in situations of conflict, where one has to take risks and (threatening with) violence is an effective way to win. The best way to do restructure a situation like this according to Kaldenbach, is through making the situation into one of equality, where there is no struggle for dominance.

As I described in the previous chapter, the behavior of street youths in a conflict situation is not only aimed at coming out on top. Their behavior is also a way to show how well they can function within the logic of the street. When the youths interpret the situation as one in which they can acquire a more privileged position within the field of

the street, their actions will be shaped by the embodied logic of the street. This is likely to lead them to (threats of) violence, because this way the youths can show that they have balls, are sharp, and are rock hard. When the youths are not challenged; when they do not perceive a situation as one about dominance, it is less likely that they will act confrontational, in a way that fits with the logic of the street. Of course this does not mean that they never will. Kaldenbach only suggests that people will be better at dealing with street youths, if they take his advice into account.

One example of how a potentially problematic situation was transformed, is a story about a police officer in Slotervaart. The police officer explained what he would do if there had been a crime in the street that would attract a lot of curious bystanders. He would ask the street youths, that could potentially use this situation to increase their name in the street by ‘showing balls’ and ‘being sharp’, to help him clear the area and keep other people away from the scene of the crime. The youths would be happy to help him and keep the crowd away. They were able to show their dominance in a way that helped the police.

A different example was provided by Annemarie Kok, a teacher at a high school in Purmerend. She described an episode that had happened at her school. She was on surveillance during a break. A group of around six boys from another school came walking in. They were walking with their with their shoulders wide, looking tough and intimidating. The security guard of the school wanted to talk to one of the boys because of an incident that had happened earlier and asked him to accompany her to her office a close by. The boy did not want that. Another boy started to get involved: “What now! Why does he have to come with you? I am coming with him!” The security guard calmly said she wanted to talk to the boy alone for just a moment. The other boy came awkwardly close to her, his chest in front and almost touching her. She walked a little further, grumbling, this is when the teacher started to approach the situation because she thought that the woman could use some help. The teacher said: “Just let him go inside for a minute. Nothing will happen. You can see them through the window.” “She should not be so aggressive” said the boy, “it is my kid brother, I will not let him go inside on his own!” At this point the first boy and the woman were in the office and the other boy blocked the door with his foot when the security guard tried to close the door. He started to swear. The teacher told him again that nothing was happening. He pulled back his foot and the door closed. The boy walked away, grumbling, and the teacher walked with him. “She should not start so aggressively against me!” he shouts, “It is my brother! If she would have touched my foot with that door I would have sued her!” The teacher

replied calm: “What has actually happened? Please try to look back at what just happened? What did the woman really do?” He did not react. The teacher kept on talking for a little while: “Nothing is happening; your brother is just talking.” At a certain point, the boy just walked away.

This story shows how the security guard, as well as the teacher, does not let the situation be structured by the actions of the youths. The teacher did not react to the boy's swearing in a way that complies with the logic of the street. Instead, she kept her calm and asked the boy questions that forced him to reflect on the situation. By not responding to the challenges of the boy in a way that implies competition, the teacher prevented a conflict from developing or escalating. Significant for both the security guard, the teacher and the policeman, is that they are all experienced in dealing with the youths. They have been in a position where they have encountered challenges of youths before. This is why they are comfortable in a situation like the ones described above.

The habitus of all three of them has developed through these kind of situations; they do not have to think about transforming the situation, but they can do this at the speed of thought. They have acquired this practical knowledge *through practice*. This is also a difficult aspect of the conflicts with youths in public space, because a lot of people are not in a position to acquire a habitus that allows them to feel at home in a confrontational situation with street youths. The Streetwise workshop will not immediately help people to shape their habitus in a way that allows them to be comfortable in a situation of conflict with street youths. The people attending the workshop learn about the logic of the street and the effects on the behavior of the street youths. By practicing conflict situations with an actor, the participants are able to experience their relation to the street youths and become reflexive about their actions in a safe setting.

Kaldenbach takes the lead when he analyzes situations that the people ‘perform’ and encourages people to reflect on how these situations could be dealt with in a better way. The practical part of this workshop is very important to the notion of habitus because people will be able to think about their *own* behavior and also perform in a different way. Experience is important to let people know what their own immediate response is, and to be able to think about changing it. This is in line with Bourdieu's ideas about reflexivity. Adjusting the behavior of people who feel uncomfortable in the public space because of encounters with street youths, is what Kaldenbach's workshop addresses. It does *not* try to change the street youths, or address the logic of the street that plays an important role in these conflicts, it teaches people to *work with* this

embodied logic.

It is not always possible to avoid or deal with conflicts in the street in a way that was described above. This point is stressed by Kaldenbach during the workshop: “Know that it is sometimes best, to walk away.” It is also confirmed by one of the students of ROC ASA Amsterdamse School, who I interviewed. A 19 year old girl (R6), tells how a conflict can be unavoidable, especially when alcohol or other substances are involved:

“Yes that eh... was last summer holiday, last year. Then... it was about 11 o clock, and I went to my sister to be with her. To sleep over so to speak. En suddenly I heard screaming... maybe 10 meters from the door where I was standing. I hear all this screaming, just male screams you know. And I was shocked. And I heard punches, so at a certain moment I went to have a look. And then coincidentally, there were three boys I knew, old neighbors. That eh... a man walked by, I think it was a man from Ghana, who walked by. But they were all intoxicated with alcohol. And then he... a bag on his, suddenly had a bag thrown at his head. And eh... they went, it all went beyond control and his bike was taken away. And the man was just lying there, on the ground. With his lip, whole lip torn open. And he said: “I do not know, I was just walking and just got a bag against my head. And I just saw it all happen, I thought it was really bad. I thought: “People what are you doing? Why are you doing that?” I mean if you are a little tipsy. If you know that you will do such things, stay at home or do not drink [alcohol].”

“It happens often to me that for instance when I am walking somewhere. You are just walking, does not matter what it is... Then suddenly you just get things thrown at you and it is best if you just, do not respond.”

It is important to keep in mind that it is not always possible to deal with the youths hanging on the street. When they are intoxicated, they are unpredictable. As this story shows, it is possible that youths will just attack for no apparent reason. Their actions could possibly be understood through the logic of the street in combination with substance abuse²⁰. Moreover, it is hard to acquire the habitus that allows one to feel

²⁰ Unfortunately there is too little space here to get into this

comfortable in a conflict situation with these youths; even though the lessons learned from Kaldenbach and the stories of the police officer and the teacher can definitely improve peoples' ability to deal with street youths. In the next section of this chapter, I will look at a different program that could prove to be able to change behavior of the street youths. This program ties in with the difficulty of changing behavior at the level of habitus that was discussed in the previous chapter.

Alternatives to Violence Project (AVP)

In this thesis it has become clear that the logic of the street structures the conflicts in public space through the habitus of street youths. These youths view conflict situations in terms of struggles for dominance and they act within the logic of the street (with all its violent implications) to fight this struggle. The program discussed above, teaches people to deal with the street youths by using this knowledge about their habitus. The main problem for the street youths that I interviewed is the hold that their habitus seems to have on them; although they consciously dismiss the behavior that the logic of the street suggests, they are still likely to resort to the type of violent behavior. This behavior is suggested by their habitus that is shaped through their position within the field of the street. It is possible for the youths to control the influence of their habitus through reflexivity, as Bourdieu suggests:

“[D]eterminisms operate to their full only by the help of unconsciousness, with the complicity of the unconscious. For determinism to exert itself unchecked, dispositions must be abandoned to their free play. This means that agents become something like ‘subjects’ only to the extent that they consciously master the relation they entertain with their dispositions. They can deliberately let them ‘act’ or they can on the contrary inhibit them by virtue of consciousness. (...) But this work of management of one’s dispositions, of habitus as the unchosen principle of all “choices”, is possible only with the support of explicit clarification. Failing an analysis of such subtle determinations that work themselves out through dispositions, one becomes accessory to the unconsciousness of the action of dispositions, which is itself the accomplice of determinism.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 137)

The workshop that will be discussed here might be able to allow people to become more reflexive. This workshop is part of a program that is generally known as the Alternatives to Violence Project (AVP). This is a project that was initiated by American prison inmates who wanted to reduce violence in their prison facility. These inmates turned to the Quakers, which was a religious group with a long history of nonviolence. The Quakers put their religious arguments for nonviolent action aside during the development of AVP, making the project beneficial for religious as well as non-religious participants. Through a basic, advanced, and trainers workshop, the inmates were supposed to learn alternatives to violent behavior, and they would empower themselves to facilitate future AVP workshops. The project gained in popularity and spread around the world and different settings (like school, churches, and community centers). Eventually AVP was introduced in the Netherlands by DiversityJoy in 2006, with the help of South African organization Phaphama Initiatives that had been giving AVP workshops since 1995. (Halfman and Couzij, 2008)

Although there is little written about the theoretical foundations of AVP, Halfman and Couzij (2008) describe the philosophy as follows:

“[I]n AVP philosophy, it is assumed that there is a ‘power for good’ in every one of us. From this ‘power for good’, people are believed to be capable of transforming (potentially) violent conflict situations into constructive situations that assist people instead of upsetting them. As a result, AVP organizations see it as their task to evoke this ‘power for good’ in people, rather than to teach them new behavioral patterns.(...) Another main assumption that connects with the ‘power for good’ is that there are possibilities to find and apply alternatives to violence in any conflict situation.”

Conflicts are perceived as potentially positive, depending on the way a person handles the conflict. Within AVP, conflicting parties are seen as potentially knowledgeable and active agents capable of choosing how to react to a conflict situation (ibid). This might seem to be contradicting Bourdieu's idea of habitus that bounds rationality, but a more thorough comparison will show otherwise. AVP is focused around five main ‘Pillars’ (as they are called by various AVP websites): Affirmation (building self esteem and trust), Community building (establishing and nurturing connections with others in a group), Communication (improving both listening skills and assertive methods of expression),

Cooperation (developing co-operative attitudes that avoid competitive conflicts), and Creative Conflict Transformation (getting in touch with our inner power to transform situations and ourselves). (DiversityJoy website)

These five pillars form the base for the AVP philosophy. In the workshop, these five pillars are addressed through experiential learning. This is another crucial issue in AVP philosophy and fits together very well with the implications of the concept of habitus that have been discussed throughout this thesis. “In AVP philosophy it is assumed that people learn best when doing things instead of hearing or reading about them”(ibid) This relates to the pragmatic approach that AVP has developed through practice rather than through theory. The workshops are aimed to help participants see alternative behavior through behavioral simulations. Bourdieu would completely agree with this: as habitus is a logic of practice, it is acquired through practice and should also be addressed through practice if one wants to change it:

“Habitus reveals itself –remember that it consists of a system of dispositions, that is, of virtualities, potentialities, eventualities– only in reference to a definite situation. It is only in the relation to certain structures that habitus produces given discourses or practices.”

(Bourdieu and Wacquant 1992, 135)

This thesis shows how the concept of habitus and the workshop can both benefit from one another; habitus can provide some theoretical background for the AVP workshops, while the workshops in turn can show how habitus can be addressed in and through practice.

Another important aspect of AVP is the so called ‘safe space’ that is established in the workshops. In this ‘safe space’ participants should “feel confident enough to open up to one another and freely share personal, and often emotional experiences.” (Diversity Joy website). Halfman and Couzij (2008) argue that the ‘safe space’ is an important factor for workshop success, and that in most (if not all) workshop, a ‘safe space’ was established.²¹ This ‘safe space’ allows participants to be more open, it can be viewed in Bourdieu's terms as a sort of *temporary* field with its own internal logic. I experienced myself how I immediately felt comfortable in this setting even though I was not familiar with it myself. Other participants also appeared to be at ease; everyone experienced a temporary field of social relations that felt comfortable. This could be

²¹ I can confirm that in the two workshops I attended this “safe space” was also created.

explained by the large equality among the occupants (or participants and trainers of the workshop) of this field. There is also little (to no) competition for a dominant position among the occupants of this temporary field. An example of this is shown in the evaluation report of DiversityJoy, by Mustapha Tanane of Connect Foundation (Amsterdam):

“Last year we had two, this year one workshop. I participated in all workshops myself. What I saw in the training is that the enormous distance that normally speaking exists between the fathers and the kids was turned into a very good relationship; making dialogue (while retaining respect) a lot better. Directly after the training they started talking and discussing, joking even: I could never have dreamed that before!” (Van der Winden, 2009)

Through experiencing the logic of this (somewhat artificial) temporary field, the participants of the workshop will be able to reflect on the position they normally occupy in social space. Or, as Bourdieu would describe it, the workshop can be viewed as a situation “in which the routine adjustment of subjective and objective structures is brutally disrupted, [that] constitute[s] a class of circumstances when indeed ‘rational choice’ may take over” (Bourdieu and Wacquant 1992, 131). What this means is that the workshop functions differently from the participants' own social field, their habitus will not necessarily ‘fit’ the structure of the workshop. Because of this, people will be able to reflect on their habitus that is shaped by their position in a specific field. People are therefore not only able to be more open about their own personal feelings, they are also better equipped to be reflexive and see the hold that their habitus may have on them. This reflexivity “enables us to monitor, up to a certain point, some of the determinisms that operate through the relation of immediate complicity between position and dispositions” (Bourdieu and Wacquant 1992, 136). One account by Najate Maachou, team leader of *Thuis op Straat*, acknowledges the importance of learning through practice and the role of reflexivity:

“We had heard about DJ and in the beginning we were skeptical; we thought: we have learned that all in school... But the workshop proved different. During the training we were learning as it went along: our self-reflection was incredibly boosted, while the good atmosphere

liberated us to talk about our feelings. (...) As a team we became much closer. Thinking in solutions, rather than problems... Also communication improved: listening to each other! (...) Myself I saw it was important to enlarge your World: Diversity Joy brings people together from very diverse backgrounds. ... Young/old, allochthonous /autochthonous, we all have our insecurities and dilemma's. Learning to cope with them is important."

This is a clear example of the advantage of experiential learning, and the importance of reflexivity; the learning *through practice* in the workshop is preferred over the learning purely through exchanging ideas. I experienced this practical learning and the positive effect of reflexivity during an advanced workshop I attended. My experience during the exercise is described in Box 4.

Box 4

During this workshop we did an exercise in which we as a group had to pick a subject that we were going to focus on during the rest of the workshop. This subject had to be brought down to one word and it should be 'something that stands in the way of a positive relationship'. We first had to come to consensus in pairs. When this was done, the pairs had to form groups of four and again come to consensus. Finally, the entire group of 12 participants had to come up with one word that they could all agree on. Being a Master student of Conflict Resolutions and Governance, I had had many lectures and read quite some literature on consensus building and 'finding creative solutions' during a deadlock. I considered myself quite smart and thought it would not be difficult to get a positive outcome. I was sadly mistaken. After a discussion that lasted more than an hour, we could still not decide one of the three words that we had posed as groups of four. When we really appeared to be in a deadlock, the facilitators intervened and told everybody to close their eyes and just say the word they picked. Interestingly enough, after the first round of word-naming, some people started saying different words from the one we had been talking about the whole time. Eventually we all came to a consensus on a word that was different from the three words that the groups of four brought to the table.

This was truly an eye opening experience for me. I had read so many things about thinking creatively and coming up with new solutions when you are in a deadlock, but I did not even think of these things during the exercise. I *experienced* how I became more and more invested in the word that my group had picked, and how it became much

harder to give that word up. After the exercise I realized that I had been doing what is described many times in the literature and of which I thought I would never be dumb enough to do. Although it is still hard to do, this experience has allowed me to be extra critical of myself during moments of conflict. I had read Bourdieu before, I *knew consciously* that I had to be reflexive. But only through this exercise could I experience the inclinations of my habitus in practice. The importance of practical learning and reflexivity became even more clear to me.

A final important aspect of AVP that Halfman and Couzij (2008) mention is the assumption that the training is perceived as an ongoing process.

“The idea is that the process of learning continues, and that learning is an ongoing process. In this sense, AVP is not regarded as a course you complete or one from which you graduate. Again, it is seen as a step on a long journey towards nonviolent communication.” (ibid)

This idea can also be related to the concept of habitus as also constantly present and structured by, while structuring, the social space. It is an illusion to think that people can change behavioral dispositions at the level of habitus over the course of one workshop. The workshop *does* seem to allow participants to experience a logic that provides alternatives to violent behavior in conflict situations. This is combined with the possibility to be reflexive and learn “to consciously master the relation they entertain with their dispositions” (Bourdieu and Wacquant 1992, 137). The combination of these two aspects could allow people to become more like ‘subjects’ that are able to shape their habitus in a way that fits with the logic that the workshop provides.

Workshop structure and important features

The workshops that are provided by DiversityJoy, are aimed at stimulating people to “develop a positive view of themselves, a positive view of others, and a positive view of the differences among people, preferably resulting in an improvement of self-esteem, an increased respect for others, more effective ways of communication, an increased sense of community, a more productive engagement in conflict and an increased sense of responsibility for one’s feelings and behavior” (translated from DiversityJoy website, 2008). It is thus a very broad workshop that is not only aimed at a “more productive engagement in conflict” but to many other forms of personal growth for the

participants. As I stated before, the workshop could be viewed as a temporary social field with its internal logic. The participants that experience this logic should become able to reproduce it during conflict situations once workshop is over. This logic will be explained in more detail here, as the structure of the workshop will be discussed. The workshops take two full days (9am-5pm). Below is a short overview of what these two days usually look like²²:

<p>DAY 1 SESSION I</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opening talk - Agenda preview with names of the team - Introduction of the team - Introduction of everyone: Going around the circle letting participants introduce themselves and telling the group one thing they hope to get out of the workshop - Adjective name exercise - Affirmation, in two's - Light and Lively: the big wind blows - Brainstorm and discussion: What Is violence? - Evaluating and closing 	<p>SESSION II</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gathering: name of favorite food - Agenda preview - Concentric circles - Light & Lively: A name game, 'Name Frisbee', 1 2 3 4 name - Sharing: A conflict I solved nonviolently - Listening exercise - Evaluation and closing ***LUNCH BREAK***
<p>SESSION III</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gathering: A sport I really enjoy - Agenda preview - Transforming Power talk - Light & Lively - Power 1 2 3 4 - Evaluation - Closing: Texas hug 	<p>SESSION IV</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenda preview - Gathering: What transforming power means To me - Principles of Transforming Power - Light & Lively: Owl and mouse - Broken squares - Cooperative construction - Evaluating and closing
<p>DAY 2 SESSION V</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenda preview - Gathering: I feel good about myself when... - Introduction to role-play - Role-play (In small groups, with video, if wanted, interspersed with Light & Lively if 	<p>SESSION VI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenda preview - Gathering: A hiding place I had as a child - Empathy - Light & Lively - More role-plays

²² This overview was taken from Halfman and Couzij (2008)

needed) - Evaluation and closing	- Trust circle or trust lift - Evaluation and closing ***LUNCH BREAK***
SESSION VII - Agenda preview - Gathering - Recap: Learning from role-plays - A cooperative learning and planning exercise (e.g. building a new society, coalition exercise, strategy exercise) - Light & Lively - Who am I? - Evaluation and closing	SESSION VIII - Agenda preview - Gathering - Reflection exercise - Discussion: Where do we go from here? - Un-answered questions - Affirmation posters or affirmation shields - Evaluation of the entire workshop - Graduation - Closing circle

As can be seen, every session except the first, starts with *agenda preview* and a *gathering*. Although all gatherings differ, they are all aimed at (re-)establishing community. This is done for instance, by sharing personal stories. *Evaluation* and *Closing* are furthermore activities that take place every session. During the evaluation participants evaluate the finished session by making remarks that are grouped either as a positive point, a point for improvement, and suggestions for adjusting a particular activity. These remarks are written down on a flip-chart. The *Closings* are used to end a session, day, or the workshop. They “(...) emphasize unity, (...) affirm the group or the individual (...) [or] they may acknowledge a job well done or time well spent” (AVP manual 2002: F-20, in Halfman and Couzij, 2008). Another activity is the *Light & Lively* which is a physical exercise that re-energizes the participants. It can help to brake a pattern and to do something light together. This leads to congregation as participants experience working together towards a shared (physical) goal.

An important exercise within the workshop is the *Affirmation* exercise. The participants are divided into pairs and tell one another something positive about themselves in three minutes. During these three minutes the listener will not intervene in any way. After this, each participant will introduce the person they have formed a pair with, to the rest of the group by summarizing the positive aspects of this person in one minute. By doing this, all participants show to have paid attention to their ‘partner’ and more importantly, they can hear their own good qualities from another person. According to the AVP manual (2002): “In this exercise we bring out and recognize and affirm the positive qualities in ourselves with the support of the others in the group”

(Halfman and Couzij, 2008). An important exercise that is supposed to teach people the importance of communication to work together, while at the same time illustrating different ways of communicating, is the exercise called *Broken Squares*. In this exercise, participants are divided in groups of four. Each participant has to complete a jigsaw puzzle by exchanging pieces with the other members of the group, the group is finished when all participants have finished their puzzle. It is not allowed to communicate except by offering or accepting pieces.

“The experience should make people reflect on their ideas about others, about their role within a group, the role of communication within a group, what it means to work together, to be sensitive to others’ needs, and also that a group can achieve things a single person cannot. From this experience it is not too difficult to extend the lessons learned to real life situations. A group can achieve things that one single person cannot do by him or herself. Participants claim to learn that sensitivity to others’ needs may come in handy.” (ibid)

Although the participants do not always manage to complete all the puzzles, they do all feel the need to be sensitive to others’ needs, and cooperation. The value of this exercise lies in the *experience* and in the *reflection* on the exercise afterwards. These reflections are lead by facilitators of the workshop who empower the participants to come up with their own ideas. AVP’s assumption is that through reflection, the group is affirmed and the effects and effectiveness of the exercise is maximized (ibid). Broken Squares is another example of how well the notion of habitus fits with the ideas of AVP. The participants experience how their habitus shapes their behavior in a situation of interdependence and through this experience their habitus opens up for reflection. Thus, the participants do not only seem to learn how their habitus leads them to behavior that might be sub-optimal, they also learn how to reflect on the implications of their habitus, which they could use in other situations.

Another exercise that does not get much attention from Halfman and Couzij (2008), but that does seem to be important to the workshop is the *I-message*. In this exercise, people learn how to express themselves in a conflict situation through addressing their personal feelings and needs, linked to a specific thing that is bothering them. The participants play out a conflict situation that they experienced and after this, they try this same situation using the I-message. The participants are usually

comfortable doing this within the safe space of the workshop and they can experience the effect of the I-message. Two experienced facilitators describe the value of this exercise for themselves:

Tom Schram:

“I-messages are something else that has helped me. Expressing myself in terms of feelings and needs, and being specific on what bothers me, was new for me and is still a challenge. Yet, trying to stay away from judgment and accusation, and using I-messages, has helped me already more than once to solve issues with others, without escalation and keeping the relationship alive. It is not easy, a work in progress, but it works.” (Van der Winden, 2009)

Sat Atma Khalsa:

“In DJ workshops we always work with I-messages. That had a great impact on me. Sometimes I work as a counselor in a 1 to 1 setting. In that setting people sometimes simply cannot express their feelings. I learned to give I-messages; sometimes another one and then you see my clients recognize it, come closer to their own thoughts. For instance I said: I feel I’m getting angry, because we really have no contact now. The effect is a better contact!” (Van der Winden, 2009)

These facilitators show how they have experienced the usefulness of the I-message, being able to transfer it to their daily lives. The I-message seems to be a very practical way to invite people to be reflexive. Tom Schram for instance, expresses how he tries to stay away from judgment and accusation, which can be a natural response shaped at the level of habitus²³. The I-message is a practical tool for Schram to reflect on the feelings and needs he has, allowing him to become aware of, and deal with the relation he entertains with them. This gives him more control over the situation. At the same time, he shows that it is not easy to use the I-message, which illustrates that he had not changed his behavior at the level of habitus. He has not yet embodied the use of the I-message, but it is possible for him to use it. He can act more like a true subject because he is aware of the relation between himself and his dispositions.

There are two exercises aimed at finishing the workshop: *Affirmation Poster* and

²³ This is of course not only the case for Schram, but for many other people as well.

Graduation. The Affirmation Poster is a poster for each participant on which the other participants write one sincere positive remark about its ‘owner’. This poster leads to people feeling affirmed and to reflection on the others and the entire workshop. During the Graduation, all participants receive their Affirmation Poster and a certificate one by one, leading to a final moment of affirmation (ibid). In relation to the work of Bourdieu, these last exercises can be considered to allow the participants to experience once more the logic of this temporary field of relations. All participants experience what it is like to be appreciated and to appreciate others, leading them to feel good about the workshop, the others, and themselves. The most important thing that the participants should have learned however, is to “consciously master the relation they entertain with their dispositions” (Bourdieu and Wacquant 1992, 137).

The working of the workshop that is described above should result in positive effects. One of the problems with AVP is that the outcomes are very hard to measure. This is of course similar to the concept of habitus, which is impossible to quantify and only reveals itself through practice.

Known effects and effectiveness of AVP

A number of studies of the effectiveness of AVP are discussed by Halfman and Couzjij (2008). The first study they refer to is one by Sloane (2003, in Halfman and Couzjij, 2008) who examined behavioral change by looking at frequency and content of prison rule infractions of the Delaware Correction Centerprison inmates through an experimental design. He found that the amount of reports on inmates declined for participants of the AVP workshop, basically meaning that these displayed less violent behavior. This effect was higher for better educated and younger participants. This second effect is in line with the relative irreversibility of habitus, which Bourdieu mentions:

“[A]ll the external stimuli and conditioning experiences are, at every moment, perceived through categories already constructed by prior experiences. From that follows an inevitable priority of original experiences and consequently a relative closure of the system of dispositions that constitute habitus.” (Bourdieu and Wacquant 1992, 133)

Miller and Shuford (2005, in Halfman and Couzij, 2008) researched rates of recidivism in this same prison and concluded that “By all definitions of recidivism, the rates certainly appear low” (ibid, 7). A different take on the effect is provided by Bitel (in Phillips, 2003), who argues that AVP reduces crime through *building self-esteem, facilitating trust, revelation of choices*, and probably *developing responsibility*. In addition to this, Walrath and Delahanty (2004, 5, in Halfman and Couzij, 2008) used several tests that showed “significantly lower levels of expressed/experienced anger at 6 months post intervention (...) [and] lower rates of confrontations (...)”.

Halfman and Couzij (2008) are not satisfied with traditional (quantitative) means of researching workshop effects because these do not allow for a detailed analysis of all the complex issues that the workshop aims to address. Therefore, they try to develop a methodology to measure the effect of AVP through narrative analysis. In this method, participants write an important story for them personally *before* and *after* the workshop. The analysis of both stories gives an indication of what people have learned during this workshop. According to Van der Winden (2009):

“The basic finding up to now are that narrative analysis, through the comparison of the twin stories gives a deeper insight on half-conscious changes in thinking of participants and this way almost excludes ‘socially acceptable answers’ as in questionnaires and ‘self evaluation formats’.”

However, the specific outcomes of this evaluation are still unknown. The notion of habitus could possibly provide a theoretical background that could add valuable insights to the framework that is provided by Halfman and Couzij (2008). While the use of narrative analysis combined with participant observation by facilitators could at the same time lead to more detailed analysis of the workshops effects at the level of habitus. This will need more research.

Although not conclusive, the research mentioned above shows that AVP has positive effects. The way these effects are established could be understood through the notion of habitus. What I have tried to make clear in this section through the notion of habitus is that the workshop works in two ways. First, the workshop provides a specific, temporary social structure of relations between positions with a specific logic. The relations between the participants of the workshop are equal and the logic is shaped in a way that provides behavioral alternatives to violence in conflict situations. As the

participants experience the logic of this workshop, they will equip themselves with tools to act in conflict situations outside the workshop. Since people have to make sense of situations through their habitus, it might not be easy to bring the practical knowledge that they have acquired through the workshop into practice.

This is where the second working of the workshop becomes important; the ability to be reflexive. As Bourdieu suggests, reflexivity is key to become something like subjects. The participants of the workshop learn through practical exercises to be reflexive about their own feelings, needs and behavior. This way, they can consciously master the relation they entertain with their dispositions, enabling them to make choices about how to behave. The reflexivity that is learned in the workshop is therefore key to be able to use the socially acceptable and constructive behavior that is practiced during the workshop. The participants should be able to reflect on their behavior during their daily lives and use the alternatives (to violence) they have learned through practical exercises during the workshop.

The implications for this thesis

In this thesis, I have focused on the conflicts that happen in the public space in the city of Amsterdam that involve street youths. I have taken a theoretical approach that could add insights to the conventional ways of viewing conflict. The logic of the street has been discussed through the concept of habitus. This helped to explain how the logic of the street can have a hold on the behavior of the street youths, even when they consciously acknowledge that this logic is ‘stupid’. In this chapter I have looked at two programs that are interesting in the light of my analysis.

The first workshop I discussed is mainly focused on the people that get involved in conflicts with street youths. This workshop teaches people about the logic of the street and the habitus of street youths. By using the knowledge of the logic of the street, people are taught how they can avoid a conflict situation to be shaped by the logic of the street, since the street youths’ habitus allows them to be most comfortable functioning within this logic which in turn will make the youths the likely ‘winners’ in this situation. This workshop can help people who are directly affected by violence of street youths, it can not *change* the street youths themselves however.

The second workshop I discussed might be able to address the embodied logic of the street that concept of habitus helps to understand. The youths may like to act differently but do not seem to be able to, because of the hold that their habitus has on

their behavior. The workshop provided by Diversity Joy can temporarily create a different social structure with a different logic from what the street youths experience in their daily life. Through experiencing the different social structure of the workshop, the youths can learn different ways of acting that are suggested by this workshop. Because learning in this workshop is based on practice and reflection, the habitus of the youths can be opened at the level of behavior. In turn, this can lead them to become aware of the relation they entertain with their dispositions that are based on the embodied logic of the street. The youths can become able to recognize the inclinations of their own habitus and they can practically master the tools that are provided in the workshop through practical exercises. This can in turn enable the youths to become something like subjects and make the choices that are not only good for themselves, but also socially acceptable and constructive during a situation of conflict.

Conclusion

This thesis is aimed at getting a better understanding of the biggest threat to peoples' sense of security in the public space in the Netherlands: street youths (CBS website). Although there is a lot of attention for the problems associated with street youths, these problems are not resolved easily. The relative persistence of these problems intrigued me and lead me to the following research question: how can the conflicts in public space that involve street youths be understood thoroughly, and what are the implications of this understanding for possible interventions?

To answer the first part of this question I tried to show how Bourdieu's concept of habitus could be a valuable addition to the conventional conflict resolution theory. The conventional conflict theories focus on positions and interests and try to provide a way through which adversaries can find rational outcomes to conflicts that satisfy both their interests. The notion of habitus helps to explain why it is difficult for the people who get in conflict with street youths, to bring the conventional approach to conflict resolution into practice. It furthermore has several implications for the behavior of the street youths during conflict situations, which I tried to illustrate through my research.

Interesting to the conflicts that involve street youths in the public space is that the habitus of the street youths is 'fit' for these types of situations, allowing them to function well. The downside of their intuitive way of acting, is that they will not consciously think about their actions, making them "accessory to the unconsciousness of the action of dispositions, which is itself the accomplice of determinism" (Bourdieu and Wacquant 1992, 137). The habitus of people who are bothered by street youth are not 'fit' for the conflicts with them in the public space. This does however allow these people to become more rational during these conflict situations. At the same time, the fact that these people do not feel comfortable in a situation where they have to act quickly, leads them to be the likely 'losers' in the conflicts with street youths.

To an understanding the habitus of the street youths, it is important to understand the logic of the street. To get a sense of the intimate relation between the logic of this field and the habitus of its occupants, I related Bourdieu's ideas to those of De Jong (2007)'s account of street culture. De Jong (2007) defined streetculture through seven values that are shared by all street youths: 1) not giving a shit and standing up for oneself; 2) being loyal to other boys in the neighborhood; 3) being rock hard (*bikkelhard zijn*); 4) showing balls (*ballen tonen*); 5) being sharp (*scherp zijn*); 6)

turning (*draaien*); and 7) being chill. These street values help to understand the conditions under which street youths are constantly struggling for a dominant position within the field of the street. Bourdieu's ideas highlight that street youths are constantly (re)producing the logic of the street through their *actions* in practice.

De Jong's (2007) work in relation to Bourdieu's ideas provided the background information for the analysis of my data: observations and qualitative interviews with students from ROC ASA. These enabled me to show how habitus is shaped through the experiences of specific street youths. Youths can 'learn' the logic of the street and as they start to act according to it, they will become comfortable with it: they will start to embody this logic. Through acting in ways that reflect this (embodied) logic, the street youths are reproducing the logic of the street. As they develop their skills, (or forms of capital relevant to the street) they will be able to acquire a dominant position within the field of the street. This is important to understand the violent behavior of street youths in conflict situations. Violence can be a way to deal with conflict. At the same time it can be a way to show the possession of the capital that is relevant within the logic of the street. Youths who act violently can acquire a dominant position within the field of the street. Violent conflict is thus not necessarily an expression of antagonisms between conflicting street youths; it also plays an important role within the struggle for dominance that is going on in the field of the street.

Next to this specific role of violence and conflicts in relation to the logic of the street, I have tried to show how the street youths get more invested in 'the game of street'. This happens as they occupy a position within this field. Once they start to embody the street logic, it becomes harder for the youths to change their behavior. This could partially explain the persistence of the problems associated with street youths. The youths show reflexive moments during the interviews, in which they seem aware of the hold that the embodied logic of the street has on them. One of the problems of changing their behavior is that the youths do not seem to be able to be reflexive in a situation of conflict. Reflexivity is the key to become something like a 'true subject' according to Bourdieu.

The different stories of the street youths show the different extent to which the youths can be reflexive about their behavior. One can be aware of her tendency to become violent and deal with it by walking away until this feeling disappears. Another might 'rationally' call violent and confrontational behavior 'stupid', but immediately claim to act in this way if the situation requires this. In this case, the street youths' actions are largely determined by the logic of the street. It is even possible for street

youths to overlook the contradiction between their actions that are shaped by their embodied logic of the street, and their ideas about what is ‘right’ behavior and their general self-perception. All of these aspects show how hard it can be to change behavior, even when so called ‘street youths’ claim that they *want* to act differently from the logic of the street.

Bourdieu suggests that reflexivity is key in order to become something like a subject. This is important to change behavior. The value of autonomy that is part of the logic of the street could possibly be used to increase reflexivity of the youths about their own habitus. As all the interviewees acknowledged the negative effects of the logic of the street, they are likely to be interested to get rid of the hold that this embodied logic has on them. By tying this to the high value of autonomy that is part of the logic of the street, the youths could be confronted with their own tendencies to act in ways that are shaped by this same logic. As long as the youths fail to see the hold that the embodied logic of the street has on them, they will be victims of the determinisms that work themselves out through their own dispositions.

I have shown how the concept of habitus can lead to valuable insights into the conflicts involving street youths in the public space. I used these insights to analyze two programs that could help to address these conflicts. These programs are the interventions that answer to the second part of the research question. The first program I discussed is focused on the people that get involved in conflicts with street youths. This workshop teaches people about the logic of the street and the habitus of street youths. By using the knowledge of the logic of the street, people are taught how they can avoid a conflict situation to be shaped by the logic of the street, since the street youths’ habitus allows them to be most comfortable functioning within this logic. This workshop can help people to deal with street youths better, it can not *change* the street youths themselves.

The second program is AVP, which could help to change the street youths themselves. The Diversity Joy workshop could change behavior by providing a different logic from what the street youths usually experience. The youths who want to act differently but do not seem to be able to because of the hold that their habitus has on their behavior could benefit from this workshop. This workshop fits with the notion of habitus because it focuses on experienced based learning. Through practical exercises, habitus of the youths can be opened to reflection at the level of behavior. In turn, this can lead the youths to become aware of the relation they entertain with their dispositions that are shaped by the logic of the street. The notion of habitus helps to

show how the workshop can be effective through two ways. The first essential part is that street youths are taught to be reflexive in a conflict situation, this allows them to think before they act, controlling the inclinations that their habitus suggests. The second essential part of the workshop lies in the practical experience of a temporary field of relations that deals with conflicts constructively. Because the street youths can experience during the workshop how to deal with conflicts, they can use this experience during a conflict situation. This can only happen however, after the youths have learned to be reflexive and control the relation they entertain with their dispositions.

Summarizing, I think I have shown that conflicts in the public space involving street youths can be understood well through the notion of habitus. My analysis of these conflicts has lead me to review two practical interventions that could each help to address the problems associated with street youths. However, I do not want to suggests that these two programs are the only way to address the conflicts involving street youths. They only served as practical examples that seem to address the important aspects of the conflicts that my research has pointed out.

In addition to the explicit answer of the research question, my thesis has some more implicit implications that I want to make explicit here. First, through the notion of habitus, I was able to explain the persistence of the problems associated with street youths. It shows how social agents *can* be accounted for their actions, while acknowledging that the social structure influences behavior to a large extent. The concept of habitus helps to explain how people will find it hard to change behavior, even when they acknowledge that this behavior is bad for them.

Second, I hope to have shown the value of the concept of habitus to the study of conflicts. I have tried to show how conflicts can be shaped largely by the conflicting parties' embodied logic of a specific field in their habitus. I furthermore tried to illustrate how the extent to which one's habitus is fit to deal with the specific logic of a specific conflict, will affect the behavior and the kind of problems that one will encounter in relation to this conflict. Habitus can help to illustrate how different conflicting parties can be more, or less capable to deal with a conflict. It can also show why people might have hard time to use the conventional approach to conflict resolution; a party can be hindered in their ability because they are not comfortable in the conflict situation, at the same time a party can lose its ability to make rational choices because it is comfortably acting at the level of habitus. In short: the notion of habitus provides many insights into the dynamics of conflicts that differ from the conventional conflict resolution theories.

References

- Acland, A. F. (1995). *Resolving disputes without going to court: A consumer guide to alternative dispute resolution*. London: Century Ltd.
- Bohenn, E. (2006). *Alleen de toekomst telt: Ander onderwijs voor jongeren in Amsterdam*. ROC van Amsterdam, ROC ASA.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford, Calif: Stanford University Press.
- Bourdieu, Pierre (1998). *Masculine Domination*, translated by Richard Nice. Stanford University Press
- Bourdieu, P., & Clough, L. C. (1996). *The state nobility: Elite schools in the field of power*. Oxford, [England]: Polity Press.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Chicago: University of Chicago Press.
- Laws, D. & Forester, J. (2007). *Public Mediation: From Conflict to Collaboration*. In Fischer, F., Miller, G., & Sidney, M. S. (eds.), *Handbook of public policy analysis Theory, politics, and methods*. Public administration and public policy, 125. Boca Raton: CRC/Taylor & Francis.
- Fisher, R., Ury, W., & Patton, B. (1991). *Getting to yes: Negotiating agreement without giving in*. New York, N.Y.: Penguin Books.
- Galtung, J. (1996). *Peace by peaceful means: Peace and conflict, development and civilization*. Oslo: International Peace Research Institute.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. New York: Basic Books.
- Hajer, M., & Uitermark, J. (2008). Performing Authority: Discursive Politics After the Assassination of Theo Van Gogh. *Public Administration*. 86 (1), 5-19.
- Halfman, I., & Couzij, T. (2008). *Narrative, Conflict and Evaluation*. Unpublished document
- Jong, J. D. A. d. (2007). *Kapot moeilijk: Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens*. S.l: s.n.
- Jorgensen, D. L. (1989). *Participant observation: A methodology for human studies*. Applied social research methods series, v. 15. Newbury Park, Calif: Sage Publications.
- Kriesberg, L. (2007). *Constructive conflicts: From escalation to resolution*. Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Ramsbotham, O., Woodhouse, T., & Miall, H. (2005). *Contemporary conflict resolution: The prevention, management and transformation of deadly conflicts*. Cambridge, UK:

Polity.

Schutz, A. (1970). *On phenomenology and social relations; Selected writings*. Chicago: University of Chicago Press.

Weiss, R. S. (1994). *Learning from strangers: The art and method of qualitative interview studies*. New York: Free Press.

Van der Winden, B. (2009). *Evaluation Report DiversityJoy 2006-2008*. Unpublished document

Websites

CBS website, <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/publicaties/artikelen/archief/2008/2008-2575-wm.htm>

accessed on 12-07-2009

City of Amsterdam website,

<http://www.eenveiligamsterdam.nl/thema's/thema's/jeugd/problematische>

accessed on 12-07-2009

City of amsterdam Website 2,

http://www.eenveiligamsterdam.nl/jeugdoverlast/indeling/indeling_naar_soort

accessed on 12-07-2009

DiversityJoy website, <http://www.diversityjoy.nl/index.php?sid=168&l=eng>, accessed on 18-05-2009.

Forester, J. & Peters, S. & Hittleman, M. 2005. *Profiles of practitioners: Practice stories from the field*, <http://courses.cit.cornell.edu/practicestories/index.htm> accessed on 04-07-2009

Miller, M. L. & Shuford J. A. 2005. *The Alternatives to Violence Project in Delaware: A Three-Year Cumulative Recidivism Study*, www.avpusa.org/ftp/recidivismreport.pdf, accessed on 23-05-2009.

Phillips, B. 2002. *An Evaluation of AVP Workshops in Aotearoa/New Zealand*, AVPA Inc. Wellington, New Zealand, www.avpusa.org/ftp/AVPNZReport.pdf, accessed on 24-05-2009.

Sloane, S. 2002. *A study of the effectiveness of alternatives to violence workshops in a prison system*, <http://www.sfu.ca/cfrj/fulltext/sloane.pdf>, accessed on 23-05-2009.

Appendices

Interview R1 (meisje)

k. Wil je nog een keer voor de record je naam zeggen?

R1. Ik ben R1 ik ben 19 jaar ik ga wat Koen vertellen over de straat cultuur.

k. haha

R1. ik ben eh op mijn 13^e ben ik eigenlijk. Heb ik gezien wat over de straat. Ging ik over straat. Ging ik erin over straatcultuur.

Ik ben een meisje.

Voor een meisje is het nog moeilijker dan voor een jongen. Want jongens kunnen met elkaar opschieten. En meisjes met jongens niet echt.

k. Ja

R1. wat we dan meestal gingen doen. Is heel erg hangen in een buurt.

En dan werden we daar weggekicked en dan gingen we twee meter verderop. Verder staan. En we moesten altijd een jointjes hebben. Onze weed.

En alcohol en dergelijke en al die dingen. Dingetjes. En ja straatcultuur heeft ook heel veel met de politie te maken.

k. ja

R1. ja de straatcultuur wordt heel erg. Mmmm. Ja we zijn gewoon niet gewild op straat. Maar het is er nog steeds.

k. heb je dat zelf ook zo ervaren toen je daar eh?

R1. ja

k. hoe ging dat dan?

R1. Iedere keer mee moesten naar het bureau. Terwijl we op een gegeven moment gewoon bekend waren. We moesten mee. Haha. Van daar naar hier.

k. Maar waarom moest je dan mee naar het bureau?

R1. Omdat ze daar gingen vertellen van eh.. wat we fout deden. Want je mag niet over straat eh blowen. Ik was minderjarig, nog geen 18. Al die dingetjes.

k. Kan je nog een keer beschrijven hoe dat eh.. bijvoorbeeld voor de eerste keer eh.. hoe dat ging dat je op straat was en dat de politie .. eh weet je dat nog? De eerste keer dat je echt eh....

R1. ja niet echt de eerste keer weet ik niet weet je maar wat ik je wel kan vertellen is dat we bijvoorbeeld dat we voor de winkelcentrum en dat we daar gingen staan dat we de beveiligers tegen kwamen en dat we de eerste conflicten met hun kregen van we gaan niet weg e4n dit dat wat is jullie probleem en dan dat de politie kwamen van hier mogen jullie niet staan dat heb ik jullie al duidelijk gemaakt en zo van maar jullie blijven nog steeds staan dus kom maar mee naar het bureau dan gaan we het daar verder eh...

k. Hoe ging dat dan met die beveiligers? Met hoeveel mensen waren jullie in die groep dan?

R1. we waren met een stuk of tien.

k.ja

R1. ja

R1. maar allemaal aparte groepen aparte straat culturen

k. wat deed iedereen dan?

R1. die hadden het meeste deel wat we deden was hetzelfde

Alleen sommige jongens wilde echt alleen met jongens zitten. Maar er waren ook nog jongens uit de buurt die.. die waren zo'n straatcultuur. Zo gaat dat. Buurjongens en al die dingentjes.

k. even specifiek. Toen jullie voor dat winkelcentrum stonden, wat waren jullie precies aan het doen?

R1. we waren aan het zitten. Een beetje aan eht hangen gewoon echt hangjongeren gewoon.

k. en toen kwamen die..

R1. En toen kwamen die beveiligers

k. Wat zeiden die precies

R1. mm Wat ze echt precies zeiden: jullie mogen hier niet staan.

k. en wat, wat gebeurde er dan in de groep wie deed wat

R1. ja de jongens gingen meestal te keer, van eh, we doen toch niks en en we mogen hier niet staan. We mogen daar niet staan. Wat moeten wij gaan doen.

We staan toch alleen maar.

k. en wat deden de meisjes dan?

R1. de meisjes hadden ook sommige hadden ook dan eh, wat te zeggen hoor.

Maar meestal was het van dat we zeiden dat wij al niks hoefden te zeggen want dan liepen wij al weg. Meisjes deden niet echt mee aan de bluf en dat soort dingen.

k. wat eh deden jullie dan? Jullie bleven?

R1. we bleven wel. Straatcultuur blijft. Het is gewoon een vriendenkring eigenlijk. Ja. Zo noemen we het gewoon. Ze noemen het straatcultuur. Maar het zijn gewoon vriendinnen die bij elkaar komen en zo. Ja. Cafeetje wat drinken. Of zo . Maar je weet in cafeetjes mag je tegenwoordig niet roken dus haha. Dan moeten we wel op straat gaan. En ja.. soms eigenlijk ehh te moeilijk. Worden steeds meer en meer en moeilijk gaan doen.

k. wie dan?

R1. gewoon voor de straatcultuur

k. hoe merk je dat dan?

R1. bijvoorbeeld hier op school. In plaats van dat ze met die kinderen gaan praten en zo. Gaan motiveren van, kijk je doet het wel, maar niet op schooltijden. Maar niet zeggen van je moet het helemaal niet doen want je bent er al aan vast.

k. ja

R1. gewoon echt goed met die gene. Ze moeten gewoon goed aanpakken vind ik en meer dingen voor de jongeren, meer keuzes

k. ja

wat bedoel je daar precies mee?

R1. om wat te doen. Hoe je, je vrije tijd kunt nuttigen.

Sport. Werk. Gewoon goeie dingen.

R1. dan gaan er minder hangjongeren op straat.

k. wat vind je dat, dat, dat dan eigenlijk niet zou moeten die jongeren op straat?

R1. ja het.. ja.. ik zou het. Het moet niet, maar het is wel soms wordt het gewoon niet meer leuk weet je. Maar ja, eh.. ik heb er niet echt heel erg last van. Ik heb het ook zelf meegemaakt alleen ik heb het vroeg gezien. Vroeg ingezien. Van de weg die ik loop is geen goeie weg.

k. nee. Waar aan merkte je dat?

R1. omdat je elke dag, je kijkt niet vooruit. Je komt niet vooruit. Elke dag hetzelfde ding doen. EN op een gegeven moment denk je van. Kom je er gewoon uit. Een knop in je hoofd. Het gaat vanzelf. Meestal gebeurt het vroeg.

k. wanneer was dat dan?

R1. ja, vele jaartjes terug.

Op mijn zestiende. Ik heb echt drie jaar in de clubscene en van alles gedaan. Eh, diefstal. Mensen geslagen. Gewoon van alles. Wat normale hangjongeren doen.

k. maar hoe gebeurt het dan? Dat mensen dat, je diefstal gaat plegen of hoe hoe ging het dan dat je iemand ging slaan?

Wat gebeurde er dan toen? Dat dat gebeurden

R1. je hoort allemaal verhaaltjes van mensen van wat hun allemaal deden en dan voelde je, je niet stoer genoeg en dan ging je ook meedoen.

k. mmm

R1. ging je één iemand slaan, mijn vriendin. Ja wat mijn vriendin. Nou kom. En dan ging jij er ook in. En dan ja aan de ene kant denk je een keer gedaan ga je het de tweede keer ook doen. Ben niet gepakt door de politie dus dan ga je het de tweede keer ook doen. Ben je weer niet gepakt. Ga je het de derde keer ook doen. Maar ja na de derde keer word je gepakt. En ja, dan opgepakt. Echt aanraking justitie en zo. Zo ga je het doen.

Gewoon stoerheid en meedoen. Ga je die andere dingen gebruiken. Ja.

k. ja, wat eh, weet je dat nog? De eerste keer dat je iemand echt hebt geslagen?

R1. ja, was bij McDonalds.

k. ..?

R1. Drie Nederlandse meisjes. Ene we zaten gewoon en ze zaten ons de hele tijd aan te kijken en dan zegt eentje van kijk hoe ze kijkt. Hoe kijkt ze dan? Ja, kijk dan ze kijkt je heel raar aan. Ja dat meisje keek me wel effetjes aan. Maar ik weet zeker dat ze geen slechte bedoelingen had.

k. dat weet je nu.

Wist je dat toen ook of was het..

R1. ja.

R1. nee op dat moment je gelooft hun. Het zijn je vriendinnen, denk je, dus ja, ik geloof het wel. Enne, ging dat meisje, ik deed van wat is er met jullie van wat kijken jullie me aan en zo. En toen zei ze nee we kijken je helemaal niet aan weet je.

En toen gingen we van de roltrap naar beneden. Een vriendin van mij stak der middelvinger voor je op. Hoe zei dat tegen me zegt. Van weetje. Naar wie steek jij je vinger middel op? Nou ja en toen hadden we ruzie. Gewoon eerst ruzie.

k. en toen?

R1. toen was ik niet gepakt of zo.

Ik heb er ja, ik heb haar een beetje in elkaar geramd. Wel leuk.

k. snuift.

R1. ja. Geweld is een van de dingen die hangjongeren leuk vinden denk ik gewoon, diefstal is ook wel leuk.

k. ja, want je stal zelf ook? Hoe voelde je toen na het in elkaar slaan.

R1. blij.

k. ging je toen gewoon weg?

R1. nee toen ging ik gewoon verder hangen.

Ging ik verder dingetjes doen.

k. je had niet echt het idee

R1. nee

je wilt er alleen maar bij horen.

Alleen maar. Je bent alleen maar bezig met dat.

k. mm

R1. en hangen ja. Ook dat. En je bent bang dat ze je van eh. Dat ze denken van dat je niet goed bent weet je. Dat je niet stoer genoeg bent of zeg maar gewoon.. weetje wel. Als je niet nee zegt of als je niet mee.. na ja.

k. ja. Is dat wat het is?

R1. dat denk ik ja.

k. in groepsdruk.

R1. ja, ja. Hangjongeren denken dat wel meestal. Als er eentje gaat vechten en die andere gaat niet mee doen. Dan gaat die andere weer. Krijgt ie weer op zijn donder. Van ja, wat voor vriend ben jij. En eh.. we delen alles. En jij dit en dat. Weetje. En je hoort er niet meer bij. Gewoon zulke dingen zeggen ze wel zeker hoor. Dat heb ik ook zelf meegemaakt.

k. en hoe denk je omdat ehmm..die vriendinnetjes van jou dan, sorry, eh, jou een beetje zaten te pushen zeg maar? Want dat deden ze eigenlijk toch?

R1. hoe ik dat dacht?

k. ja. Waarom denk je dat zij dat deden?

R1. ja om (krediet?) te maken denk ik..

k. ja.

R1. en geweld vinden ze echt leuk. Geweld vinden ze helemaal geweldig. Ja echt. Vinden ze echt heel leuk. Om mensen te zien. En mensen pijn doen en schreeuwen. En, zo leuk. Want dan krijgt je een soort van.. wat voor hun normaal is. En dan gaan ze jou ook normaal. En dan ga jij ook proberen om zo te zijn.

k. vond jij dat toen ook?

R1. ja op een gegeven moment dacht ik van ja, ik ben beter dan jou zelfs weet je. Haha..Dan ga je je nog beter voelen. Omdat je denkt van ja ik heb het wel in me.

k. om..

R1. ja om dingen te doen die jullie doen, ik kan het zelfs beter. Weetje.

k. dan wordt dat echt een manier om..

R1. je loopt weg van jezelf.

k. en zo kan je, jezelf ook ... ja.. hoe werkt het nou.. dat je..

R1. ..

k. is dat dan ook iets dat. Hoe mensen zeg maar ..ehm hoger maken zeg maar? Belangrijker maken zeg maar?

R1. ja dat proberen ze eigenlijk om te doen, maar aan de ene kant ook weer niet. Maar als jij dat beter, op een gegeven moment, beter dan hun gaat worden. Dan vinden zij dat ook niet leuk, want dan ga jij hun op een gegeven moment zeggen wat zij moeten doen en waarvoor gaan we .. waar we gaan hangen. Je weet toch. Dan ga jij hun zeggen. Terwijl zij eerst zeiden van ja je bent dit. En je bent dit. Rot op. Ja, op een gegeven moment ben jij gewoon goed. Gaat het in de lucht. Je wordt ook heel erg. Hoe moet ik het zeggen... gek van hoor.

k. ja?

R1. ja, ik werd er ook helemaal gek van. Laatste jaren vooral toen dacht ik die tijden van. Je weet ik ben niet op de goeie weg, dat je helemaal weet dat je. Ik rook nog steeds, ik blow nog steeds. En dat is dan wat er is gebleven.

k. van die tijd. En hoe ging dat dan? Want je zat in twee. Aan de ene kant had je dan zoiets van ..

R1. ..ik moet door.

k. ik moet door en aan de andere kant had je zoiets van het is

R1. het is niet goed wat ik doe.

k. het is niet goed wat je doet.

Hoe woog je dat tegen mekaar af. Hoe ging je daar mee om?

R1. je ziet het op een gegeven moment in. Zo heb ik het echt gezien. Ik had wel zo'n maatschappelijk werkster ik had op een gegeven moment ook het geloof. Allemaal dingen echt enne wat had ik nog meer. Ik had heel veel jeugd instanties, vrouwen opvang, crisis opvang. Ik ben overall terecht gekomen en op een gegeven moment ga je gewoon van.. je komt niet verder!

k. mmm

R1. ja, ik zou ook gewoon heel veel mensen willen helpen en daarom wilde ik ook meedoen met dit interview gewoon. Omdat je het belangrijk vindt. Omdat ik jou ook wil helpen. ER zijn zoveel kinderen die nog steeds niks kunnen doen. Ze moeten gewoon echt goeie begeleiding hebben. En ik heb gewoon een goede begeleiding gehad om die zeg maar weg te werken en om deze stap verder te volgen.

k. wat werd er dan gedaan waardoor je van dat pad af kwam en op dit pad kwam?

R1. dat ze met mij gingen praten van je hebt, je kan zoveel. Ja van je kan zoveel. Het slimme meisje. Je bent een mooie meisje. Je kan je studie afmaken, je kan je rijbewijs halen. Je kan een huis krijgen. Allemaal dat soort dingen. Dan gaan ze je vertellen en dan denk je na. Ga je nadenken van ja. Ik kan ook thuis niet meer terecht. Ik kan ook hier niet meer terecht. Als het echt gewoon zo uit de hand loopt dan ga je wel zo beseffen van eh hun hebben gelijk.

k. ja.

Want had je dat dan, dat je niet ergens meteen terecht kon?

R1. ja bijna. Ze hebben me nu wel gelukkig. Het gaat nu wel weer goed, omdat ik het echt goed heb aangepakt later.

k. ja.

Maar hoe kwam dat dan?

R1. eh je komt te laat thuis. Want je, ja omdat je ergens bent, je hebt geen verantwoordelijkheid tegen over je moeder. Je beseft ook dat je iedere keer weer wat ouder wordt. Dat je, 16 is niet meer een jong meisje of zo. 16, 17 en ik kwam echt om tien uur thuis en dat kon gewoon niet. Ja, ruzie. Ik had altijd geld nodig. Dan gaf me moeder. Terwijl ik eerst nooit geld vroeg. Ik was altijd in de buurt, klein meisje, knikkeren, spelen. Elke dag geld. Ja wat doe je dan met die geld? En dan ging ze me achtervolgen dat ik dan de coffeeshop in ging. Dat ik (kieren??) in ging, ons pand. En toen kreeg ik problemen.

k. en toen kreeg je problemen.

R1. ja. En te maken met al die instanties en zo.

k. had je moeder die er bij gehaald?

R1. nee.

R1. die kwamen automatisch ja.

Ik heb veel nare dingen meegemaakt.

k. ja?

R1. ja.

k. wil je daar over praten?

R1. ja, je word gewoon depressief.

Je gaat gewoon van de gekste dingen doen. Je wilt niet meer leven. Dat is het kort en krachtig. Je wilt gewoon niet meer leven. Je kan het niet meer aan. Dat denk je.

k. en zo..

R1. dat dacht ik ja.

k. hoe kwam je dan aan psychologisch.. hoe kwam je dan aan al die instanties? Hoe kwam je daarbij?

R1. ik heb zelfmoord gepleegd. Poging tot moord. Vaak..

k. was dat echt omdat..

R1. ik kon er niet meer onder uit dacht ik. Ik heb mijn moeder verloren, ik heb .. ja, ik ben verslaafd. Ik

zag gewoon van ik ben gewoon echt verslaafd. ... ja ik kon het gewoon niet meer aan. Ik was gewoon te alleen.

k. en omdat je wel beseftte dat je er uit wilde of dat je.. of zo

R1. nee ik wilde er niet uit. Ik wilde helemaal niks meer aan doen. Om het goed te maken. Ik dacht ik heb gewoon alles kwijt gemaakt. Ja, dan ga je dingen doen. Zulke dingen.

k. en is dat ook waarom je nu gaat een telefoon af.

k. zullen we hem even op pauze zetten.

R1. ja.

k. ehm als je pauze wilt houden is het ook goed hoor.

R1. gaat het nog lang duren?

k. neu ehm..

na ja goed je hebt al een beetje een conflict beschreven en hoe die straatcultuur werkt. Ik ga een beetje kijken naar hoe conflicten ontstaan in ..door zeg maar die straatculturen. Kun je daar nog een goed voorbeeld van geven? Dat je denkt van ..

R1. Dat moeten ze doen?

k. nou nee, niet zo van dat moeten ze doen, maar zo gebeurde het. Ik heb een keer een conflict meegemaakt en daar kun je heel goed zien hoe dat, in een keer..

R1. uit kan lopen?

k. ja.

R1. Bijvoorbeeld onverantwoordelijkheid.

k. ja?

R1. ja, als je op een gegeven moment thuis komt en je denkt dat je thuis (????) van iemand anders of zo. En je krijgt een preek. Ja dan kan er een heel groot conflict uitkomen. En dan gaat het heel erg mis.

k. je bedoelt het escaleert, het loopt helemaal uit de hand.

R1. ja het loopt helemaal uit de hand. Je beseft niet meer dat je thuis, dat, dat je moeder is. Dat het je vader is. Je hebt een broertje bijvoorbeeld. Ja ik heb een broertje die van tien. En die gaat allemaal nare dingen zien thuis. Klappen en geschreeuw. Gewoon en die dingen. En ja, dat is niet leuk voor iets heel doms. Voor straatcultuur of dat je wilt chillen of ik zou zeggen van als jullie willen chillen. Laat niet aan je moeder zien dat je chilt. Dat je gewoon bezig bent met je dingen. Vergeet hun niet zou ik zeggen, want hun zijn degene die jou tot hier hebben gebracht. En je moeder en je vader zouden nooit iets slechts voor jou willen. Ja, dat kan ik er op zeggen. Dus ik heb het echt. Ik heb het echt ingezien.

k. o.k. en nu?

Ga je dus. Wil je jongeren werkster worden?

R1. ik wil psycholoog worden.

Ja.

k. fantastisch.

R1. ja.

k. dat is nog een hoop werk te gaan.

R1. ja, maar ja.
Ik heb geen haast.

k. nee, ja zeker. Je moet niet te veel der van verwachten hoor, ik heb ook psychologie gedaan en ik snap er nog steeds niks van.

R1. haha.. je hoeft het niet te snappen, je moet alleen dingen vragen.

k. hahah.

R1. en goeie ideetjes kunnen geven, dat vinden ze heel fijn.

k. ja dat is een manier van nadenken.

R1. juist.

k. ehm, na ja het was kort, maar je hebt wel veel verteld. In een korte tijd. Heb je nog iets. Iets wat je wilt zeggen? Of iets wat je wilt vragen?

R1. ja. Wat ik net zei. Ze moeten, mogen chillen. Maar ze moeten hun ouders niet vergeten.

k. o.k.

R1. ouders zijn heel belangrijk.

k. een belangrijke boodschap.

R1. ja.

k. o.k. nou heel erg bedankt.

R1. ja.

Interview R2 (meisje)

k. Wil je eerst even voor de record zeggen, nog een keer je naam en eh, je leeftijd?

R2. Ehm, ik ben R2 en eh, ik ben 17 jaar, ja

k. En ehm... vertel eens wat over jezelf, hoe ben je opgegroeid?

R2. Hoe ik ben opgegroeid, het was echt vrij. Maar er kwamen daarna er eh... een beetje problemen tussen. En eh... toen kreeg ik agressie training, voor agressief gedrag. Om met mijn agressie om te gaan, want ik wist niet hoe ik met mijn agressie om moest gaan. Als ik eenmaal boos was, wist ik niet hoe ik met mijn agressie om moest gaan. Als ik eenmaal boos was ging ik op iedereen reageren.

k. Ja? Hoe kwam dat dan?

R2. Ik weet niet. Het ging gewoon zo. Op een gegeven moment dan ga je het gewoon doen. Ik weet niet, op een persoon boos worden, dan blijf je de hele dag boos. En eh, dan heb ik een paar van die trajecten gehad... een beetje nagedacht erover... En nu gaat het wel beter. Bij was het altijd, ik moest altijd gelijk hebben. En dan ging ik boos reageren op andere mensen. Uitschelden, enzovoorts...

k. Kan je je herinneren wanneer dat voor het eerst gebeurde?

R2. Dat was toen ik eh... op de middelbare school zat eh, 16 jaar, 15. Ja 15 zo begon het dan

k. Toen begon het, kan je een keer herinneren dat je echt... super boos werd op iemand of

R2. Ja dat kan ik me herinneren

k. Hoe ging dat?

R2. Het ging eigenlijk om iets heel kleins. Maar dat maakte toen wat steeds groter daarvan. Ik ruzie met een meisje. En zij eh... ging in de klas over mij dingen zeggen enzo. En eerst dacht ik laat maar zitten en daarna begon ze meer, meer en meer. En op een gegeven moment ben ik eh... vechten geëindigd

k. En hoe ging dat dan?

R2. Hoe dat ging?

k. Wat voor dingen ging ze zeggen?

R2. Bijvoorbeeld gewoon, ja hoe moet ik je uitleggen... Het ging om mijn dingen, gewoon ja. Dingen die ik haar had verteld als geheim, vriendinnen. Ging zij dus doorvertellen. En, ik had aan niemand, kan niemand anders zijn dan zij. Want niemand weet het, want ik heb het alleen maar aan een persoon verteld. En op een gegeven moment wist de hele klas het en het maakte me een beetje boos. En ze ging me ook een beetje opstoken enzovoorts. Er waren ook meisjes in de klas die haar gingen opstoken van doe dit bij R2. En ze wisten dat ik gewoon echt een persoon was die snel boos kan worden. Op een gegeven moment eh... ging ze mijn moeder uitschelden en toen wist ik het. Vloog ik in haar wang. Zo ging het.

k. Ja?

R2. Ja. Ze had mijn moeder uitgescholden en daarna was ik uit het klaslokaal gehaald. Had ik niet gevochten. En de volgende dag moesten we het uitpraten maar. Ik heb liever niet dat we het meteen gaan uitpraten na een dag.

k. Nee

R2. Ik heb echt tijd nodig. En eh... daarna gingen we dus uitpraten en eh, het ging gewoon niet. Want ze bleef gewoon. Ja dan zei ze van ja, en nu had je dit gezegd, zei de juf van wil je het niet goed met haar maken? Zei ze nee ik wil het nooit meer goed met haar maken enzovoort. Ging ze een beetje uitschelden, toen werd ik ook een beetje boos, toen heb ik met haar gevochten.

k. Waarom denk je dat zij het niet goed wilde maken?

R2. Het gaat puur kijk, het gaat puur om aandacht bij haar. Kijk als zij weet van eh... ja zit ze in de klas en dan moet ze wat doen om aandacht van eh... Hey [X], jij bent echt stoer man. Zo ging het in die tijd... Ja en eh, ik denk dat ze dat allemaal deed om stoer te zijn en om wat hoger. Om met een bepaalde groep om te gaan. Dat denk ik, dat ze dat daarom deed.

k. Daarom ging ze dingen doorvertellen

R2. Ja. Maar het was echt een schijnheilige meisje.

k. Ja hoezo?

R2. Gewoon eh... zij vertelde me kleine dingen. En zodra iemand zoiets kleins zeg, moet jij weten. Nooit iets groter dan dat zeggen. En dat was mijn fout. Zij verteld kleine dingen, ging ik grote dingen vertellen. Gewoon thuissituaties enzovoorts. Op straat hoe het gaat enzovoorts. Alles gingen wij gewoon met elkaar bespreken... Op een gegeven moment werd het gewoon doorverteld en daardoor ga je je echt klote voelen... Maar ja ik heb een training gehad en daar ging het wel dus goed. Maar... ik heb bepaalde filmpjes gekeken daar. Ja... waar veel mensen last hebben van agressie. En ze weten ook niet hoe ze ermee om moeten gaan. Maar ja ik weet nu tenminste wel hoe ik ermee om moet gaan. Het is gewoon. Als je tenminste op iemand boos bent, loop altijd weg. Als jij daar gaat blijven wordt je nog bozer. Het is niet omdat je een mietje bent, maar ik vind als je wegloopt is beter.

k. Op het moment dat je voelt dat je agressief...

R2. Ja als je voelt dat je steeds bozer wordt kan je net zo goed weglopen. Als je daar blijft wordt je steeds bozer. En dan gaat het weer tot klappen en eh, stoten eindigen. En degene die problemen gaat krijgen dat ben jij.

k. Uiteindelijk

R2. Uiteindelijk wel ja

k. Ja... En eh, heb je ook een keer... ook een situatie meegemaakt wanneer je dat had? Dat je voelde van, ik wordt boos?

R2. Ja ik voel het meestal nog altijd. Ik voel gewoon dat ik steeds eh, bozer wordt en op een gegeven moment ga je... je voelt je ook gewoon anders. Je gaat je vuist een beetje... Ja en dan kan je net zo goed weglopen (glimlach)

k. En hoe voelde dat dan?

R2. Nou het voelt eigenlijk, het voelt op zich ook zo van... alsof je echt zwaar bent beledigd. Zo voelde ik het. Alsof je... niet eh, dan, en als je dan niets terug doet dan voelt het eh alsof je een mietje bent ofzo, als je wegloopt ofzo. Maar ik heb... nu in dit tijd zou ik echt weglopen. Ik zou desnoods even met je gaan praten, ik heb hier geen zin in. Klaar. Maar als je ermee gaat vechten, wordt het echt niets, worden problemen alleen maar groter.

k. Ja, maar je hebt die neiging nog wel ofzo?

R2. Ja ik voel het af en toe nog wel, ik ben wel... ja, alsnog eh... deze vakantie was ik ook dus boos. Maar, ben toen gewoon weggelopen.

k. Hoe ging dat?

R2. Het ging wel goed uiteindelijk want. Ja, mijn moeder ging nog even met me praten enzovoorts. Maar het ging niet eerst. Want terwijl mijn moeder dus even boven ging ze dus even met mij praten niet altijd zo. Denk ik meestal, ga ik gekke dingen denken, meestal als ik aan zo'n geluid komt het nooit goed. Want ik mijn, mijn gedachte brengt mij al op het slechte pad zeg maar. Als ik boos men denk ik, als ik hem niet sla dan ben ik een mietje. Moet ik wat terug zeggen... En op een gegeven moment gebeurde het, en dan is het te laat. Kan je net zo goed weglopen.

k. Ja. En kan je die situatie wat specifiek beschrijven, afgelopen vakantie. Wat was het precies waarom

je boos werd?

R2. Op mijn moeder.

k. Op je moeder

R2. Ja. Want eh... Ze wou... Ik zei tegen haar, mag ik naar buiten. Zei ze ja. En daarna kwam er iets tussen en ik had al afgesproken enzovoorts. En ze... alles gepland en eh, drie uur zouden ze op me wachten en ze stonden er al. En mijn moeder kwam met het verhaal, ja je moet even op je zusje letten ik wil nog even snel wat doen. Toen werd ik boos, toen zei ik tegen haar, je weet dat mijn vriendinnen daar buiten wachten. Zei ze nee je blijft gewoon maar lekker thuis. Toen werd ze dus heel erg boos, en daarna kwam ze dus met me praten. Zei ze ja ik snap het, maar je kan ook straks met je vriendinnen afspreken. Toen was ik een beetje weggelopen, ja... was een beetje naar buiten gegaan. En toen was ik weer terug gegaan. Kon ik weer met haar praten. Toen zei ze, ik snap dat je zo graag weg wil, maar je moet mij ook begrijpen. Ik heb belangrijker dingen dan jij te doen. En... ja zo ging het.

k. Dus eh... doordat je even wegliep een pauze ook nam. Kon je haar beter?

R2. Ja. Tis waarschijnlijk dat je lucht, ja. Meestal gewoon naar buiten lopen. Dan voel je ook de wind enzo. Ga je beter nadenken. Als je daar alleen maar in die situatie gaat blijven en je denkt alleen maar in die situatie. Dan denk je meestal, ik moet wat terug doen. Als je daar blijft. En ik denk dat meestal ook als er groepen. Als een groep eromheen staat, dan ga je dat zeker doen.

k. Ja?

R2. Want dan ga je denken van eh... Vroeger dacht ik altijd zo. Met mensen om mij heen ging ik altijd te keer, altijd een grote mond. Dat ging met altijd, meestal met een groep meegaat. Denk je van, als ik nu niet wat terug zeg gaan ze me uitlachen. En dat is ook zo, weetje of je moet wat zeggen, of ze lachen je uit.

k. Dat is in de groep altijd zo? Ook bij andere mensen?

R2. Ja maar, hier is het... specifiek anders. Omdat de mensen ook wat volwassener zijn. Op de middelbare school denk ik dat het wat meer gebeurt. Dat mensen ook door de groep beïnvloed worden. En daarom denk ik dat zij dan agressief gaan reageren. Want misschien zijn ze niet eens agressief. Maar ze worden uitgelachen

k. Heb je dat weleens gezien bij andere mensen?

R2. Maar... ehm, het is meestal degen die boos is. Bijvoorbeeld ik heb nu ruzie met jou. En jij zegt allemaal van die lelijke dingen tegen mij en ik loop weg. Dan zeg jij, ja loop maar weg mietje. En de rest gaat er zo omheen lachen. Dat gebeurt meestal. De rest gaat er omheen lachen, dat heb ik vaker gezien. En die worden dan dus als nerdje beschouwd of eh, als mensen die niet voor hunzelf kunnen opkomen. En dan gaan ze het ook vaker bij jou doen. Want ze weten jij zegt toch niets terug. En dan krijg je weer pesten.

k. En dat wil je ook niet hebben

R2. Nee, nu g.. niet nee. Maar ja ik was ook altijd eh... Ik was altijd degene... Om het zelf te beschrijven ik was iemand met een grote mond. En dat was ik ook, maar ik liet het wel zien.

k. Hoe bedoel je?

R2. Ik was echt iemand van... Als ik een grote mond had. Dan ging ik het wel bewijzen... Snap je? En meestal wanneer ik dan een grote mond heb gaan ze ook verder en verder en verder en op een gegeven moment eindig je op een paar klappen enzo, zo gaat het meestal

k. Ja? Heb je dat ook gaat dat ook in een groep dat je...

R2. Nee, ja in een groep heb ik het officieel wel gehad. Want het werd bij mij op school gezegd, in de klas werd het zeg maar gezegd. Nou het ging eigenlijk zo. Dat meisje waar ik mee omging, ik was er een dag niet... ik was volgens mij ziek ofzo en ehm... er werden allemaal verhaaltjes gezegd. Op die dag was

ik op school. Ik hoor eh... ik hoor allemaal dingen snap je, ik hoor eh... Ja R2, (onverstaanbaar) je vader woont niet meer bij je. En ik denk huh? Dat weten hun helemaal niet... Op een gegeven moment zeiden ze van [X] heeft dat gezegd snap je? En ik keek haar zo aan... en ze begon te lachen, van het is echt grappig. En toen eh... op een gegeven moment zei ik tegen haar van ik weet niet wat jij hieraan grappig vind. Je moet niet over mij beginnen, dan ga ik over jou beginnen. Zo ging het dus. Begon zij ook een beetje, ging ze mijn moeder uitschelden. Vloog ik helemaal. Toen wou ik zeg maar gaan eh... ik wou niet gaan praten ik wou gelijk gaan slaan, zo was ik. Nou toen werden we uit elkaar gehaald, toen moest ik op de gang zitten en zij zat in de klas. Toen hebben we een gesprek gehad en eh... na die gesprek ja, gingen we wel nog een keer. Werd gelijk de volgende dag gezet. Van ga het nu uitpraten of jullie komen deze school allebij niet meer in. En zij keek al van eh... ik ga nooit meer, ik ga nooit met haar iets uitpraten want ze gaf zo'n blik zeg maar. En eh, dat maakte me boos, want ik weet het gewoon, er zit bij jou een fout in. Dat moet jij dus goed maken. Ik vind als jij een fout hebt dan moet je het ook durven uit te roepen van ja sorry R2 ik zat fout. Ik vind het helemaal niet erg, dan zou ik het helemaal niet erg vinden. Maar als je zo'n indruk geeft van ik heb schijt. Dan denk ik, ja ik heb ook schijt. Maar zo'n indruk ga ze dus. Door te kijken van eh... ze kijkt op een bepaalde manier echt vies en eh... Wanneer er wat eh, ja schijt, wanneer er wat gebeurt ofzo de juffrouw zegt van waarom heb je dat over R2 gezegd? Ja ik heb schijt. Zo. Dat gewoon zeggen, als je zo praat dan... ze legt niet uit als ze fout zat. En ik doe dat dus wel. Als ik weet ik zit fout, dan zeg ik gewoon dat ik fout zit. En dan kan ik mijn excuus ook gewoon aanbieden als ik weet dat ik fout zit. Maar zodra ik weet dat jij fout bent en je doet er niets aan. Dan kan ik er niets aan doen behalve een ding en dat is gewoon slaan en schoppen.

k. Ja dan heb je het gevoel dat je van je af moet bijten.

R2. Ja want anders gaan ze wel door. Maar hier is het anders... Hier is het gewoon, als je een ruzie hebt gewoon dan... ja... over een paar minuutje, een half uurtje komen ze terug ey sorry R2. Zo zijn ze, maar daar was het echt niet zo. Kwamen ze echt niet zo... gingen ze nog over je lachen haha, ik heb haar uitgescholden maar ze doet me niets. Snap je? Zo waren ze, maar hier is het heel anders komen ze netjes naar je toe. Praten ze alles uit met je... Hier echt goed. Als je zou kijken

k. Hoe komt het dan dat het hier anders is dan daar?

R2. Omdat hier mensen zijn volwassener. Ze hebben hun fouten al gemaakt in hun leven. En ze weten precies hoe het gaat. En ik denk daar zitten ze nog eh... ze willen nog bij bepaalde groepjes horen, zo denk ik het. Want zo was ik zelf ook. Gewoon bij bepaalde groepjes, je weet die is stoer, die is een nerdje. Zo was het. En hier is dat niet, hier is het echt niet. Je hebt er geen, geen enkele groep. Zo is het, en daar dus wel.

k. En daardoor, dat mensen daar bij willen horen gaan ze ook eerder anderen beledigen?

R2. Ja dat denk ik, dat als je bij een bepaalde groep wil horen. Van, ja... dan gaan ze je dus beledigen zodat anderen jou gewoon stoer kunnen vinden. Dat ze ja, ze heeft haar uitgescholden, haarr moeten we echt in onze groep hebben. Dat is gewoon iemand die in onze groep past. En ik denk niet dat ze iemand zouden aannemen, die... neergezet wordt en niets durft te zeggen. Zo iemand nemen ze gewoon niet aan...

k. Want zo iemand is gewoon niet cool

R2. Ja precies, zo dachten ze erover

k. Dus je moet wel

R2. Kijk ik, op zich was ik altijd relaxt met iedereen. Ik was altijd relaxt. Maar als je mij moest hebben, was ik wel degene die gewoon erg was. Daarin. Maar nu niet, niet echt. Maar ik heb ook trajecten gezien... Ja... Ik heb ook eh, leren omgaan met gedrag en ehm... ja alles opnieuw een beetje. Van dit en dat, van wat er daarna kan gebeuren als je iemand. Zo iemand beledigd, want diegene gaat voelen. Zodra je iemand beledigd je ziet dan, diegene wordt bang. Hij is niet altijd te trots, hij komt op school. Hij komt echt met een rot gevoel, hij heeft liever gewoon dat hij gewoon... Als je iedere keer wordt gepest of uitgelachen, dan heb je gewoon de indruk van, ik wil hier niet meer op school zitten. En dat heb ik ook gezien. Ik heb echt genoeg video's gezien.

k. Ja? In die eh, cursus

R2. Ja in die traject, zodat je kan zien wat er gebeurt als jij zoiets doet. Dat je dan ook met iemand kan

meevoelen. Kijk, ik heb op zich nooit een grote mond ok. Dus bij mij zo van... Meeste mensen zoeken mij, nu op dit moment niet echt. Ze zochten je gewoon als persoon, je weet toch. Een beetje dit of, kijken hoe zij is. Is zij nou stoer, of zij nou een nerdje is. Kijken hoe zij in totaal gewoon is. Zo doen zij. En zodra ze zien je bent cool, dan hoor je bij hun groep. Ben je niet cool, dan hoor je niet bij hun groep, hoor je bij die nerdjes... En zo proberen ze je dus uit.

k. Zo zit je in dat

R2. Maar, ik heb wel spijt ervan gehad

k. Ja?

R2. Als je zo kijkt had ik liever kunnen weglopen dat ik een nerdje was gebleven dan dat al dat gedoe wat je dan krijgt...

k. En het kwam doordat traject...

R2. Nee dat kwam niet door dat traject, want ik heb ook daarvoor heb ik vastgezet

k. Voor dat eh?

R2. Want zij heeft ook aangifte gedaan van mishandeling. Maar het was dus geen mishandeling, want het was puur gewoon... Het ging gewoon zo. En dan heb ik nog een traject gehad en een taakstraf en dan denk ik zo iemand is dat niet eens waard. Het is het gewoon niet waard. Om zoveel viezigheid achter jouw rug he. En dat je gewoon een baantje zoekt dat echt bij jouw past of gewoon later je hebt ooit een baan gevonden. En je wordt niet aangenomen om zulke fouten... En het blijft...

k. Ja, dat is zonde...

R2. Ja zeker zonde. Als je dan zo kijkt is het zulke dingen niet waard. Had je ook gewoon beter kunnen weglopen dan daar te zitten en dan met die mensen tegen kunnen houden. Wat je echt had kunnen doen. Want al was je een nerdje geroepen, later kun je hun uitlachen. Wanneer jij je diploma, alles op zak hebt. En zij moeten voor jou gaan werken kan je hun uitlachen. Was ik maar een nerd, nu lach ik jou out. Niet jij mij... Ja...

k. Dat is hoe je het nu bekijkt

R2. Ja ik heb mijn school verpest door dat. Want ik had op zich wel een hoger niveau, kader denk ik... en eh, want het is allemaal op basis van mijn gedrag. En niemand wou me in de klas hebben, niemand wilde me op die school hebben. Omdat ze dachten je weet toch, dat meisje is gewoon gek. We willen haar niet. Je kan wel cool zijn op dat moment, maar iedereen houdt op een gegeven moment afstand van je.

k. Dus ze vonden je wel cool, maar wel in de klas...

R2. Nee kijk cool is meer, hoe moet ik je uitleggen... Als je in de klas zit en je hebt een beetje een grote mond, dan ben je cool. Hou je je mond als de juffrouw wat zegt dan ben je niet cool, gaan ze je allemaal uitlachen. Wanneer je op de gang zit dan ben je cool. Wanneer je op de gang zit, wanneer je een grote mond hebt gehad, dan ben je echt cool. Ey R2, je was echt grappig deze les man. Maar degene die daar tussen zitten gewoon relaxt in de les gewoon. En jij zit buiten, met een slechte naam ook nog

k. Dus eigenlijk voor de leerlingen ben je cool, maar tegelijkertijd

R2. Ja je beseft niet op dat moment... dat je je diploma... en je... toekomst aan het verpesten bent. Dat beseft je niet. Je denkt mensen vinden mij cool, het boeit mij niet wat de school vindt. Als de mensen maar om mij heen, denken van zij is cool... En je gaat denken, zo op zo'n moment ga je zo denken. Zo ga je echt denken, zo dacht ik toen. Maarja, waarschijnlijk ga je dan... dat ga je dan... later merken. Als je een beetje een oudere persoon wordt dan ga je denken, ja... Was ik maar naar school geweest, had ik mijn diploma. Had ik helemaal niet op deze school gekomen. Dat ga je dan denken.

k. Ja... Als er dan gebeurde dat je eruit gestuurd werd ofzo... Dacht je dan echt van nou dit is handig want dan ben ik cool, of gebeurde dat gewoon?

R2. Het gebeurde gewoon... ja, het gebeurde gewoon, en ik denk ook dat je het een beetje cool gaan vinden. Dat mensen gewoon, anderen in de klas jouw gewoon. Ja zij is echt de bom weetje, ze heeft de juffrouw net uitgescholden, ze heeft een kind een paar meppen gegeven. Zij is nu echt cool, zo denken zij dan.

k. Maar dat is niet dat je daar echt over na denkt dan?

R2. Nee je denkt er niet over na, je, je gaat met een blij gevoel naar huis, je weet toch. Ik heb net een leraar uitgescholden, pak slaag aan een eh, leerling gegeven. Ik ben cool. Precies zo, zo ga je naar huis. Je gaat niet nadenken van eh, hoe heeft dat kind zich gevoeld. Ga je niet doen, ga je echt niet doen. Of eh, ja... ik verneuk eigenlijk mijn toekomst, dat ga je niet doen. Zodra je een grote fout hebt gemaakt en je zit vast, ga je dat pas bedenken. Dan pas ga je beseffen wat je allemaal hebt gedaan. En je kan er of te vroeg of te laat achter komen. Ik ken ook mensen die er echt pas later achter zijn gekomen. Het is niet cool, het is echt niet cool. Je hoeft niet bij een bepaalde groep te horen... om jezelf te verpesten. Want je bent jezelf aan het verpesten echt officieel. Je hebt een grote mond tegen de leraar, je sloopt iedereen die je om je heen tegenkomt nerdjes. Dat is echt niet cool. Maar zo denken zij.

k. Waren er meer mensen die zo deden?

R2. Waren op zich wel, waren echt veel mensen die zo deden. Waren echt veel, veel. Maar... dan ben je bij een bepaalde groep... en je zag ook dat dat gebeurde he. Want je zag ook dat die mensen, die zogenaamd cool zijn. Als iemand dan zoiets doet, komen ze gelijk naar je toe, hey jij man waarom heb je dat? Ey man box ouwe, je bent cool man, kom, kom, kom we gaan chillen. Precies zo zijn ze. Nerdje hier heb pak slaag gekregen moet je eigenlijk zeggen kom, ey yo mattie faya man wat er is gebeurd, kom maar hier. Gaan ze niet doen, gaan alleen maar naar diegene die een pak slaag heeft verkocht.

k. Hmm die komen ook bij elkaar

R2. Ja die komen dus, en waarschijnlijk worden het steeds grotere groepen. En... dus juist geen goeie groep, dat denk ik... Want zo'n groep verpest jou gewoon. Zodra je eenmaal in zo'n groep gaat zitten, en je zit dus bij hun in de klas. Moet je dus ook gewoon cool... je hebt het beeld dat mensen jou cool vinden, maar je moet ook cool blijven. Je moet ook een grote mond hebben.

k. Dat gaat automatisch?

R2. Ja dat gaat, op zich gaat het automatisch en dan krijg je dus zoiets van eh... Krijg je dat weer aggressie problemen

k. En nu?

R2. Nu? Ik behandel men echt anders nu. Ik vind nu, je kan alles over mij zeggen, maar als je me aanraakt sla ik wel terug. Het boeit mij niet wat je zegt, ik ga mijn toekomst niet verpesten. Ik heb al een fout gemaakt. Die wil ik niet opnieuw maken, als een of ander meisje het in haar hoofd haalt om mij uit te schelden, dan boeit mij echt niet. Zo denk ik er nu over. Maar echt het, het gebeurt hier ook niet, het gebeurt hier echt niet. En als het zou gebeuren, dan zouden ze het niet voor de groep zeggen. Ze zouden gewoon rustig gewoon blijven kalm, ey R2 ey eh... (onverstaanbaar) dit dat, ze praten gewoon rustig met je. Dan kun je nog gewoon een beetje bespreken maar... voor een groep is fucked up, is echt vies gewoon. Iedereen lacht je uit om je heen. Het is gewoon en, ik denk dat je dan ook beïnvloedt wordt, dat je dan gaat vechten. Omdat er een groep bij zit denk je van, als ik niet terug zeg gaan ze me uitlachen.

k. Ja, en dat is hoe het werkt?

R2. Ja maar nu nog steeds nee, ik heb er nu geen last van. Na die eh... traject, agressie. Ben ik begonnen, heb ik er echt geen last van gehad, niet.

k. Heb jij, je zei wel, dat je wel nog steeds...

R2. Jawel, je hebt wel af en toe de neiging, maar... Komt wel, het gaat wel snel weg. Dan begint wel, echt kijk blijft het jeukt gewoon. Het jeukt gewoon in je hoofd van, nu moet ik slaan, nu moet ik dat doen, nu moet ik dit doen. Dat gaat op een gegeven moment hier, jeuken.

k. Waardoor denk je dat het komt?

R2. Ik denk door het begin, dan komt het meestal. Ik denk dat je in het begin... heb je zo'n eh... heb je zo'n begin dus, van eh dit dit dat zal er ongeveer gaan gebeuren. Ik denk dat je daardoor nog gevoelens hebt ofzo. Omdat je het in je verleden, heb je dat al meegemaakt, dan komt het alsnog naar boven. Je kan echt alles doen, maar het komt toch naar boven. Het zal een beetje, een beetje naar boven komen. Maar niet helemaal.

k. Alleen nu weet je als dat dan naar boven komt...

R2. Ja, wat je eraan moet doen, of wat je er tegen moet doen. Dat je niet, als jij wegloopt dat je een nerdje bent. Dat ben je echt niet, dan ben je degene die slim is. En de dombo blijft dan achter roepen... En die verpest waarschijnlijk zijn... zijn leven dan, laat ik het zo zeggen...

k. Ja... Ehm... heb je verder nog, ik denk dat we wel ongeveer klaar zijn.

Interview R3 (jongen)

k. wil je nog even voor de record zeggen wie je bent? En hoe oud je bent?

R3. R3.. haha... Ik ben 18 jaar zit op de Amsterdamse school. Ja, ik eh, hobby's wat? O.k. ik hou van voetballen, chillen, school vind ik ook best wel leuk. Nee, ja, ik weet niet. Vraag maar raak zou ik zeggen.

k. eh ik eh, nou vertel eerst eens iets over jezelf, over je leven hoe ben je opgegroeid.

R3. ik ben opgegroeid met mijn vader en moeder. Zus. Neven. Broers. Zusjes. Eh. Ja. Het was altijd wel gezellig. Dus. Ikke eh had een goeie band met mijn neef. Die zag ik ook als een broer. Eigenlijk als een broer meer. En mijn broer niet als mijn broer. Die zag ik nooit bijna. Ja. Ehm.

k. hoe was dat?

R3. wat? Dat ik mijn broer niet zag?

k. ja.

R3. Relaxed. Ja. Nee ik was ja. Daarom zeg ik ja mijn neef was mijn broer, je weet toch. Hij was de vervanger het was niet echt moeilijk. Maar het was eh.. Je weet toch. Wel mad als andere mensen, als vrienden over mijn broer hoor praten. Dat ik zelf niet met hem was. Het is wel anders.

k. hoe is dat anders dan?

R3. Gewoon hun kunnen verhalen vertellen over wat ze met hem hebben meegemaakt. Maar ik niet. Begrijp je.

k. ja. En dat vind je vervelend?

R3. ja goed. Eerst wel, maar ja je begint er aan te wennen.

k. huh.

R3. dus.

k. hoe oud is je broer?

R3. 23.

k. o.k. best wel wat ouder.

R3. maar ik ga. Ja, maar als ik met hem bel of zo kan ik wel gewoon praten en in principe wel gewoon chillen. Maar we zien elkaar gewoon niet zo vaak.

k. hm. En je neef? Die woonde in de buurt of zo?

R3. Nee. Die kwam wel vaak langs. Toen ik ouder werd ben ik vaker daar gegaan. En we hebben ook veel dingen meegemaakt. Je weet. Dus.

k. zodoende.

R3. zodoende.

k. o.k. enne wat waren voor jouw belangrijke momenten in je leven? Momenten dat je denkt van ja. Dat zal me altijd eh bijblijven of vormen.

R3. o. dan moet ik effe denken hoor.

.....

.....

Toen ik slaagde van mijn school

k. ja?

R3. ja vorig jaar.

k. hoe was dat?

R3. Dat was ook wel leuk, ten minste iets. Je weet toch. Mijn ouders zijn blij, gelukkig. Effe kijken. Ik weet niet eigenlijk. Heb niet echt iets van dat ik zeg ja hehe.. dat je daar echt gelukkig van wordt. Ik heb wel. Heel veel eigenlijk. Maar ja, je weet niet. Je weet toch. Ik kan het nu niet precies noemen.

k. ja maar misschien niet alleen gelukkige, wat gelukkiger maakt. Maar ook gewoon wat belangrijk was?

R3. ...

Mijn vader die er wel altijd gewoon voor me was. Mijn moeder ook, daar niet van. Maar mijn vader.. hij ging me brengen naar voetbal. Halen van trainen, brengen naar trainen. Ja, toen was het vervelend zeg maar. Je weet toch. Hoe ik er nu over nadenk en ik ben gestopt met voetbal. Ja, dan denk ik wel soms van .. ik ging juist ruzie met hem maken. Nee ik wil niet dat je me brengt. Je hoeft me niet te brengen, je weet toch.

k. mm

R3. zoiets. Ik weet niet eigenlijk.

..

k. Waar ergens ben je opgegroeid?

R3. waar? thuis gewoon.

k. ja, waar in welke buurt?

R3. Sloten. Bijlmer, tijdje ook in Oost.

k. en veel verhuisd?

R3. niet echt verhuisd. Maar ik had periodes dat ik dan wel mijn neef een tijdje zag. En gewoon bij mijn ouders. En gewoon mijn eigen huis.

k. ja, je woont nu op jezelf.

R3. half. Nu alweer niet echt. Ik ben nu weer meer thuis. Maar ik heb ook een kamer. Met een kamergenoot. Een rapper.

k. ja.

R3. ja.

k. een goeie?

R3. best wel. Stillo. Nederlands. Moet je maar op you tube kijken (illo?) records.

Haha.

k. is cool.

Ehm, maar eh hoezo, hoe zat dat dan? Dat je steeds op andere plekken ging wonen?

R3. ikzelf. Want gewoon. Je weet toch. Ik zeg van, ik ga een tijdje naar mijn neef. En dan daar slapen. En uit eindelijk oude kleren aan. Ik was er gewoon vaak. Elke dag. Ja. Chillen. Chickies. He. Gewoon chillen daaro.

k. ook chickies.

R3. ook tuurlijk. Geld. Je weet toch.

k. nee?

R3. ehe. Af en toe.

k. hoe dan?

R3. chickies?

k. eh ja chickies en geld zei je? Geloof ik.

R3. Je weet toch. Werken. Je moet werken voor je geld. Huh, dus.
Af en toe had ik een bijbaantje. En dan kan je weer chickies aantrekken wanneer het, het einde van de maand is. Toch? Chickies houden van geld. Of niet?

k. is dat zo?

R3. en wij houden van chickies of niet? Ikke!

k. (lacht)

R3. .. afleggen he. Eerst werken, dan chillen. Dan .. (lacht)

k. o.k. enne hoe ben je hier terecht gekomen?

R3. hier op deze school?

k. ja

R3. nou eh ik was zeg maar vorig jaar geslaagd voor mijn diploma en toen ik dat had dacht ik allemaal van eh je weet toch, zit wel goed. Zit wel snor. Dus toen. Ik ging wel verder met school. En mijn vader en moeder. Ik moest sowieso verder met school. Maar ja ik ging veel spijbelen en zo. En in de klas was ik ook druk. Veel problemen. Toen werd de klas gesplitst gingen we uit elkaar. Een paar naar deze school. En andere naar de Jan van Galen.

k. o.k.

R3. dus zodoende. Zo ben ik hier terecht gekomen.

k. Wat voor eh, wat voor problemen waren er in de klas dan?

R3. gewoon druk. Ruzies. Ruzie met de meester. Met de juffrouw van wie je les krijgt.

k. en waarom? Waarom gebeurde dat dan?

R3. omdat ik druk was. Ik heb ADHD.

k. ADHD?

R3. ja, dus dat speelde ook. Maar ja. Ik kan niet alles daar op schuiven weetje

k. hmm

R3. het ligt ook aan mezelf. Ik had die motivatie niet meer. Dus. Ik liet me afleiden. Veel risico factoren kwamen er toen bij kijken ook.

k. wat voor factoren?

R3. gewoon vrienden. Jointjes. De straat. Zulke dingen.

k. en waarom was je veel op straat?

R3. ik was veel op straat ja.

k. en dan?

R3. en dan ja. En dan. .. veel op straat. Niet dat je op straat slaapt, maar je bent gewoon veel op straat. Gewoon hangen, jointjes roken de hele dag. Meisjes versieren. Je gaat niet naar je werk. Je gaat niet naar je stage. Zulke dingen. Dus.

k. zo ging het eh...

R3. een tijdje ging het door.
En als ik niet oppas kan het nog steeds zo gaan.

k. ja?

R3. maar het is dat ik mezelf gewoon sterk hou.
Van eh school en je moet veranderen. Geen grappige sfeer in de klas. Je weet toch, zulke dingen. Het kan zo gebeurd zijn. Dan kom je ver. Dan weet je gewoon. Dat moet je gemaakt hebben.

k. nou? Heb je daar ervaring mee?

R3. nee, niet dat ik alles heb mee gemaakt. Maar tot nu toe wat ik heb meegemaakt heb ik gezien van het beste is gewoon bij je vader en moeder thuis. Ja, alleen op mijn leeftijd. Echt zo in de pubertijd dan wil je dat niet. Niemand wilt bij zijn ouders thuis zitten. Niemand wilt bij zijn familie. Troubles. Zulke dingetjes.

k. hoe kom je tot die conclusie dan? Dat je het beste bij je ouders thuis kunt zijn.

R3. gewoon door de ervaringen. Door wat ik heb meegemaakt.

k. welke ervaringen?

R3. het is wel leuk om elke keer met je vrienden te chillen. Om zeg maar een eigen huis te hebben. Maarja wanneer je niet werkt dan heb je ook geen eten. En als jij alleen maar chilt de hele dag dan kan je ook niet werken. Dan kan je ook niet eten. En wanneer je chilt op straat en op een bepaalde tijd ga je naar huis, weet je dat je vader en moeder voor je hebben gekookt. Dan ga je lekker eten, naar boven, stiekem een jointje roken uit je raam. Want je bent thuis. Je weet toch. Je warmte heb je sowieso. Dat is het belangrijkste voor mij.

k. mm

R3. iedereen is anders.

k. en daarom kies je ervoor om nu weer ..

R3. gewoon thuis is het beste.

k. ja

R3. tuurlijk. Moederdag toch gisteren. Leuk toch. Je moet je moeder een beetje verwennen.

k. wat heb je gedaan voor je moeder?

R3. ik heb haar meegenomen. Twee dagen geleden. Naar Osdorp. Tuincentrum Osdorp. Dingetjes gekocht. Ik denk dat ze dat wou zo. Je weet toch. Ze wou het niet eens van me aannemen. Ze zegt dat moet je niet eens doen. Maar ik heb haar wel laten zien. Ik heb er voor gewerkt. Dus het is niet zwart geld of zo weet je.

k. mmm

R3. of en het (vele?) of (eerlijke?) geld wat ik aan mijn moeder gaf is geen verspilling. Uitgeven aan een goed doel gewoon. Je weet een jointje of vriendinnen of een coffeeshop, drinken kopen voor iedereen je weet toch.

..

..

k. maar eh.. zwart geld. Had je dat wel vaker verdiend?

R3. nee, daar niet van. Maar ik ken wel jongens die dat doen. Je weet toch. Gewoon zwart geld. Zwart geld maken. En dan leuke dingen voor je moeder kopen. Ik vind dat je dat niet kan doen weet je.

k. hoe verdienen zij hun geld dan?

R3. weet ik niet. Maar ze hebben wel geld. Dat weet ik. Dat is zwart geld.

k. ja. Maar je hebt geen idee.

R3. nee. Niet dat ik weet. Misschien had ik wel een idee. Maar ja. Ik bemoei me niet met dat. Dan ga ik het zelf ook willen doen als ik zie dat het makkelijk gaat. Of dat het makkelijk is of zo. De verleiding is groot met zulke dingen.

k. waren dat vrienden van je of..

R3. vrienden is een groot woord inderdaad. Vrienden. Ja gewoon kennissen. Ik ken ze. Ik zie ze. Lachen, praten. Jij doet jouw ding ik doe mijn ding.

Jij gaat jouw weg. Uiteindelijk heb ik mijn geld op een eerlijke manier. ..

Of je bent binnen. Zo zie ik het. Het leven, of je bent binnen. Of je gaat naar binnen.

k. ja ja.

R3. je begrijpt me?

k. ik denk het wel.

R3. en ik probeer het echt. Echt waar. Ik probeer het te voorkomen om naar binnen te gaan. Echt. Kijk tuurlijk ben ik wel één of twee keer opgepakt.

k. ja?

R3. ja, maar ja.. ik vind zelfs dan weer. Dat hoort. Ik vind dat hoort erbij. Hoort bij mij. Hoe ik zeg maar. Ik vind het past er wel bij. Ik vind van deze periode heb ik een hele strafblad achter mijn rug. Maar het is gewoon goed afgelopen. Ik had het moeten mee maken, van wakker worden. Anders zou ik of binnen 'binnen' of ik ga naar binnen worden.

k. mm. Maar waarvoor werd je opgepakt dan?

R3. gewoon kleine dingetjes. Kleine dingetjes. Snel weer buiten.

k. ja maar vertel eens wat? Wat voor ding was dat dan?

R3. het was niets bijzonders om hierover te gaan praten.

k. nee?

R3. nee, nee. Dat was gewoon bij het politiebureau. Gewoon zo'n verhoor kamertje. Werd ik verhoord, dat soort dingetjes.

k. (lacht)

lijkt dit op een op het politiebureau?

R3. ja, zo'n kleine ruimte.

k. ja?

R3. een man die zo tegenover mij zit.

k. ik hoop niet dat je mij met een agent vergelijkt. Want dat is wel het laatste waar ik op wil lijken.

R3. misschien weet je. Je weet het niet. Misschien ben je toch stiekem een ambtenaar in functie.

k. haha. Nee ja, je hebt net getekend dat je weet dat ik echt niks, eh sowieso niks mag verder vertellen. Maar als je, je er niet over wilt vertellen. Hoef je dat..

R3. alleen als het bij u blijft

k. ja het blijft bij mij en als ik het wil gebruiken dan, zoals ik zeg, moet ik het

R3. ook niet aan leraren

k. ook niet aan leraren. Nee dat is waarom ik zo'n dingetjes door je laat eh lezen, zodat je dat weet. Maar nog steeds, als je, je er ongemakkelijk bij voelt, dan hoef je het niet te doen weetje. Ik wil je niet

R3. dwingen.

k. dwingen of zo.

R3. nee, maar eh eh , ik heb gezien van eh .. hoe je het vraagt kan ik het je eigenlijk inderdaad wel vertellen. Het is verleden tijd maar zelf ik ben niet een jongen van ik zit in de groep en wanneer ik jongens hoor praten over hun ding wat ze hebben meegemaakt dat ik ook weer ga praten van ja want dat eh wat wat, je weet toch. Dat hoeft niet. Heb ik meegemaakt. Je weet toch.

k. je hoeft er niet stoer mee te doen.

R3. nee hoeft niet. het is nergens voor nodig. Het is eigenlijk alleen maar dom, want je mist tijd. Het is alleen maar tijd. En als je een echte hustler bent zit je niet binnen. Want als je binnen zit mis je alleen maar geld eigenlijk. De dagen dat jij binnen zit kan jij geen geld maken. Begrijp je. Dat is dom. Dus nooit praten van fuck dit. Want je hebt ook meisjes die praten stoer over een andere jongen. Die jongen die veel verstand heeft en toekomst plannen heeft. En daar probeer ik naartoe te werken nu. Dus misschien, het is niet te laat. Het is nooit te laat. Maar ik had wel eerder wakker mogen worden.

k. mm

R3. na je weet toch gewoon zo. Ja.

k. maar nu ben je in ieder geval niet meer zo.

R3. nee, ik kan weer zo zijn. Gewoon wanneer het moet, laat ik het zo zeggen.

k. ja?

R3. ja toch. Wanneer het moet kan ik zo zijn. Maar ik ga niet zo maar over me heen lopen, je weet toch. Van eh o deze jongen is weer een schooljongetje geworden of zo. We gaan hem even aanpakken. Dat gaat nog steeds niet kunnen. Natuurlijk niet. Wanneer ze dirty komen zijn, wil ik dirty komen. Maar ik heb nu mijn serieuze dingen gezien. En die andere dingen dat kan nog. Je weet toch. Het kan nog gewoon. Gewoon eerst papieren op zak. En dan kijken wat er gebeurt.

k. mm maar eh, heb je.. het is nog steeds niet duidelijk voor me wat hebt gedaan.

R3. wat wil je weten?

k. na ja wat ik wil weten is hoe ga je met conflicten om? Heb je een keer een conflict meegemaakt. Ik kan me voorstellen dat daar politie bij komt kijken.

R3. o zo bedoel je. Nee het waren niet conflictjes gewoon van een ruzie of zo. Ja merendeels gewoon andere dingen weetje. Gewoon van eh. Ik kan het je vertellen, maar dan wil ik wel dat die telefoon uit is weet je.

TELEFOON GAAT UIT

k. mm, maar heb je wel eens een conflict of iets meegemaakt?

R3. een ruzie?

k. een ruzie. Ja.

R3. jawel. Op feestjes vaak. Of voor uitgaan, dat je een beetje dronken bent of zo. Enne. Ja dat is in die tijd allemaal geweest weetje. Dat ik gewoon daar en dan ja. Dus. Dan was het gewoon ja, dan had ik veel gedronken in die periode. En dan sta je met je vrienden, gewoon, je weet toch. En andere jongens, omdat ze er niet tegen kunnen. Hatén gewoon. Van dat jij gewoon zo gewoon [pap] [pap] Young boy. Ik ben klein ik ben al niet zo breed. Je weet toch. Ja, ik weet niet hoe ik het kan noemen. Draaien, je weet toch. Ze zien jou toch. Ze zien jou. Als kleine jongen zien ze jou. Gewoon je hebt geld en je kan je ding doen. Gewoon wat je wilt eigenlijk. Je weet toch.

k. mm

R3. en daarom krijg je veel ruzie op de straat. Je hebt veel jongens met dreads, die donker zijn, je weet toch. En die kijken dan vies naar je wanneer je op straat loopt. En daar heb ik veel conflicten van gehad van he wat kijken ze? Of wat kijk je naar mijn wijfje bijvoorbeeld. Zoiets doms. Gewoon domme dingen eigenlijk. Als je wilt kijken dan kijk je. Maar vroeger ging dat kijken niet over. Ging je niet wegstijven. Of je kijkt gewoon en je gaat er op af lopen. Zulke shit. Het is eigenlijk heel dom. Want je hebt dingen op zak. En als je gepakt wordt door de politie. Dan ben je heel dom. Op heterdaad nog wel. Haha..

k. niet slim.

Maar eh kan je één specifieke heb je één specifieke situatie die waarbij enigszins uit de hand liep of wat dan ook. Die je kan beschrijven?

R3. ik weet nog wel een keer, dat was met dames, was ik ook met grote jongens aan het chillen toen stonden we zeg maar op een pleintje. Ben je een beetje bekend in Amsterdam?

k. niet heel erg, alleen het station en een beetje daar die parkeerplaatsen en

R3. (.. tillen?) ken je dat? Dat is bij het station in de buurt, ken je dat?

k. als je zeg maar het station uitloopt en dan niet de kant van de arena maar dan rechts?

R3. ja. Rechts ga je.

Daar ja. Je hebt zeg maar ook bedrijven aan die kant.

k. ja.

R3. daar stonden wij een keertje met z'n allen, zo al die jongens. En ik stond met één van die jongens die een beetje groot is. En ik praat met hem, ik praat. Maar hij kent ook mijn ooms en mijn neven en zo. Dus hij heeft wel respect gewoon, je weet toch. En hij ziet mij ook gewoon als een broertje gewoon. Dus er kwam, er kwam eerst een zwarte BMW aanrijden. Hij zegt: R3 ga weg. Maar, ik, ik ben een jongen ik wil stoer doen. Ik wil erbij, ik weet toen, in die tijd. Ik was heel ander persoon dan nu in ieder geval. Dus ik wou, nee, als die echte ruzie komt dan ben ik weg. Komt nog een auto, zelfde auto een donkere BMW. Die komt ook aanrijden. Dus hij: R3 ga weg. Ik zo nee. Één donkere man die stapt zo uit. Van die voorste auto. R3 ga weg. Iedereen kijkt, ik kijk ook. Ik zeg nee. Hij trekt één ding. Hij schiet gewoon BAM in de lucht. Iedereen begint te rennen. Iedereen dus ik ook. Op een gegeven moment. Dit vergeet ik nooit meer. Ik had moeten luisteren. Want je weet nooit. Misschien had ie gewoon zo geschoten. Probleem. Gek. Nooit meer.

k. maar weetje waardoor dat kwam? Of was het iets dat eh met business had te maken of eh..

R3. ik weet niet. Ik hoorde later van dit dat. En dan vraag je van wat was dit nou. En dan krijg je van ja ik zei je moet weggaan. Dit dat. Dan vraag je van ja, maar wat was er gebeurd? Dat gaan ze niet zeggen. Dan krijg je met hem ook weer een beetje ruzie. Woorden wisseling. Maar ja. Ik ben blij dat ik nu hier zit.

k. ja dat kan je wel zeggen ja. Zo'n gevaarlijke omgeving.
Gevaarlijke wereld.

R3. Ik heb nooit echt zeg maar, want jij zoekt volgens mij. Vroeg of ik gevochten had?

k. nou niet perse gevochten maar gewoon waarin jij met iemand anders. Wat je zegt het kan ook dat jij. Iets zijn op straat, waarin jij iets doet. Waarin iemand anders iets doet. Eh, waarin je gewoon een ruzie hebt. Weetje.

R3. ik had wel die. Van bijvoorbeeld ik ben op centraal een keertje gewoon in Den Haag. Bij spoor 15, er achteraan lopen, beneden. Tegen over Albert Heijn. En daar zijn ook soms negers weet je. Of eh donkere jongens.

k. eh..

R3. en dan loop ik van die trap. En dan kijken ze al helemaal van eh je weet toch zo.. en dan kijk ik. Maar dan hou ik één iemand zo in het oog. En dan loop ik gewoon die trap af. Ga ik naar hem toe en dan zeg ik wat is er. Jee weet toch. En dan zeg ik. Wat kijk je zo. En dan zegt hij van ja. Je kijkt altijd stoer. Ik zie je vaker. Je moet niet zo naar mij kijken. Ik zeg mattie ik kijk zo naar wie ik wil. Je weet toch. Zo is mijn uitdrukking. Jij kijkt ook. Kom mij niet zeggen dat ik mijn 'kijk' moet veranderen voor jou. En dan gaan ze bemoeien en je weet toch. Een beetje duwen, duwen, hangen, trekken. Maar uiteindelijk ook niks hoor. Dat zeg ik je.

k. ja

R3. het is meer bla bla praatjes. Dan dat er gehandeld wordt. Maar zodra er gehandeld moet worden, rennen ze als ratten weg. Of er gebeurd iets wat fout kan aflopen. Maar we duwen dan eerst. Jou terugpakken en dan moet ik jou weer terugpakken. Het is gewoon proberen te vermijden weetje.

k. ja. Maar waar komt dat kijken vandaan dan?

R3. ja dat is iets wat je, hoe meer je op de straat met mensen omgaat. Zie je ook van hee, je weet toch, die kijkt. Je kijkt gewoon als een bangerik en dan wil ik niet van .. als ik zie dat die gene zo naar mij kijkt van ik moet voor hem draaien. Je weet toch. Maar die tijden dat ik daar mee bezig was. . Toen dacht ik van nee. Ik moet hogerop zijn. Jij moet je hoofd draaien. Niet ik. Gewoon zulke dingen. Dat komt meer van de straatcultuur he. Zo he. Van lang kijken op straat of zo .
Heb je dat nooit?

K. (snuift).

R3. dat je naar iemand kijkt. Dat ie je gewoon aankijkt van ..

k. lacht.

Ik ben eh. Als ik dat heb. Ik kijk gewoon weer weg. Ik ben gewoon een bangerik.

R3. ja. Tuurlijk. Gelijk heb je. Want je weet tegenwoordig. Je weet nooit wat die gene op zaak heeft jongen. Straks zegt ie tegen jou. Wat kijk je? Ik steek je lek. Je weet die mensen die gaan. Die zijn echt gek jongen. Geloof mij. Ik ken jongens, laatst he. Gister, toevallig. Ajax speelde toch.

k. ja

R3. ik ben in de je weet. ...

k. je mag jij zeggen hoor trouwens.

R3. wat jij wilt. Gister toen we toevallig in de coffeshop stonden. Ik dacht toevallig ik ga gewoon alleen. Ik ga rustig naar de shoppa. Het was Moederdag, je weet toch. Ik was eerst met mijn moeder. Je weet toch. Was ik naar de shoppa gegaan. En ik ging chille Ajax kijken. Ik zit zo. Dus ik zie al drie mannen

komen binnen. Maar ik zag ze zo praten. Eentje gaat naar de toilet. Eentje gaat naar de rookruimte. En eentje gaat zogenaamd drinken bestellen. Volgens mij ging ie in de toilet onderzoek doen. In de rookruimte ging ie. Zo kijken. Dus nu ze blijven binnen misschien tien minuten. Ze gaan weer weg. Iedereen ging er een beetje over praten zo. O.k. nu zo'n nigger komt zo binnen. Hij komt daar vaker. Hij gaat ook in de rookruimte. Met zijn rug naar de deur zo. Hij gaat zogenaamd voetbal kijken. Dus hij gaat gewoon voetbal blijven kijken, ze groeten hem, ze kennen hem. Ze kijken, drie, vier politie wagens komen. Ze gaan allemaal naar binnen. Dus hoe hun naar binnen gaan. Niet gelijk naar rechts. Want je hebt rechts een deur naar de rookruimte. Ze gaan allemaal naar binnen. Drie undercover agenten die binnen komen die gaan in de rookruimte. Ze pakken hem, ze houden hem aan. Struggelen. ZE halen zo een mes. Zo een mes he uit zijn zak en hebben hem aangehouden. Daarna moest de shop dicht. Drie uurtjes moest de shop dicht. Iedereen weg. Iedereen respect. Ze hebben gewoon iedereen die ze vroegen, netjes laten gaan. Iedereen pakte zn spullen en ging gewoon heel rustig weg. Want die jongen is ook een bekende van daar. Faya. En hij heeft eerst al een waarschuwing gekregen. Zoiets was al gebeurd met een pistool. Ze hadden een pistool bij hem gevonden. Waar hij vaker kwam. Ze zien het door de vingers en nu dit. Hij mag volgens mij nooit meer daar komen. Heel faya was dat gister.

k. maar dan moeten ze die ehm man al langer volgen of wat dan ook?

R3. ik weet het niet.

k. dat ze dat weten.

R3. ja ja ja. Tuurlijk. Tuurlijk. Ze hebben hem sowieso in de gaten gehouden dat moet wel. Afgetapt. Mensen in de loer gezet. Moet wel anders kunnen ze hem zomaar niet zo pakken.

k. ja

R3. daarom zeg ik ook telefoontjes, het is zo gevaarlijk. Telefoons. Internetten bellen en zo. Heel gevaarlijk tegenwoordig. Maar ja zodra je weet van je doet niks meer. Of je doet niks. Dan hoeft je niet bang te zijn. Dan kun je vrij praten. Voor wat? Als je politie ziet. Sommige jongens schrikken gewoon. Ik denk bij mezelf. Je hebt niks. Kan je net zo goed groeten, je weet toch. Ze doen ook maar hun werk, maar je hebt wel sommige klootzakken erbij.

k. zelfs ik eh. Weet je ik heb niet zoveel te vrezen voor politie. Maar alsnog als ik een auto zie dan denk ik kut weet je.

R3. ja maar sommige..

k. ik heb geen licht of zo. Dan is het zo iets weetje.

R3. ja, maar weetje wat ik met een Antiliaanse mattie, vriend van me had. Waren bij de Wallen in de buurt he, wij stonden zo met zijn tweeën. Komen er twee agenten aanlopen met (.,?) stappen zo op de jongen. Dus hij duwt hem zo van ja je weet toch die andere gaat er direct in. Gaat ie van .. die jongen die doet zo. Die mattie van mij. Hij zegt ik heb geen ID. Ik trek gewoon mijn ID. Maar je weet. Niks open staan, wel bekend. Ondertussen was die jongen gewoon wel van. Hij zegt van jij hebt geen ID. dan nemen we jou mee. Maar ik weet dat hij ID mee heeft. Hij wilt gaan weglopen en ze pakken hem zo. Hij probeert een beetje te verweren. Hij zegt, gast ik heb hier mijn ID. Hij zegt dat zijn geen leuke grapjes jongen. Dat doe je maar bij je moeder. Gewoon zo. Bam. Hij kwam met die ID. Hij geeft het aan die agent. Dit dat. Je weet toch. Zo'n Antiliaanse achternaam. Weetje wat ie zegt? Het is zo'n kanker Antiliaan.

k. die agent?

R3. ja. Ik zweer het. Ik stond er naast. Kanker moer. Ze hebben hem daarna meegenomen naar eh het politiebureau. Ik zweer het. Twee uurtjes. Daarna had ik hem aan de telefoon. Had ik met hem afgesproken bij de Dam. Zomaar gewoon zomaar. Omdat wij daar stonden. Zomaar ik zeg je. .. kankerlijer.

k. ja je kan ze gewoon aanklagen voor zoiets man.

R3. ik kwee niet. Dan wordt het zijn woord tegen de jouwe. Begrijp je.

k. ja

R3. daar heb je eigenlijk ook in feite niks aan.

k. kost meer moeite dan eh..

R3. dat bedoel ik. Advocaat inschakelen. Rechtbank. Dan denk je laat maar gaan.

..

k. ja hoe gaat dat nu? Ik bedoel eh.. je zit hier nu, sinds september op school neem ik aan?

R3. zoiets. Ja.

k. enne, zit je nog in die wereld? Heb je nog...

R3. ik heb sowieso nog, niet contact, maar sowieso zie ik die jongens af en toe nog in de stad. Gewoon. Of als ik in de buurt ben. Maar ja groeten. Ik kan af en toe natuurlijk een jointje met ze draaien. Je weet toch. Zelf weet ik van als ik toch nog een buitje wil maken. Kan ik nog geld maken. Maar het hoeft niet. Ik wacht wel gewoon, einde van de maand. Dan weet ik er kan niks gebeuren.

k. mmm

R3. ook geen vervolging. Of dat ik uit mijn huis wordt gehaald. Dat wil je allemaal niet. Geloof mij. Dat wil je niet. Je schrikt toch wakker hoor als iemand naast je bed staat. Verhoor. Je denkt waaat.

k. ja.

Stilte.

k. nou ik denk eh, ik denk dat ik wel genoeg weet.

R3. haha..

k. je hebt een paar goede verhalen verteld. Eh heb je nog iets?

Einde

Interview R4 (meisje)

k. R4, kan je eerst gewoon even kort vertellen wie je bent.

R4. Nou ik ben R4 ik ben 18 jaar, ik woon in Amsterdam. En ik doe de opleiding zorg en welzijn net als [X], zelfde klas. Dus eh, jongerenwerk. Maar het is niet iets wat ik, eh. Ik rond deze opleiding gewoon af en dan ga ik verder met een andere opleiding...

k. En eh, hoe ben je opgegroeid?

R4. Hoe ik opgegroeid ben?

k. Ja, hoe was dat?

R4. Alleen, vader, moeder weetje. Ja ze heeft wel een vriend gehad, maar ze is gewoon alleen. Naja mijn ouders hebben een eigen bedrijf gehad, uiteindelijk zijn we 6 maanden in Spanje geweest. Hebben we daar ook gewoond. Wilde we daar een nieuw leven opbouwen. Uiteindelijk zijn we daar nog naartoe geweest, maar school ging best wel slecht en ik ben best een studeer persoon. Maar studeren ging gewoon slecht, dus toen ben ik weer naar Nederland gekomen. Want dat staat toch wel hoog aangeschreven met opleidingen.

k. Dus je spreekt ook Spaans?

R4. Nee een poquito

k. Ehm, en wat waren nou echt belangrijke momenten in je leven? Ik neem aan dat naar Spanje gaan zoiets is.

R4. Nahh... dat is misschien nog niet eens zo belangrijk. Maar ik denk... misschien wel dat ik mijn vriend leerde kennen en dat ik deze opleiding binnenkort ga afronden en ik heb nu niveau 1 afgerond en dat zijn best wel belangrijke dingen voor mij. Dan kan je weer verder met je leven weetje, kan je weer een beetje omhoog.

k. Wat deed, dat je je vriend leerde kennen, wat deed dat dan?

R4. Een hoop. Ja ik kwam eerst wel in aanraking met politie en ik was een beetje rebels, was een beetje... van het rechte pad. En toen kwam ik hem tegen en toen ging alles weer goed. Tenminste, alles weer goed is misschien een beetje te veel van het goede. Maar ik begon weer een beetje, een doel te hebben zeg maar. En als je een doel hebt begin je toch anders te denken over de wereld, over de maatschappij. Dus dan wil je gewoon lekker gaan studeren, gewoon je leventje opbouwen en dan heb je geen zin meer in dat. Dus dat zijn hele belangrijke momenten. Dan had ik hier nu niet gezeten.

k. Ja? Hoe was dat daarvoor dan?

R4. Naja gewoon, toen ik uit Spanje kwam was er geen school aanwezig. Dus ik zat eigenlijk vanaf... ja in januari 2006 kwam ik terug. En tot september ofzo 2006, had ik eigenlijk geen school gehad. Dus ja... dan is het, ja gewoon eigenlijk niet te doen, ik bedoel wat moet je doen. Al je vrienden zitten op school en jij zit thuis. Je ouders werken. Dus ja je gaat je vervelen, er zijn best wel gasten die zich ook gaan vervelen en die op straat hangen. En dan ga je uiteindelijk mee hangen en dan ga je uiteindelijk een keer ideeën krijgen om je te vermaken. Waardoor je eigenlijk de verkeerde kant op gaat, ja toch een beetje kattenkwaad, gewoon stomme dingen. En tegenwoordig gewoon erg, voor elk wissewasje ben je gewoon de lul.

k. Ja? Hoe ging dat bij jou?

R4. Nou gewoon eh... Ja was bijvoorbeeld de zoon van mijn vriend, ja die is heel erg gepest. En werd hij ook opgewacht op school weet je wel, na school werd hij opgewacht. Nou en dan ben ik op een gegeven moment zat weetje dan heb ik zoiets van blijf van dat kind af. Hij heeft al genoeg problemen, laat hem lekker met rust. Nou ik had een paar keer gewaarschuwd, nou ze gingen er niet mee akkoord en uiteindelijk had ik een zo'n gozer gewoon op zijn scheenbeen een klein schopje gegeven. En uiteindelijk stond er tien man voor de deur, smeris. Weetje, kijk dat soort dingen is gewoon belachelijk. Daarom ben

ik ook zo blij dat ik mijn vriend op een gegeven moment ben leren kennen. Daardoor ben ik dit soort dingen gaan doen weetje mijn niveau 1 halen en ik doe ook niveau 2. Rijbewijs misschien binnenkort.

k. Wat deed hij dan?

R4. Ja ik weet niet gewoon, kijk verliefdheid maakt blind ook wel maar ik weet niet. Het kan ook heel goed doen, gewoon verliefdheid. En misschien omdat ik dan echt weer een doel voor ogen kreeg, met iemand samen wil zijn gewoon een toekomst op wil bouwen. En dat kan niet als je vastzit, of als je boetes elke dag krijgt, of taakstraf elke dag hebt. Dat werkt gewoon niet, dus ja dan ga je gewoon anders nadenken denk ik. Weetje ik in ieder geval

k. Ja.. ja... dus toen kwam je hier

R4. Ja, nahh, ja. Ik wou eerst van toen ik terug kwam zij ik tegen hem dat ik mijn VMBO gewoon weer wou doen. 4E jaar, want 3e jaar had ik gewoon gehaald zeg maar want dat had ik wel, had ik wel gewild. Want als ik mijn theoretisch had gehaald, had ik helemaal niet hier gezeten. Maar dat wouden ze niet en toen ben ik op deze school beland. En nu zit ik hier al 3 jaar.

k. En hoelang moet je nog

R4. Nou twee maanden, nog niet eens ik denk een maandje ofzo

k. Ok, en eh... dan?

R4. Dan ga ik verzorgende, individuele gezondheidszorg doen, niveau 3.

k. En dat is je doel

R4. Nahh ik weet niet wat mijn doel is, mijn doel is gewoon zo veel mogelijk leren weetje, gewoon papiertjes in je zak hebben. Misschien ook nog naar het HBO, misschien Universiteit.

k. Is wel verstandig

R4. Ja toch, kennis is macht, en macht is geld.

k. hehe, is dat belangrijk

R4. Ja toch, voor wie niet de hele wereld draait om geld dus voor iedereen is het belangrijk.

k. En ehm, je ervaring met conflicten, je zei net, je bent wel in aanraking gekomen met politie...

R4. Ja in het begin was het niet echt... ja... ik ben ja... ik heb ook adhd, ik ben nu wel er vanaf, of niet er vanaf, dat kan ik niet zeggen, maar ik heb er niet echt last van. Maar toen ik nog niet medicijnen daarvoor enzo, was ik eigenlijk gewoon een bom enzo die kon ontploffen. Als je iets tegen mij zei dan kon ik echt ontploffen. Nu vind ik het juist irritant als mensen zo zijn, heb ik echt zoiets van dat kan je toch ook normaal oplossen. Ik ben nu anders geworden met conflicten. Gewoon rustig praten enzo weetje.

k. Kan je een keer beschrijven dat je echt zo ontplofte?

R4. laatst op school een keer, in de klas. Ik zag een stoel en ik ging erop zitten, zat een jongen van ja... dat is mijn stoel ga eraf weetje. Ik zo.. wat dit is jouw stoel, je zit er nieteens op je naam staat er niet op, je moet niet zo praten weetje. Hij zo van.. wedden dat je eraf gaat, ik zo van wedden van niet, ik heb zo vaak op die stoel gezeten en nog nooit heeft iemand mij eraf gekregen. Nou op een gegeven moment wou hij die stoel gewoon op me gooien en nah... die stoel viel over me heen en hij gaf me een duw gewoon ja tegen de punt van die tafel aan. En toen werd ik ja, helemaal gek ik wilde een stoel op hem gooien enzo, kwamen er een paar leraren tussen. Ja, en dan wordt ik gewoon boos. Ik ben.. de laatste tijd, dat ik op deze school zit ben ik nog nooit boos geweest. Nooit ruzie ofzo, ik ga altijd gewoon goed met mensen om. Maar ook bij mij kan de druppel gewoon een keer te ver zijn...

k. Je wordt dan door iets van buiten af wordt je dan eh...

R4. Ja denk het wel. Ja ook misschien nog het doorgaan van hem he, het door blijven gaan. Dingen

roepen nog daarna enzo. En op een gegeven moment dan krijg je dat

k. En hoe is dat uiteindelijk opgelost?

R4. Ja op een uiteindelijk kwamen er leraren tussen hij werd de klas uit gezet. Ja ze snapten het wel, het is... ik had ook gewoon gelijk. Ja en uiteindelijk hij zit nu weer in de klas en we doen gewoon normaal. Ik mag hem niet, nog steeds weetje, maar we doen wel gewoon normaal weetje. Het is toch een klas gewoon, je moet toch een keer je werk doen weetje. Dus ik doe gewoon normaal en hij ook, dus ja. Gewoon zo is het afgelopen.

k. Zou dat eerst anders zijn?

R4. Ja ik denk het wel. Zonder dat ik die medicijnen nog slikte of zonder dat ik nog blowde. Dan was ik gewoon door gegaan

k. Bedoel je dat je nog wel blowde of nog niet.

R4. Nog niet juist, ik blow juist om rustig te worden. Maar voordat ik dat deed, voordat ik blowde of medicijnen slikte ja... toen was het gewoon fout, foute boel.

k. Dus dat blowen werkt beter dan de medicijnen.

R4. Ja, ik vind... dat zo... best wel zo'n gezeur over blowen enzo maken. Want als je gaat bekijken wat er in pillen zitten... allemaal chemicaliën en deeltjes, stoffen en dat soort dingen. En dan denk ik een wiet is toch een cannabis plant, het is plant, het is onkruid. Meer natuurlijk. Meer natuurlijker dan dat, kunnen mensen zeggen ja daar wordt ook gif over gespoten, ja maar toch. Minder dan pillen denk ik. Als ik elke twee uur pillen in moet nemen of ik heb gewoon op een dag twee jointjes. Nou ok dan kies ik daar wel voor.

k. Pillen hebben ook bijwerkingen, jointjes ook

R4. Maar ja ik vind het wel goed uiteindelijk. Iedereen is verschillend, waar het... hoe het uitpakt zeg maar.

k. En hoe ging het met die pillen dan? Hoe eh... kan je een conflict beschrijven wat je toen meemaakte?

R4. Ik denk niet dat... toen ik eigenlijk begon met pillen werd het al minder.

k. Toen werd het al beter dan zonder pillen

R4. Ja veel beter ja, ik werd al rustiger. Ik had al veel meer zoiets van weetje, laat maar. Ik ga er niet eens meer op door weetje. Vind jij dat, ok is goed vind jij dat. Ik weet toch wel beter. Dat is een beetje mijn ja... zo ben ik een beetje gaan worden. Dus pillen hebben mij wel geholpen, maar ik dacht van als ik zoveel pillen moet slikken. Zoveel chemicaliën dat ik op een dag binnen krijg, kan ik net zo goed een jointje gaan roken. Dus dat was mijn omschakeling eigenlijk, maar het is net zo goed denk ik.

k. Maar hoe was dat gebeurd?

R4. Nou ik woonde in Spanje en ja... mijn ouders blowde ook enzo. En ik had zoiets van weetje voor een keer als ik het een keer probeer wat het is. Al valt het verkeerd, doe ik het nooit meer, valt het goed ja, misschien wie weet. Ja het viel wel goed ik werd wat rustiger... had het gevoel dat eh... normaal was ik altijd heel druk, al had ik maar 1 afspraak dan had ik het al heel druk. Dan dacht ik dat mijn hele dag al naar de klote was. Ik dacht dat ik daar naartoe moest, dat ik daar naartoe moest dat ik daar, daar. Zo dacht ik, maar toen ik een jointje rookte toen was ik gewoon relaxt, ik dacht van. Iedereen is relaxt gewoon, doe relaxt. Ja zo is het gegaan, gewoon ik probeerde het een keer.

k. En je ouders die eh... stonden daar gewoon achter.

R4. Ja nou mijn moeder was er niet blij mee in het begin. Ik denk dat niet elke moeder dat is. Maarja als je moet gaan kiezen of je kind gaat elke dag naar buiten. Je ziet je kind niet meer en ze koopt wiet van weet ik niet wie allemaal en je weet niet wat er kan gebeuren. Dan kan je beter zelf gewoon, voor je kind bij de coffeeshop wat halen. Dan heb je het in de hand zeg maar.

k. En eh... daarvoor dus, hing je vaak... rond op straat. Heb je toen weleens meegemaakt?

R4. Hmm, ja, ik heb op straat ook wel vaak ruzie gehad. Gewoon mensen die heel erg een klein lontje hebben. Vaak, dat merk je heel vaak

k. Is er een bepaalde keer die je echt... nog heel goed... weet?

R4. Ja, een Turkse vrouw. Die had twee kinderen, kleine kinderen op het speeltuintje zeg maar. En die waren dus irritant, en er waren al ouders op het plein gekomen om die kinderen in de gaten te houden weetje want die waren gewoon niet normaal.

k. Hoe oud waren die kinderen

R4. Nou... een jaar of 8. En ze waren echt de hele speeltuin aan het terroriseren. En op een gegeven moment was ik aan het voetballen. En... had die vrouw die moeder van hun had... een vriend van mij bij zijn arm zo gepakt. Maar ja als ik dat zie, je moet gewoon lekker met je poten van iemand afblijven weetje, daar heb ik niet om gevraagd dus dat moet je niet doen. Terwijl die kinderen van haar aan het gallen waren weetje dan denk ik van, voedt eerst je eigen kinderen op. Nou en toen ben ik erachteraan gerend, heb ik hem weggeduwd ben ik ervoor gaan staan en zeg ik tegen haar dat ze hem met rust moet laten en gewoon haar eigen koters op moet voeden. Nou en toen gaf ze me een duw en toen dacht ik van nou dan ga ik jou ook slaan. Wouden ze aangifte doen...

k. En waarom pakte zij die vriend van jou?

R4. Ja dat weet ik niet

k. Want zij was eh...

R4. Ja blijkbaar omdat die kinderen irritant zijn en niet elk kind pikt dat natuurlijk he, dat die kinderen ja irritant zijn. Er zijn ook genoeg kinderen die er op een gegeven moment wat aan gaan doen en als jij daar als ouder ook nog eens op in wil gaan, dan heb ik van nee dan moet je lekker oprotten. Dan moet je zorgen dat je kinderen gewoon normaal doen. Dan is er niets aan de hand. Er moeten gewoon ouders op het plein komen zitten om die kinderen in de gaten te houden te zorgen dat die kinderen niet irritant zijn. Gewoon slaan, schoppen schelden.

k. Dat deden die kinderen

R4. Ja, gewoon uit het niets. Bij iedereen

k. En ehm... even kijken... ik probeer het goed in mijn hoofd te krijgen. Ehm... Dus die moeder die kwam naar buiten, hoe oud waren jullie?

R4. Nou ik was denk ik... even kijken... 15 ofzo. Hij... weet ik eigenlijk niet, ik denk zelfde leeftijd een beetje, iets jonger misschien.

k. En... jullie vonden die kinderen irritant, hij zei daar iets van ofzo?

R4. Dat weet ik niet, dat moet je hem.... Ik keek eigenlijk om en toen zag ik dat zij hem vast had en toen rende ik op ze af.

k. Dus die moeder was al op het plein

R4. Nee ze stond buiten het plein ze wou erin gaan, maar ze stond er nog net buiten.

k. En toen... eh... duwde zij jou dus, en toen sloeg je haar,

R4. En toen eh... had ze een schoen ofzo, ze had haar schoen uitgedaan en er zat zo'n hak op. En toen had ze die hier gewoon op mijn borstkas geslagen. En toen keek ik voor een stok en toen heb ik haar... ik dacht waarom moet ik gaan zoeken voor een stok, wat zij kan kan ik ook. Toen heb ik ook mijn schoen uitgetrokken en toen ben ik achter haar aan gegaan, ik dacht wat jij kan kan ik ook. Toen uiteindelijk kwam haar man enzo... En die zei ja ik ga aangifte tegen je doen. Maar er was ook, zeg maar mijn vriend die nog niet mijn vriend toen was. Die was ook daar, en die zei ook gewoon... van hun zijn irritant, je

moet lekker hun aanpakken, niet haar... Maar dan krijg je weer dat het kanker Nederlanders zijn, krijg je dat weer te horen.

k. Ja?

R4. Ja, zoals gewoonlijk. Dat zal je volgens mij zelf ook wel merken meestal met dat soort mensen als je conflicten hebt. Tenminste ik wel in mijn buurt.

k. Nou ik heb eh... ik kom dat niet zo heel erg veel tegen, maar ik ben niet zoveel buiten. Dus wat dat betreft heb ik mazzel. Maar eh... dat heb je wel vaker, in welke buurt woon je?

R4. Een kort lontje, in Amsterdam Noord. Merk ik op school hier ook hoor. Heel kort lontje, waarom? Ik weet het niet. Ze voelen zich op heel... altijd aangevallen, overal voelen ze zich op aangesproken.

k. Maar dat is echt een ding tussen Nederlanders en Buitenlanders

R4. Hun zien dat zo. Kijk hun zeggen wel van ja Nederlanders lopen te discrimineren, maar hun zijn de grootste. Want hun lopen altijd te zeggen tata dit tata dat, Nederlanders dit, Nederlanders dat. Weet je dat krijg je altijd te horen, maar dan wel te horen krijgen ja Nederlanders zijn wel type. Ja dat vind ik taboe, dat snap ik niet. Maar dat zal misschien aan mij liggen. Of misschien ook niet.

k. Als jij dat ervaart dan eh... zal het wel zo zijn... Maar denk je dat dat bij die situatie bij die vrouw er iets mee te maken had?

R4. Nou dat weet ik niet, dat kan ik niet zeggen want ik eh... ken hun niet. Maar van de mensen die ik ken en wat ik wel zie ja dan heb je dat weleens ja. Ik moet je eerlijk zeggen ik maak het in de klas vaak mee, dat je dat soort dingen hoort. Ik ben er ook weleens op in gegaan, maarja dan krijg je dat wel weer te horen van, je discrimineert me.

k. Er zitten niet zo veel Nederlanders hier?

R4. Nou volgens mij ben ik... nee ik ben niet de enige even kijken... meer leerlingen hoor, nee... ik denk dat er wel 3 ofzo zijn. En dan merk je het wel. Kijk als jij gewoon op een school zit waar het gewoon gemengd is weetje, dan gaat iedereen gewoon met elkaar om. Maar als je hier op school zit met eh... maar 2 of 3 Nederlanders dan merk je dat dan wordt je gewoon gediscrimineerd. En dan eh.. zeggen hun dat het niet zo is, dat hun het zijn. Ja zo krijg je ook ruzies.

k. Hoe merk je dat dan?

R4. Ja dat zeggen ze, dat zeggen ze gewoon. Als ze een overval plegen ofzo dan zeggen ze van, ja we kijken bij wie we het doen. Met andere woorden ze kijken gewoon of het een Nederlander is bij wie ze het doen, want ze doen het heus niet bij een Marokkaan. Hebben ze zelf gezegd. Maar ze zijn gewoon te dom dat ze het zelf niet in de gaten hebben dat ze dat gewoon zeggen. Hij zegt het op een manier dat hij het zelf niet eens snapt. En dat... dat zegt dan al genoeg. En daar komen toch wel... heel veel conflicten vanaf hoor, ja denk het wel.

k. Ja? Heb je dat zelf ook gehad hier?

R4. Nou valt wel mee... ik trek me er niets van aan, ik distantieer me gewoon van hun. Dan ga ik gewoon weg. Ik heb een paar mensen waar ik wel gewoon mee om ga. Die gewoon normaal zijn zoals dat meisje dat je net zag zitten. Weetje er zijn er een paar en voor de rest ja.. ik ga met niemand om en ik heb niets met hen. Echt niets. Ik word alleen maar vies aangekeken en ik heb zoiets van ik ga er niet eens wat van zeggen. Ik kom hier alleen maar voor mijn diploma's en that's it. Maar het is wel iets wat opvalt, dat is wel zo. Niet bij iedereen natuurlijk, want dat snap je zelf ook wel. Maar bij de meeste wel. En ik denk dat daar ook heel veel conflicten echt gewoon vandaan komen. Niet zozeer van hun, maar omdat hun een kort lontje hebben. Dat hun meer agressieve... hoe noem je dat therapie ofzo, trainingen voor agressie. Misschien worden hun daar eh... misschien wordt het wel wat beter. Het is echt zo hoor, hun zijn echt heel snel aangevallen. Als jij het over... een discussie hebt over Irak en de Palestijnen gewoon met elkaar. Dan voelen hun zich meteen aangevallen als Palestijn. Dan denk ik hallo, waar woon je? Wat voor paspoort heb je? Ga jij je druk maken over Palestina of de Gaza of weet ik veel wat. Snap je dat zijn dingen dat ik denk knap, maar ze voelen zich wel aangevallen als jij zegt ik denk dat de Joden gelijk hebben, nou dan moet je ze eens horen. Dan denk ik bij mijn eigen waar maak je je druk om? Het is te ver

van je bed om je druk om te maken, denk ik.

k. Ja zij voelen zich meer persoonlijk verbonden

R4. Ja klopt, echt persoonlijk. Hun zien het inderdaad als moslim. Wat aan de ene kant wel logisch is. Maar als er ergens oorlog is tussen blanken denk ik toch ook niet van wat erg? Ja sorry maar het is niet mijn pakkie aan hoor, zolang ik niet vermoord wordt. Ja dan zijn wij Nederlanders misschien gewoon heel egoïstisch, dat we alleen aan onszelf denken, onze eigen familie. Ik ga toch niet aan een ander denken? Ja wel eens als er op straat een oud vrouwtje valt ofzo, dat je haar helpt dat soort dingen. Maar voor de rest ga je niet aan een ander denken hoor, hoe kut hij het heeft. Ja sorry, alsof je het zelf niet kut hebt. En hun, als... een ander het kut heeft voelen hun zich meteen ook kut, want een ander heb het kut dus voelen hun zich kut. En ik denk bij me eigen gewoon ja hallo dan kan ik mij wel het hele leven kut voelen. En dat is denk ik wel een beetje het verschil.

k. En daarom, denk je dat daar echt conflicten uit ontstaan?

R4. Nou... misschien, weetje wat het is? Wij snappen het niet altijd, er zijn genoeg mensen die het niet altijd snappen hoe hun reageren. En dan kun je het, hoe noem je dat? Misverstanden komen er dan, waardoor daar eigenlijk denk ik, ruzies ontstaan. Hoe noem je dat ook alweer, ja, ja... ruzies.

k. Hmm, heb je dat wel eens gezien of meegemaakt, dat daardoor?

R4. Ja zoals ik dat net zei over Irak en Palestina als ik dat dan net zo dat ik het best wel snap, of met Irak, Israël en de joden enzo. Dan word ik eigenlijk best wel aangevallen terwijl ik het gewoon bekijk vanuit de kranten weetje, wat ik lees, vanuit het nieuws, vanuit het internet wat ik kijk. Van wat mensen horen enzo. Ik ga er niet meteen vanuit van het is zo of het is niet zo. Ik heb gewoon een mening en voor de rest al sla je me dood weetje, het maakt me gewoon niet uit. En bij hun is dat gewoon niet zo, en als jij dat dan zegt over de joden dan ben je meteen een racist ofzo. Of hamas, hamas alle joden aan het gas dat krijg je dan meteen te horen terwijl ik niet eens een jood ben. Maar toch vind ik het niet kunnen, weetje. Ik bedoel er zijn ook genoeg joden hier in Amsterdam die gewoon nu, deze tijd dat hun huis gewoon vernield worden omdat ze een jood zijn. Terwijl ze niet eens in Israël wonen. Nou dat kan je zelf ook wel begrijpen wie dat zou doen... 1+1=2

k. Ja je hebt ook nog van die neo-nazi figuren

R4. Ja maar die gaan echt geen joden doodmaken of eh... denk ik. Niet nu... omdat eh, er is allemaal gezeik tussen Palestina en Israel en dan gaat een neo-nazi een jood zijn huis onder bekladden? Dat vind ik een beetje raar, dat vind ik raar als het een andere situatie is...

k. ja... je weet het sowieso niet

R4. Nee je weet het ook niet, maar soms zijn er dingen dat je weet, het is gewoon zo. Maar ik hoop dat ze zich wat minder gewoon aangevallen voelen. Dat is echt wat ik hoop weet je. Dat is ook het enige wat ik eigenlijk wil van hun, of van hun want ook Nederlanders zullen dat nodig hebben hoor. Mensen moeten zich niet zo snel aangevallen voelen. Weetje. Dat scheelt een hoop eh... ja opstootjes en dat soort dingen. En mensen moeten meer praten he, naar elkaar luisteren, naar elkaar leren praten. Ja dat zijn belangrijke punten

k. Als je je nou verplaatst naar zo'n situatie met die twee irritante jongens.

R4. Ja had ik ook moeten ja... maar dat was net die periode voordat ik die pilletjes kreeg. Maar ja dat denk je pas later dan daarna en probeer je ook verandering in te brengen. Dat je wel mensen gewoon niet te snel een oordeel geeft, denk ik. Kun je van leren.

k. Heb je ook momenten van dat je denkt nu kan ik wat ik geleerd heb...

R4. Ja nou van bijvoorbeeld in de klas, dan is er midden in de winter een raam open voor een meisje want die krijgt anders uitslag ofzo. Nou dat vind ik helemaal geen probleem, maar ik heb het wel stervenskoud, het is winter het is koud. Maar ik vind het helemaal niet erg, weetje ik bedoel je moet toch wel een beetje... met elkaar leven weetje dus dan vind ik het niet zo erg. Maar als ik dan een moment heb dat ik aan de leraar vraag of hij even dicht kan. En ik doe hem dicht en dan krijg je te horen van jaa en dan gaat ze echt schreeuwen he. Ja en waarom doe je hem dicht en hij moet open bla bla. Je had het ook kunnen

vragen. Waarop ik dan gewoon rustig zeg ik heb het ook gevraagd, ik heb het aan Bart gevraagd en ik mocht hem gewoon dicht doen. En gaat ze door en dan zeg ik het ook van luister ik vind het best wel lullig hoe je nu reageert. Ik geef jou ook altijd je zin gewoon als je het raam open doet terwijl ik het koud heb vind ik het ook niet erg. Maar nu vraag ik een keer of het dicht kan en dan ga je zo reageren, dat is gewoon lullig. En dan ga ik gewoon zitten en uiteindelijk neemt de leraar het dan over. En dan denk ik ja, dan ben ik gewoon blij dat ik het zo opgelost heb.

k. Ja dat je niet meegaat

R4. Ja dat ik niet meega in die woede zeg maar van haar. Je moet gewoon een beetje elkaar helpen, gewoon een beetje ik doe wat voor jou, dan moet je ook wat voor mij doen. Denk je dat ik het lekker vind om in de winter met het raam open te zitten ik ben wel een Nederlander ik heb het koud in de winter. Tja, dat soort dingen dan ben ik wel trots dat ik dat gewoon geleerd heb om een beetje relaxt te blijven gewoon alles is relaxt. Ik denk gewoon dat ik een jointje in mijn hand heb weetje en dan komt het wel goed. Ik denk dat ja, ik denk dat dat het wel is. Ik denk dat heel veel mensen wel daar nog van kunnen leren. Al moet ik ook nog heel veel leren hoor.

k. Ja?

R4. Ja ik ben nog jong... Ik moet nog genoeg dingen leren in het leven

k. Wat voor dingen moet je dan leren?

R4. Ja gewoon rijbewijs, theorie heb ik al, maar de praktijk he, dat zijn dingen wat ik moet leren. Opleiding he... En misschien wat meer relaxt blijven

k. Ja?

R4. Soms als mensen iets tegen me zeggen ofzo op school, en ik vind het niet leuk dan. Zonder dat ze uitgepraat zijn dan wil ik er meteen ingaan weetje. Omdat ik het niet leuk vind dan. Terwijl als ik dan gewoon lekker wacht totdat ze uitgepraat zijn, kan je ook een conflict door krijgen. Maar ja... het doen he, dat is nog wel eens het probleem he. Is bij heel veel mensen zo, het doen. Ze weten het wel, ze weten het wel maar ze doen het niet.

k. En hoe komt dat dan?

R4. Omdat wij gewoon... te verwend zijn, denk ik... en omdat wij in Nederland zoveel rechten hebben, dat iedereen zich kan beroepen op zijn rechten enzo. Dat iedereen zich kan beroepen op zijn rechten enzo... Zo van oh, doe je dat niet, oh dan stap ik naar de rechter, weetje. Denk ik. En ik denk omdat we mensen zijn... Iedereen is verschillend. Je kan een mens geen dingen aanleren, dat moet hij zelf doen, zelf moet hij dingen leren... Dus. Dat denk ik.

k. Ik ook hehe

R4. Ja dan zitten we op een lijn.

k. Ehm, ok ja... ik denk dat we ongeveer klaar zijn.

Einde

Interview R5 (jongen)

k. Wil je voor de volledigheid je naam en je leeftijd noemen.

R5. R5, ik ben 17 jaar en begin net bij ROC ASA

k. Kan je iets vertellen gewoon, ter informatie over hoe je bent opgegroeid?

R5. Ik ben opgegroeid in een eh... hehe... ja opgegroeid met vader en moeder natuurlijk. Zus en twee broertjes. En toen ik acht was, toen kwam de scheiding. Is volgens mij tien jaar geleden. En toen begon het een beetje anders te worden.

k. Ja?

R5. Ja. Een vader die ik af en toe zie. Een moeder... ja ik weet niet het was heel vreemd... maar eh...

k. Was dat een belangrijk moment? Ja natuurlijk is...

R5. Niet gemakkelijk, maar zulke dingen gebeuren

k. Ja, maar...

R5. Sowieso conflicten

k. Ja dat is ook al een conflict, maar kun je ook een beetje... wil je vertellen hoe dat ging?

R5. Ja gewoon meningsverschillen...

k. maar ehm... hoe eh... hoe zat dat dan met die meningsverschillen

R5. Dat weet ik niet meer zo goed. Als het gebeurde dan liggen kinderen te slapen of waren we niet thuis, als we op school zitten. Dan gebeuren dat soort dingen.

k. Dus het kwam voor jou onverwacht

R5. Ja...

k. En daarna?

R5. Daarna gingen ze scheiden, wij gingen verhuizen. Ging ik naar een nieuwe school, leer je andere mensen kennen... op een gegeven moment stond mijn vader weer voor de deur. Wou die me nog zien. Toen eh afspraken gemaakt met mijn moeder. Ieder weekend zo als ze willen en als ze niet willen dan willen ze niet. Toen kregen we weer een band.

k. Met je vader

R5. Ja, toen was... toen kregen we weer een band. Een vriendschap en een vader band...

k. Dat was eerst verstoord ofzo, die band

R5. Ja na zo'n situatie ga je niet een twee drie, hem een keer bellen alsof alles weer normaal is. Er is toch wat gebeurd... Zijn er vragen?

k. Hehe, ik probeer gewoon ehh... ik vraag me af hoe dat is gegaan. Maar eh, het was anders na die scheiding, hoe is dat nu?

R5. Nu is het goed man, we zijn volwassen mannen man. We zijn geen, niet meer kleine jongens die moeten wachten. Als ik me vader wil zien ga ik naar hem toe en ehm. Als ik hem wil spreken bel ik hem op. Als hij mij wilt spreken belt hij me op. We doen allemaal ons ding.

k. Je hebt een goede, je hebt een goede verhouding met je moeder en je vader

R5. Met mijn moeder een goede verhouding en met mijn vader wat minder, maar ik denk toch wel aan hem. Ik ga toch echt regelmatig nog naar hem toe. We praten niet echt veel, daar zijn we niet zo van.
k. Ja

R5. Mijn vader heeft trouwens een andere vrouw dus eh.. dan weet je het. Dingen gaan anders

k. Hoe vindt je dat?

R5. Dat hij getrouwd is?

k. Ja

R5. Weet niet. Nou ik vind het niet erg weetje. Ik bedoel als mijn moeder wou trouwen is het ook goed.

k. En je moeder is nog alleen

R5. Mijn moeder is nu ongetrouwd nee

k. Dus jij bent de man in huis?

R5. Ja, dat zeggen ze... (k. hehe) Dat zeggen ze

k. Merk je daar nog iets van?

R5. Jawel man, ik moet allemaal extra dingen doen. Ik heb ook twee broertjes weet je... die moeten wel overeind blijven, jawel man.

k. Voel je je daar verantwoordelijk voor?

R5. Ja dat wel, ze volgen mij

k. Hoe vind je dat?

R5. Aan de ene kant niet goed man

k. Nee, hoezo?

R5. Je moet niet iemand volgen. Als je gaat doen wat anderen doen. Omdat andere mensen dat doen of dat ze dat zeggen. Ga je er nooit achter komen of je het zelf wel of niet wil doen, wat je zelf wil bereiken. Je kan wel echt... Ik zeg ze... wat vind je leuk? Wat wil je doen? Voetballen, basketballen. Je moet niet naar je vriendjes gaan, je moet gewoon echt. Als jij een basketballer wil worden, als je dat leuk vindt moet je dat doen. Maar niet omdat je dat wil omdat je vriendjes gaan voetballen dat je dan ook wil voetballen terwijl je er geen reet van kan. Dan moet je dat niet doen, vind ik dan. Het houdt op voor niets. Ik had het er laatst met die man over, over dit.

k. Met je broertje? Wat zei die dan?

R5. Ja maar die en die van die school gaat ook voetballen. Ja, maar die en die later gaan voor jou niets geven, ze gaan niets eh... Ze gaan je huur niet betalen. Ze gaan niet met jouw aan tafel eten zitten, of lachen. Als ze eenmaal eh... weten wat ze allemaal kunnen doen dan gaan ze allemaal bullshitten.

k. Heb je daar zelf slechte ervaringen mee dan dat mensen...

R5. Nee ik heb een eh... geen slechte ervaring. Maar dat weet ik gewoon ik weet dan eh... wat mensen kunnen doen.

k. Ja?

R5. Ik heb een heel goeie eh... zicht weet je

k. Inschatting

R5. Ja precies

k. Ja dat is moeilijk, zeker voor die jonge gasten weetje, het is toch moeilijk om dan uit die groepsdruk te komen.

R5. Ja. Sommige dingen die moeilijk zijn moet je juist gelijk goed doen. Sterk in je schoenen staan. Al is het moeilijk, wie weet komen er nog veel moeilijkere dingen.

k. Waarschijnlijk wel. Ja en ehm... naja je hebt dus je ouders, de scheiding niet echt bewust meegemaakt, qua conflict dingen. Heb je wel dingen, gezien of zelf meegemaakt van conflicten...

R5. Ja tuurlijk, ik heb wel dingen gezien maar ehm... het is verleden tijd, daar wil ik liever niet over praten

k. Nee?

R5. Nee, dat is gewoon hun ding

k. Nee maar ik bedoel niet alleen over je ouders maar. Heb je zelf gewoon dingen meegemaakt, ruzies of wat dan ook?

R5. Ik heb zeker wel vaak gevochten

k. Ja? Kan je een specifieke keer beschrijven, hoe dat ging ofzo? Een situatie... Hoe komt dat dan dat je...

R5. Kijk dat iemand me uitscheldt dan vind ik het niet erg weet je. Maar als je mijn familie er bij haalt of mensen waar je nog nooit van gehoord hebt. Dan kan je, dat moet je niet doen.

k. Ja

R5. Ben je mijn vriend, dan ben je mijn vriend niet meer klaar. Ben je iemand die ik ken, of ken ik je niet. Dan moet je mijn familie niet uit gaan schelden. Dan heb ik niet met jou te maken... Dan komt er ruzie van.

k. Ja, heb je dat onlangs nog een keer meegemaakt?

R5. Ik heb dat 1 keer meegemaakt

k. Wanneer was dat?

R5. Dat was zeker een jaar geleden, niet zo lang terug.

k. Hoe, hoe ging dat dan? Ging een gast gewoon eh...

R5. Nou dat, ik weet niet, ik was bij een vriend. Ik was bij een jongen, ik noem het geen vriend. Ik was bij een gozer thuis. Die was eh... aan het chillen zo, ik was ook met een andere jongen nog. Op een gegeven moment gingen we weg, kwam hij naar beneden. Komen er een paar ehm... komen zijn vriendin, samen met een andere vriendin. En op een gegeven moment ging het van wat kijk je pik? Klootzak dit, dat zo ging het maar door. Zo op een gegeven moment van wat praat je allemaal? Wat doe je nou ineens zo? Net waren we boven nu doe je ineens zo omdat hun erbij zijn. En toen ja in het Marokkaans nog vloeken, uitschelden. En toen was de maat vol toen dacht ik van eh... In een keer was hij omgedraait omdat er andere mensen bijkomen, daar kan ik niet tegen. Want die mensen die erbij zijn gekomen gaan je niks geven jongen. Ze gaan je niet helpen. En dat heeft hij ook gezien, toen ik hem een klap gaf bleven ze allemaal stil staan. En daarom zeg ik ook matties, vrienden bestaan eigenlijk niet. Je kan wel zeggen is je vriend, is je vriend. Maar met de puntjes op de i... Steken ze allemaal een mes in je rug, ik zweer het je...

k. Gewoon puur om zelf eh...

R5. Ja, puur om te laten zien, weet ik veel waarom ze dat doen. Daarom zeg ik, ik heb ook geen vrienden

weet je ik ga niet met jongens om. Ik werk gewoon ik ga gewoon naar school. Ik kom hier en ga naar huis, klaar. Rook een sigaretje, rook een jointje, af en toe ga ik naar een feestje. Maar dat ik jongens heb... jongens bel, ik heb geeneens een telefoon weetje. Ik zweer het, kun je nagaan, ik heb geeneens een simkaart, mobieltje. Ik ben onbereikbaar.

k. En dat vind je wel ok?

R5. Dat is eh, voor rust man, echt. Is het beste, echt hoor is echt het beste hoor. Als mensen je bellen, waar ben je wat doe je? Wat gaat jou dat aan? Je weet toch

k. Maar dat soort dingen, in dit geval was het echt een gevecht, maar gebeurt het

R5. Echt echt gewoon, een gevecht ouwe, geen grap

k. Hij ging eh

R5. Echt knokken, wat voor rammen ik heb gekregen, maar maakt niet uit. Ik heb ook rammen terug gegeven ouwe. Geen grap, niemand is beter als jou, ze moeten niet zomaar stoer doen. Dat is wat ik geleerd heb weet je. Pak iemand van jouw lengte, van jouw leeftijd.

k. Was hij van dezelfde leeftijd?

R5. Nee maar wel van dezelfde lengte weetje... Ja ik kwam hier binnen met eh Koen komt met vragen die je beantwoorden moet. Maar dit zijn geen vragen die ik beantwoorden moet weetje dit is gewoon mijn leven.

k. Ja nee eh, als je er niet over wilt praten dan hoeft het niet. Maar dit geeft me wel... inzicht in hoe dat gaat snap je?

R5. Ik zie al die beelden terug man dat moet niet.

k. Was het eh ja... vond je het echt lastig?

R5. Ja natuurlijk, wat denk jij dan? Het is een eh, geen grap man

k. Ja ik heb het zelf nooit meegemaakt... gelukkig. Maar ik scheld ook niet zo vaak mensen uit dus wat dat betreft eh... helpt dat. Dat soort situaties komen die vaak voor dat gasten een beetje uitdagen, dat soort dingen. Niet per se met jou, maar met mensen om je heen dat

R5. Ik kom ze echt niet tegen, ik heb al die jongens... allemaal van mijn bord weggeschreven, allemaal. Ook al waren ze een maat van mij, ik kijk ze niet aan. Ik loop gewoon elke dag dat ik in of uit mijn huis loop loop ik gewoon mijn eigen weg.

k. Probeert je eigen weg te gaan

R5. Niet probeer, ik doe het, ik ken mijn eigen weg man. Niemand kan die weg op komen.

k. Wat is die weg nu?

R5. Die weg. Is dat ik zelf doe wat ik wil doen, wat ik denk wat goed is. Ik kijk niet naar later weet je. Ik kijk niet naar over een maand of over een jaar of over tien jaar.

k. Maar wat is je plan?

R5. Ja mijn plan is om eh een goeie toekomst in te gaan. En hoe ik het ga doen...

k. Eerst deze school afmaken...

R5. Echt... school... eerst dat afmaken, je hebt wel gelijk man. En dan ga ik SPW volgen als ik de kans krijg.

k. Wat is dat SPW?

R5. Dat is jongerenwerk. Ja...

k. Denk je dat je dat goed zou kunnen, je hebt nu je ervaring zeg maar...

R5. Ja ik denk dat ehm...ik zou het zeker, ik heb wel het gevoel dat het zal lukken. Ik vertrouw daarop zeker.

k. Zijn er dingen die je zegt van, omdat ik dit heb meegemaakt kan ik nieuwe jongeren iets leren?

R5. Precies, juist. Omdat ik eh, dingen meegemaakt heb. En ik zie heel snel

k. Je ziet door mensen

R5. Ja

k. Maar heb je dan niet eh, dat je mensen gewoon vertrouwd?

R5. Vertrouwen? Hehe. Jij denkt dat ik gek ben man, nee man. Vertrouwen jawel hoor iedereen, iedereen heb ik wel een keertje vertrouwen gegeven weetje.

k. Gewoon te vaak misgegaan ofzo

R5. Nee niet te vaak misgegaan... Op een gegeven moment leek het alsof ik die jongens meer vertrouwde dan mijn eigen familie. En daardoor is er ook veel problemen gekomen zoals ik al zei net. En toen ben ik echt gaan denken van. Vrienden jullie gaan mij geen eten geven later jullie gaan nee. Mijn moeder, familie... hun ga je blijven zien. Dus met hun kan je beter die band goed houden dan met die jongens van de straat of weet ik veel van waar je ze kent. En ik heb ook geen reet aan ze dus ik ga niet zomaar... En je moet niet schijten op de plekken waar je graag zit toch?

k. hehe

R5. Niet vies maken

k. Ja dat is een goeie. Maar ehm...

R5. Gooi het er maar uit

k. Ik wil je ook niet te veel pushen, ik wil ook niet vragen naar dingen waar je niet over wil praten weet je maar ehm... die eh zo'n gevecht. Heb je dan het gevoel van ja, dit moet ik gewoon doen? Ik moet gewoon eh...

R5. Nee ik heb nooit echt het gevoel gehad van ik moet het doen. Bij vechten denk je sowieso niet, als het voor jou gewoon echt te ver gaat, dan moet je wat (slaat op tafel) je kan beter stoppen. En ja... als iemand je uitscheldt, of uitscheldt, die woorden raken me echt nog steeds. Begin je over mijn moeder te praten, ken je mijn moeder? Waarom moet je tegen mijn moeder zeggen kankermoer, waarom moet je tegen mijn moeder zeggen dit? Je kent haar niet eens laat die vrouw met rust man. En dat is toch, dat is de reden eigenlijk dat ik hem... een mep verkocht.

k. Eigenlijk was die belediging harder dan eh dan klappen

R5. Ja... en hij weet het donders goed ouwe, hij weet het donders goed. Zeg maar, als ik het tegen hem ga zeggen ga je zien dat hij het ook niet goed gaat vinden. Snap je? Moet je niet tegen mij gaan zeggen, ben je gek. Ik meen het echt ze kennen me echt allemaal als een rustige jongen. Ik ben ook een rustige jongen, je weet toch, chil fijn gewoon rustig, lachen... Maar als eenmaal die knop hier omgaat. Hehe Dan word ik een beest man. Ik wil nooit meer zo gaan worden ook op deze school ik wil niet dat mensen mij gaan zien als een agressieve jongen. Een paar leerlingen, een paar leerkrachten hier heb ik vroeger les van gehad. Toen was ik echt niet normaal. Toen wouden ze me allemaal van school weg schoppen enzo, dat wil ik niet nog een keer weetje. Daarom ben ik echt gaan denken van: mijn leven jongen, hey kom op. Wat moet ik doen, hoe kan ik het doen, wat vind ik leuk? Wat zou mij gaan stimuleren in die shit, wat, wat. En ja toen kwam ik bij... mezelf he. Wie ik ben geworden, met wie ik was. In zo'n korte tijd als je met zo, zo... is er met mij gewoon gesjoemeld. Kijken of ik dat ook voor anderen kan doen, ik hoop het wel ja.

k. Ja... dus bij jou... ging er zo gezegd een knop om zei je, en dan kon je...

R5. En die knop, die knop laat ik zelf omgaan eigenlijk. Ik, wat ik zelf allemaal aan wil, deze lichaam, doe ik allemaal zelf. Als ik iets niet wil doen, doe ik het ook echt niet...

k. Maar vaak, gaat het heel snel natuurlijk

R5. Het gaat zeker snel, zeker. Hup boem, actie reactie zeggen ze. Ze gaan echt, ik hou er niet van man. Ik krijg helemaal kippenvel ervan, echt. Mensen over mensen praten die ze niet eens kennen...

k.... en dan heb je gewoon op een gegeven moment van ... heel snel dat je, moet reageren

R5. Ja, wil reageren

k. Wil reageren

R5. Ja precies, ik moet hem gewoon even wat zeggen dan. En dat is gewoon op die manier.

k. Maar ehm, hoe gaat dat dan hier. Wat ben je van plan om hier op school te gaan doen?

R5. Jongerenwerk, zorg en welzijn.

k. Ja, nee, nee, nee. Maar ik bedoel, wat ga je hier gewoon doen zeg maar? Hoe ga je proberen te zorgen dat je dat niet eh...

R5. Nee, nee, nee. Ik ben mezelf weetje. Het is net als met die jongens, wat ga je doen om geen ruzie meer te maken? Geen ruzie zoeken toch, gewoon je eigen ding doen. Als je niemand lastig valt, wordt je ook niet lastig gevallen. Ik bedoel als je gewoon hier komt, je pakt je boek, je pakt je map. Je werkt, op een bepaald moment, je rookt een sigaret, je chillt, je lacht. Dan zal het wel goed komen toch. Maar als mensen je gaan aanstaren... Dan ga ik, krijg je ook, dat is ook iets waar ik niet tegen kan. De hele tijd naar me kijken en niets zeggen of eh... denken of iets. Dan zeg ik heel snel van... is er iets? Ja, nee? Ja, wat dan, zo ja. Ik hou er niet van. Sowieso vechten ben ik... Vechten is niet goed man. Je kan beter slap zijn dan sterk. Zo man echt, anders ga ik er misbruik van maken en ga ik zelf in de problemen komen, als je sterk bent. Als mensen zien, of als het lijkt dat je sterk bent terwijl je zelf niet sterk bent. Dat is ook een eh, nadeel.

k. Ja... mensen die sterk zijn komen eerder in de problemen dan mensen die slap zijn.

R5. Ja man, als wij met zijn tweeën nu op straat gaan staan vechten, en ja... dan weet je het wel he.

k. Ja goed, en hoe is het uiteindelijk afgelopen met eh... Je had gevochten met die gast... en toen eh...

R5. Later met... toen ging ik tegen hem wijzen: als je het nog 1 keer doet (slaat op tafel) dan maak ik je af, klaar. Precies zo was het gegaan, van als je het nog een keer flikt jongen dan krijg je echt vet problemen. Toen keek hij me aan eh.eh.eh.eh (geluid van de ander), pakte ik hem eerst van de grond. Toen ging ik naar huis, bleef hij daar staan. Die ene jongen die met mij was, ik zei: blijf je hier of ga je, wat ga je doen? Toen zei hij tegen mij: ik weet niet waar ik ga. Later! Toen ging ik weg.

k. En daarna heb je die, jongens niet meer gezien, of althans

R5. Die jongens die ik heb gevochten?

k. Ja

R5. Die heb ik echt lang niet gezien. Was de dag eh... 31, 29 december.

k. En dat is veel later

R5. Ja dat is veel later, zag ik hem in de stad. Toen kwam hij naar me toe: ey R5. Ik zeg kom niet met me praten ouwe, ik ben niet vergeten wat je gedaan hebt. Toen liep hij weg.

k. Het is dus voor jou wel over met hem.

R5. Met iedereen is het voor mij over. Met iedereen, als ik met iemand moet werken dan ga ik het wel doen. Maar ik hoef niet elke dag eh... mensen te zien, of te groeten, of een hand te geven. Dat... ik hoef geen namen te kennen ofzo, nee man... Ik doe dingen wat goed is, voor later. Nu maar, dat komt altijd nog wel. Ik bedoel van als ik een buurmeisje kende, ik ga haar niet elke dag groeten. Of elke dag het zelfde eten. Of als ik iemand van een project ken, dat hij mij... niet vergeet. Maar ik hem wel, en hij komt van ey van die project! Ik. sorry ik ken je niet meer hehe weetje.

k. Nee je hoeft niet schijnheilig te doen.

R5. Ja

k. Nee goed, dat eh, ken ik ook wel ja. Is soms irritant als je zoveel mensen tegenkomt. Is niet makkelijk om te onthouden. Ja... Ik denk dat we wel ongeveer klaar zijn. Heb je nog iets van vragen of iets?

R5. Nee man

Einde

Interview R6 (jongen)

k. Als je nog een keer, voor dat ding wilt zeggen je naam en je leeftijd?

R6. Eh, ik ben R6 en ik ben 19 jaar oud

k. R6 kan je een beetje vertellen wie je bent en waar je vandaan komt?

R6. Ik ben hier geboren, maar oorspronkelijk ben ik van Marokko, nou mijn ouders dan. Ik ben eh.. niet helemaal Marokkaans, mijn oma die is eh Spaans, die komt uit Spanje vandaan. Ik ben hier geboren, zit hier op school wil mijn opleiding afmaken en eh... dat was het eigenlijk wel zo'n beetje...

k. Waar ben je opgegroeid hier in Amsterdam?

R6. In Amsterdam ben ik opgegroeid.

k. Hoe was dat?

R6. Was eh, wel eh gewoon goed gegaan, heb een goeie jeugd gehad en eh... ja...

k. Eerst basisschool...

R6. Eerst basisschool ging het allemaal goed, ja, middelbare school ook wel... Toch was ik hier terecht gekomen. Dat kwam gewoon omdat ik zonder school zat. Daarom ben ik hier naartoe gekomen. Omdat ik eerst mijn opleiding niet kon afmaken, kwam ik hier op school.

k. Hoe kwam het dan dat je zonder school zat?

R6. Nou ja omdat mijn vorige school, ik ging op vakantie en moesten we afspraken nakomen met de school decaan. Maar als je op vakantie bent gaat dat een beetje moeilijk. Want ik kreeg schriftelijk die afspraak. Dus toen eh... hebben ze bij die school mijn lessen stop gezet. En toen heb ik eh... me ingeschreven bij ROC Bijlmer. En toen heb ik een maandje op school gezeten, maar dat was een hele andere opleiding dan dat ik volgde. En toen ben ik hier naartoe gekomen.

k. Want die in de Bijlmer...

R6. Nee, dat was eh een administratie, gewoon dat was niets voor mij.

k. Nee? Hoezo?

R6. Nou gewoon omdat ik meer eh, je hebt geen sociale contacten. Over de telefoon misschien wel, maar geen sociale contacten.

k. En nu doe je Zorg en Welzijn?

R6. Ja, jongerenwerk

k. En dat... hoezo wil je dat graag doen?

R6. Ja gewoon, omdat ik eh... ja ik eh... gewoon omdat ik sociaal ben, van sociale contacten hou. Ik kan beter een gesprek voelen met iemand als ik die iemand aan kan kijken. Dan weet ik ook met wie ik praat, ik kan geen ge, als ik een gesprek moet voeren over de telefoon. Ik kan die gesprek wel houden, maar dat is toch anders. Of ook met die jongeren die eh... vind ik, je... gewoon interessant. Hoe zij eh over die dingen denken en over zichzelf, dus.

k. Denk je dat je jongeren ook echt kan helpen?

R6. Ja ik hoop het wel, ik weet het niet zeker, maar ik hoop het wel. Dat zie ik dan wel als ik echt in actie.

k. Ja... en dat wil je ook in Amsterdam?

R6. Ja

k. Ja... lijkt me ook wel interessant... we zijn zelf ook nog jongeren officieel.

R6. Ja

k. In Nederland ben je tot je 27ste officieel nog jongeren, hehe, of wat dan ook. Ehm... Ja je hebt dus eigenlijk een goeie jeugd gehad, nooit dingen meegemaakt. Conflicten, problemen, misschien niet zelf. Maar vrienden, of vriendinnen...

R6. Nee ik heb eh... altijd eh... een broer. Ik heb een broer van mij, die is twee jaar ouder dan mij. Maar die is heel anders dan me. Die is eh... komt vanaf zijn 14e in aanraking met politie, met verkeerde jongens omgaan ofzo. Dat was een beetje, dat was het enige dat een bepaalde sfeer liet hangen in huis... en eh.. ja... Ja zelf eh... hij maakte gewoon conflicten voor zichzelf. En daardoor was het niet altijd goed thuis. Laat ik het zo zeggen.

k. Hoe ging dat dan?

R6. Nou gewoon dat hij... hij was nog jong en kwam in aanraking met politie. Dan kreeg hij drie maanden, was hij drie maanden van huis. En hij kon zijn school niet afmaken, met zijn school ging het op een gegeven moment echt slecht. Dan ja... dat was... En op een gegeven moment ja, ik ben dan wel wat jonger maar ik zie. Krijg zo'n voorbeeld naar mij toegegooid.

k. Ja

R6. En al ben je een meisje, je kan, die stappen kan je ook gaan nemen. En dat is niet eh... ja... niet echt prettig om zoiets thuis te hebben. Om zo iemand die dat doet... ja... dat hoop ik eh... En ik heb nooit eh.. bij ons thuis, we zijn allemaal ook heel vrij opgevoed enzo. En ja op een gegeven moment wanneer je zo misbruik gaat maken van je vrijheid dan is het niet goed. En ook die van je zusje toch eh... of van je broertjes ofzo, als je die hebt.

k. Hoeveel broertjes of zusjes?

R6. Ik heb helemaal geen jongere broertjes of zusjes, ik ben zelf de jongste thuis. Ik heb zelf, twee oudere zussen en die oudere broer dus.

k. En met die oudere zussen ging het wel gewoon goed?

R6. Ja dat ging ook wel gewoon goed. Allebei afgestudeerd en werken ook nou gewoon ook. Ja hij alleen, met hem alleen maar. Het is nog steeds zo, hij is nou 21, 22 is hij geloof ik. Hij is nog steeds ook zo beetje, tja. Dus ja... Ik denk ook niet dat eh... ja, ik weet niet of eh.. waar het aan ligt, maar ik weet niet eh... Ik denk niet dat ze er van leren. Toch vast komen te zitten, drie maanden krijgen op zo'n jonge leeftijd. Ik denk niet dat dat helpt.

k. Ja, en... hoe ga je er zelf mee om dan?

R6. Ja, het is gewoon afwachten. Vragen wat hij gedaan heeft en waarom hij het gedaan heeft. En of hij het eh... en of hij eh... het nog een keer zal doen. En waarom? En meestal zegt hij dat hij... spijt van heb. Maar toch blijft hij het doen. En hij zegt ook ja... ik weet niet... ik weet niet wat het is. Maar ik denk gewoon echt dat het aan zijn vrienden ligt. Hij heeft een hele nare vriendengroep.

k. Ja? En waarom, waarvoor zat hij dan?

R6. In eh... de drop volgens mij Sloterdijk

k. En waarvoor zat hij toen?

R6. Ehm... dat was voor ehm... ja ze hadden ergens gevochten op straat ofzo met een hele groep. En hij was een medeplichtige. Dus toen heeft hij ook vast... dingen vernield ofzo ik weet niet meer hoe het zat. Het was een jaren geleden hij is 21 nu is hij 22. Zelf praat hij er niet echt graag over. Ik heb ook een heel, heb ik ook eh.. dat we ouder zijn geworden. Ik weet niet... ik heb gewoon geen band met hem. Ja je weet niet waar je wel of niet over kan praten met hem. Het is echt hij komt naar huis toe, eet hij. En dan gaat hij weer weg. Komt hij 's avonds laat thuis, gaat hij voor de tv zitten. Ik heb helemaal geen band. Ik hoef

het ook niet hoor. Maar ja... het is toch jammer, waarom, het is je broer...

k. Ja inderdaad, het blijft toch familie

R6. Ja daarom... Maar ja, ja het is toch zijn eigen leven. Ik bedoel als jij je leven zo wilt leiden dan moet je dat doen.

k. Ja, het is soms moeilijk om uit zoiets te stappen waar je zo diep inzit.

R6. Klopt ja. Ja ze zeggen meestal dat je in er gewoon niet uit komt. Ik weet het niet.

k. Niet met drie maanden vast zitten in ieder geval

R6. Ja, ja maar hij heeft wel langer gezeten hij heeft eh... in een internaat had hij gezeten. En eh... hij heeft een jaartje gezeten... op zo'n boot. Ik weet niet hoe dat heet de Engel geloof ik... ik weet niet of je dat kent. Had hij gezeten een jaar lang. En kwam hij vrij te zitten, kwam hij vrij. En toen kreeg hij een enkelbandje om. Moest hij drie maanden om houden. En dan moest hij om bepaalde uren, moest hij gewoon thuis zijn. Anders dan, er stond een apparaat in zijn kamer en dan gaat hij op een gegeven moment, gaat hij af. En dan wordt er gebeld, van is hij nog niet thuis? Waar is hij? Dat is allemaal niet eh.. ik zou dat niet in huis willen, zo iemand. Dan ben je nog zo jong, heb je nog jongere zusjes die dit allemaal zien. Ik bedoel is niet echt eh... is niet gezond.

k. Maar wat voor invloed had dat op jou dan?

R6. Ja gewoon het was... het eh... gewoon ehm, ja ik kreeg op een gegeven moment eh... had je allemaal woede. Ik... ja en wat, ja... nou bijvoorbeeld dat het niet aan de politie of aan de justitie lag. Het lag gewoon aan zichzelf. En op een gegeven moment ga je dan eh... Je gaat op een gegeven moment eh... je krijgt een soort een eh... ja een heel naar gevoel tegenover bijvoorbeeld eh... Ik ging bijvoorbeeld, jongeren als ze op straat lopen dat ze dan eh... ja dan scholden ze de politie agenten uit ofzo. Dan denk ik bij mezelf van, ja dat doe je allemaal zelf. Zij doen ook maar gewoon eh... zij doen ook gewoon hun werk. Alleen eh... Maar ja dat je dan met dat bepaald gevoel, van die denkwijze opgeroeid. Dat vind ik wel jammer.

k. Van dat politie slecht is...

R6. Ja dat ze allemaal slecht zijn en dat Nederland niet deugt...

k. Dacht je dat zelf toen?

R6. Ja, nee, ik wist dat het niet zo was. Alleen dat het echt aan zichzelf lag. Dat wist ik wel. Dat weet ik nog steeds. Dus eh... ja

k. Maar hij vond dat wel? Vrienden van hem...

R6. Eh... ja. Nee dat bedoel ik, ik heb nooit heb ik een gesprek met hem. Zulke gesprekken heb ik niet met hem. En dat wil ik ook niet. Ik hoef niet te weten hoe hij flikflooit buiten of wat hij doet. Of hij denkt, hoe hij denkt erover. Ik bedoel eh... kijk van mij mag hij zo denken, ik weet dat hij zo denkt. Maar ja het is toch eh... het is toch wat je... ja, zelf doet. Als jij gewoon naar je school... je werk toegaat dan heb je dat soort eh... dan heb je politie niet aan je deur of de justitie achter je aan. Dus ja... ja ik vind het wel jammer, het is wel een goeie jongen... hij heeft een beetje...

k. Ken je meer mensen die eh..

R6. Eh... ja, niet persoonlijk. Het zijn wel gewoon buurtjongens en eh... Ja gewoon jongens die bij mij op vorige scholen hebben gezeten.

k. En je hebt nooit problemen met ze gehad ofzo?

R6. Nee niet echt, nee. Ik heb nooit, ik zoek nooit contact met ze op ofzo. Als ze dan langskomen, ze gewoon groeten of in de buurt zijn of weet ik veel. Dat je ze dan gewoon groet, maar voor de rest heb ik geen... geen gesprek of contact met ze ofzo...

k. Nee

R6. Ja

k. Daar heb je geen behoefte aan?

R6. Nee daar heb ik geen behoefte aan. Ja kijk als zij... als zij dan bijvoorbeeld met mij samen willen praten over iets dan kan dat gewoon. Maar het is niet van dat ik eh... dat ik eh... ze allemaal te hulp ga schieten met iets ofzo. Dat hoeft van mij allemaal niet hoor.

k. Heb je wel eens gezien dat er iets gebeurde op straat, een ruzie of iets of wat ook?

R6. Ja dat eh... maar dat was eh... vorige zomervakantie, vorig jaar. Toen eh... het was best wel om een uur of 11, en toen ging ik naar mijn zus toe om bij haar te zitten waar mijn zus zat. Om bij haar te slapen zeg maar. En toen hoorde ik in ene geschreeuw... misschien tien meter van de deur af waar ik stond. Hoor ik allemaal gegil, gewoon mannen gegil weetje. En ik schrok ervan. En ik hoorde allemaal klappen vallen dus op een gegeven moment ging ik kijken. En toen waren er toevallig drie jongens die ik kende, dus ouwe buurjongens van mij. Die eh... er liep een man langs die, was volgens mij een Ghanese man... die liep langs. Maar ze waren allemaal onder de invloed van drank hoor. En toen kreeg hij een tas op zijn, in ene een tas naar zijn hoofd toegegooid. En ehh... ze gingen, ja het liep allemaal uit de hand en ze... fiets die werd meegenomen. En die man die lag daar gewoon, op de grond. Met een, hij had een hele open lip, hier zijn lip was helemaal open. En hij zei ik weet niet ik liep gewoon langs en ik kreeg... gewoon een tas tegen mijn hoofd aan. En ik zag het gewoon allemaal gebeuren, ik vond het echt erg. Ik dacht mensen wat doe je nou? Waarvoor doe je dat? Ik bedoel als jij een beetje aangeschoten bent. Als je weet dat je dan zulke dingen gaat doen, ga dan thuis zitten of drink dan niet. Weetje, ik vond het gewoon echt erg. Ja dat is eigenlijk wat ik eh... En voor de rest heb ik eigenlijk niet echt eh... ik hoor wel dingen en ik lees dingen op TV en zo. Maar het is niet echt dat ik dingen... dingen echt heb meegemaakt.

k. Hoe denk je dat eh... hoe dat soort dingen kunnen gebeuren zo ineens?

R6. Ehm... Ik denk dat eh... ze zijn wanneer zij onder elkaar zijn, dus gewoon jongens onder elkaar. Dat het heel stoer is, dat het heel stoer is om een grote bek te hebben tegen iemand anders. Of zo maar beginnen te trijteren. En mensen aanspreken die gewoon, mensen lopen gewoon langs die gewoon. Mij komt is dat eh... komt het ook heel vaak over dat ik bijvoorbeeld ergens als ik ergens naartoe loop. Je loopt gewoon, je doet gewoon... het maakt niet uit wat het is... Dan krijg je in ene gewoon dingen naar je toe gegooid en eh... Je moet het beste gewoon, niet erop ingaan. Weetje, dan, dan ... ja dan denken zij ook van ja... weetje, je moet geen reactie terug ofzo. Maar dat is... dat is ja, ik weet niet wat je zou kunnen doen eigenlijk. Ik denk gewoon, het komt gewoon dat ze met zijn allen zijn geloof ik... Er is altijd wel een spelbreker. Er zit altijd wel een spelbreker, is altijd zo. Die dan eh... die in ene vervelend gaat doen, heel irritant. En irritatie bij anderen opwekt, die ruzie zoekt... En dat hij macht heeft, weetje mensen die drinken die denken wel meestal dat ze de hele wereld aan kunnen. En ja ik denk dat dat eh... ook wel een probleem is.

k. Dus meestal is het drank waardoor het echt

R6. Ja

k. echt uit de hand loopt. Het kan een beetje als er geen drank is kunnen ze een beetje treiteren maar niet zo snel eh...

R6. Nee, niet zo snel, ze zullen niet eh... niet eh... gaan eh... weet je wel naar je toe lopen en gaan slaan of iets. Dat niet. Je hebt wel sommige gekken, je hebt ook gekken erbij

k. Ja?

R6. maar niet dat ik het heb meegemaakt ofzo

k. maar je hebt er wel van gehoord?

R6. Ehm.

k. Zijn er mensen waarvan je weet daar moet ik uit de buurt blijven, want die zijn gek ofzo... Je hoeft

geen naam te noemen ofzo, maar...

R6. Nee niet echt... Ja gisteren, toevallig, zat ik bij een cafeetje waar ik altijd kom gewoon. Dat is van een paar vrienden van mij en ehm... En toen was er eentje weetje die was ook aangeschoten. Die helemaal gek ging, schreeuwen, schelden... Ja over eh... over meisjes praten en ja het zijn allemaal hoeren. En weet ik veel wat allemaal. Ik vind dan, gewoon... zulke mensen hebben gewoon geen zelfrespect. En zelfrespect ik bedoel dat je geen respect, het had net zo goed je eigen zusje kunnen wezen. Sommige mensen hebben geen respect op de manier waarop ze praten, waar andere mensen bijzitten. Je kent ze niet en toch krijg je dan weer, mensen die jou niet kennen krijgen toch een bepaalde beeld over je. En dat is wel zonde. Ja meestal toch, weer heb je gewoon geen zelfrespect. Ik denk dat het daar door komt...

k. En hoe zat dat... die jongen die kende jij ofzo?

R6. Nee ik kende hem niet, het was gewoon een klant die daarnaartoe kwam. Ja, nou voor de rest heb ik niet echt ehm...

k. Dingen meegemaakt

R6. Nee niet echt, zoveel dingen heb ik niet meegemaakt... nee

k. Ja dat van die Ghanees is wel eh... behoorlijk heftig

R6. Ja, dat was echt verschrikkelijk

k. Hoe was dat uiteindelijk afgelopen?

R6. Ja politie gebeld en eh... een beetje bij die man eh, bleef ik een beetje staan en eh... En op een gegeven moment werd de groep wat groter. En eh... ja politie die heeft voor de rest het allemaal eh... vroegen of ik die mensen kende. En of ze dus daar in de buurt woonden. Maar ja, het maakt niet uit of ik je nou wel of niet ken, dat is geen moment van handelen. Dat kan mij ook gewoon overkomen ik loop zo over straat. net 11 uur, je bent een beetje aangeschoten, krijg ik een tas naar mijn hoofd toegegooid. Fiets gestolen nou lekker dan. Weetje, nu zit ik met dat hoofdletsel zomaar. Doordat jij je tengels niet bij je kan houden.

k. En toen?

R6. Nou gewoon, aangegeven waar ze woonden ongeveer. Eh... ze woonden ja, ergens daar in de buurt. En eh... ja voor de rest, hij is behandeld, die man. En ja ik ben toen naar huis gegaan. En nu zorg ik... ik zit echt nog steeds zit ik ermee. Als ik die jongen zo zie dan denk ik bij mijzelf eh... echt niet normaal. Nee...

k. Je hebt daarna geen last nog gehad van die jongens ofzo?

R6. Nee, ja tegen mij zouden ze ook eh... Ja ik weet niet, ja ik denk niet dat ze... dat ze... Ja ik heb dat nooit gehad, ik heb nooit gehad dat bijvoorbeeld eh... Dat ik zo werd aangevallen op straat, of eh... Ja wel met woorden maar niet eh... ja eh... ja je weet niet hoe dat gaat soms eh, met die jongens. En ja het beste is gewoon weggaan, gewoon geen aandacht geven. Niet op in gaan. Dat is het beste.

k. Gewoon negeren

R6. Ja gewoon negeren. Dan op een gegeven moment gaan zij wel weg. Dat is het beste. Op een gegeven moment als jij erop ingaat, dan denkt hij van ja. Je praat toch, weetje dan krijg je dat weer dus kies je iets dat niet daartoe gaat leiden dan eh... Dus beter eh, kan je het vermijden. Ja dat geef ik echt wel mee. Ja... dat was het eigenlijk...

k. Ok, nou dan denk ik dat we wel klaar zijn.

Einde

Conflict hantering les

Doel

Het doel van de les is om inzicht te krijgen in hoe conflicten escaleren en hoe je hier beter mee om kan gaan.

Inleiding

Eerst zal er in het kort uitgelegd worden wat de bedoeling is. De leerlingen gaan conflictsituaties acteren, vervolgens zal er worden nagedacht over wat er in deze situaties gebeurde en hoe het anders zou kunnen. Voordat het acteren begint wordt er aan de leerlingen uitgelegd waar ze op kunnen letten tijdens het conflict. Belangrijke aspecten zijn:

- Hoe ontwikkelt de relatie tussen de twee partijen zich? Is er toenadering, of juist afkeer? Wordt men rustig, of juist opgewonden?
- Hoe voelen beide partijen zich? Let op de emoties, kwaad, verdrietig, beschaamd, gelukkig, trots et cetera.
- Wat zijn de doelen van de verschillende partijen? Hoe proberen ze die doelen te behalen?
- Wat is de uitkomst van het conflict op al deze gebieden: hoe is de relatie tussen de twee na afloop, hoe voelen de partijen zich na afloop, hebben de partijen hun doel bereikt?

Situaties spelen

Het zou leuk zijn als de leerlingen zelf situaties verzinnen die zich voor zouden kunnen in het leven van straatjongeren. Dat mag iets zijn dat ze gehoord of gezien hebben, maar ze mogen het ook verzinnen. Mochten de leerlingen zelf geen situatie weten, dan zijn er de volgende opties:

- Een iemand krijgt nog geld van een ander, de ander is te laat met terugbetalen en reageert niet op telefoontjes en sms-jes. Maar deze persoon heeft het geld nu nodig omdat er nu een speciale aanbieding is die hij/ zij kan krijgen.

De ander dacht toen die het geld leende dat het geen probleem zou zijn om op tijd terug te betalen, helaas is zijn/haar salaris nog steeds niet gestort en heeft hij/ze helemaal geen geld, hij/ze wil de ander ontlopen totdat het geld terugbetaald kan worden. Vervolens komen ze elkaar toevallig tegen op straat. Wat gebeurt er?

- Een groepje jongeren hangt op straat, er niets aan de hand. Tot er opeens een boze vrouw aan komt lopen die zegt dat je teveel lawaai maakt en dat ze de politie zal bellen als het zo door gaat. Wat gebeurt er?

Wat gebeurt er in dezelfde situatie als er niet een vrouw, maar politie aan komt lopen?

Reflectie

De gespeelde situaties kunnen worden besproken. Hier kunnen de leerlingen die niet meededen vertellen wat ze hebben gezien met betrekking tot de eerder genoemde aspecten. De leerlingen die die situatie speelden kunnen ook hun eigen ervaringen en gevoelens onder woorden brengen. Vervolgens kunnen anderen misschien dezelfde situatie naspelen, maar proberen een ander einde te bewerkstelligen.

Theorie

Na het naspelen kan ik wellicht nog kort een paar aspecten bespreken die in wetenschappelijk onderzoek gelinkt worden aan escalatie van conflicten. De belangrijkste emoties die hierbij een rol spelen zijn angst en hebzucht: angst dat je uitgebuit wordt door een ander zorgt ervoor dat je je gaat non-coöperatief opstelt en hebzucht om zoveel mogelijk uit een situatie te halen zorgt ook voor non-coöperatie.

Vervolgens is er natuurlijk het bekende escalatie model dat wanneer de een non-coöperatief doet, de ander ook op deze manier zal reageren, wat uiteindelijk leidt tot een conflict waarin of een partij verliest, maar waarschijnlijk beide partijen verliezen.

Hier is tegen te wapenen door een aantal stappen te nemen:

- Het scheiden van mensen en problemen
- Het focussen op belangen in plaats van posities
- Het bedenken van opties die goed zijn voor beide partijen
- Het gezamenlijk vaststellen van wat eerlijk is

Dit zorgt ervoor dat je niet zomaar uitgebuit wordt, maar dat het conflict ook niet snel escaleert. Na deze uitleg kunnen leerlingen misschien nog zeggen wat ze hier van vinden of vragen stellen. Ook zouden ze kunnen proberen deze dingen te gebruiken om een volgende conflict situatie te spelen.

Discussie

Twee stellingen waarover de leerlingen kunnen discussieren:

1. Hangjongeren/straatjongeren gaan slechter met conflicten om dan gewone mensen
2. Meisjes hebben vaker conflicten dan jongens